

18–30-vuotiaiden aikuisten sijoituskohteen valintaan vaikuttavat tekijät

Case: OP Keski-Suomi

Noora Mentula

Opinnäytetyö, AMK

Kesäkuu 2022

Liiketalouden ala

Tradenomi (AMK), liiketalous

Mentula, Noora

18–30-vuotiaiden aikuisten sijoituskohteen valintaan vaikuttavat tekijät

Case: OP Keski-Suomi

Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Kesäkuu 2022, 112 sivua.

Liiketalouden ala, liiketalouden tutkinto-ohjelma, Opinnäytetyö AMK

Julkaisun kieli: suomi

Julkaisulupa avoimessa verkossa: kyllä

Tiivistelmä

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, mitkä tekijät vaikuttavat OP Keski-Suomen 18–30-vuotiaiden nykyisten sekä tulevaisuudessa mahdollisesti potentiaalisten asiakkaiden sijoituskohteen valintaan. Tarkoituksena oli luoda toimeksiantajalle teoretiedon ja tutkimuksen avulla kokonaiskuva nuorten aikuisten sijoituspäätökseen eniten vaikuttavista tekijöistä. Tavoitteena oli, että toimeksiantaja voi hyödyntää tutkimustuloksia oman toimintansa kehittämisessä ja esimerkiksi palveluiden kohdentamisessa tietyille asiakkaille.

Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys perustui portfolioteorian, sijoittajaprofiloinnin sekä kuluttajan käyttäytymiseen vaikuttavien tekijöiden näkökulmiin. Lisäksi viitekehyksessä tarkasteltiin eri sijoitusinstrumentteja ja niihin liittyviä kuluja. Tutkimusotteena käytettiin deskriptiivistä eli kuvailevaa kvantitatiivista tutkimusotetta. Aineistonkeruutapana käytettiin tietoperustan pohjalta rakennettua verkkokyselyä, joka lähetettiin toimeksiantajan toimesta 1725:lle asiakkaalle, ja lisäksi kysely jaettiin henkilökohtaisessa LinkedIn-profiilissa. Vastauksia kyselyyn saatiin yhteensä 98 kappaletta.

Tutkimustulokset osoittivat, että kuluttajan käyttäytymiseen vaikuttavilla demografisilla, sosiaalisilla ja psykologisilla tekijöillä on yllättävän suuri yhteys kohderyhmän sijoituskohteen valintaan. Erityisesti vastaajien ikä, koulutustausta, ansiotulot ja talouden koko vaikuttivat demografisista tekijöistä eniten päätöksentekoon. Sosiaalisista tekijöistä erityisesti trendit näyttivät olevan yhteydessä kohderyhmän valittuihin sijoituskohteisiin, ja lisäksi sijoittamisesta keskusteleminen ystäväpiirissä näytti innostavan vastaajia sijoittamaan. Myös sijoittajien tietämys sijoituskohteesta sekä uskomus omista sijoitustaidoista olivat selvästi yhteydessä sijoituskohteen valintaan, joten myös psykologiset tekijät olivat merkittäviä. Portfolioteorian ja sijoittajaprofiloinnin näkökulmat ja tekijät antoivat hieman ristiriitaisia tutkimustuloksia, mutta riskisietokyky ja sijoittajan aktiivisuus markkinoiden seuraamiseen näyttivät ohjaavan kohderyhmän sijoituspäätösten tekoa näistä selkeimmin. Yllättävänä tuloksena saatiin, että suurin osa vastaajista piti sijoituskohteen kuluja tärkeimpien tekijöiden joukossa sijoituspäätöksiä tehdessään. Johtopäätökseksi saatiin, että eri tekijät näyttävät vaikuttavan eri tavoin kohderyhmän päätöksentekoon, sijoituskohteesta riippuen. Kuluttajan käyttäytymiseen vaikuttavilla tekijöillä tuntui kuitenkin olevan selkein yhteys sijoituskohteen valintaan.

Avainsanat (asiasanat)

Sijoittaminen, portfolioteoria, sijoitustuotteet, sijoittajaprofiili, kuluttajan käyttäytyminen.

Muut tiedot (salassa pidettävät liitteet)

Ei ole.

Mentula, Noora

**The factors influencing the choice of investment products among 18–30 year olds
Case: OP Keski-Suomi**

Jyväskylä: JAMK University of Applied Sciences, June 2022, 112 pages.

Bachelor of Business Administration. Degree programme in Business Administration. Bachelor's thesis

Permission for open access publication: Yes

Language of publication: Finnish

Abstract

The aim of the thesis was to investigate which factors has the greatest influence on the 18–30-year-old adult's investment decision making. The target group of the thesis was 18–30-year-old customers and potential clients of OP Keski-Suomi. The aim was to use the theoretical background and research to create an overall picture of the strongest factors that affect on the young client's investment choices. The objective also was that OP Keski-Suomi could be able to utilize the research results in developing their own operations and, for example, in targeting services to specific customers.

The theoretical framework of the thesis was based on the perspectives of portfolio theory, investor profiling and the factors influencing consumer behavior. In addition, the theoretical background dealt with different investment instruments and related costs. A descriptive quantitative research approach was used as the research approach. The data collection method was an online survey based on theoretical framework. The survey was sent by OP Keski-Suomi to 1725 customers, and the survey was also shared on a personal LinkedIn profile. A total of 98 responses to the survey were received.

The results of the study showed that demographic, social and psychological factors influencing consumer behavior are surprisingly strongly related to the target group's investment decision making. In particular, the age, educational background, income level and the size of the economy of the investor affected most on the investment decisions among the demographic factors. Also social factors, trends in particular, seemed to be related to the chosen investment instruments of the target group. In addition, discussing about investing with friends seemed to inspire responders to invest. Investors's knowledge of the investment target and their beliefs in their own investment skills were also related to the choice of investment targets, so the psychological factors were also significant. The factors of portfolio theory and investor profiling gave slightly contradictory research results, but the risk tolerance and the investor's activity in monitoring the market seemed to guide the target group's investment decisions most clearly. As a surprising result, the majority of responders considered the costs of investment instruments to be one of the most important factors in making investment decisions. It was concluded that different factors seem to influence the decisionmaking of the target group in different ways, depending on the investment target. However, the factors influencing consumer behavior seemed to have the clearest link to the choice of investment targets.

Keywords/tags (subjects)

Investing, portfolio theory, investment products, investor profile, consumer behavior

Miscellaneous (Confidential information)

None.

Sisältö

1	Johdanto	4
2	Sijoitusinstrumentit	6
2.1	Pörssiosakkeet.....	7
2.2	Korkoinstrumentit	9
2.3	Rahastot	11
2.4	Kiinteistöt	16
2.5	Vakuutussidonnaiset sijoitustuotteet	17
2.6	Sijoitusinstrumenttien yleisimmät kulut.....	19
3	Sijoituspäätökseen vaikuttavia tekijöitä	21
3.1	Portfolioteorian ja sijoittajaprofiloinnin näkökulmat	21
3.2	Kuluttajan käyttäytymiseen vaikuttavat näkökulmat	28
4	Tutkimusasetelma	32
4.1	Tutkimusongelma ja tavoite.....	33
4.2	Tutkimusmenetelmät	34
4.3	Luotettavuus	40
5	Tulokset	42
5.1	Kyselyn vastaustulokset	42
5.2	Portfolioteorian ja sijoittajaprofiloinnin näkökulmien analysointi	57
5.3	Demografisten, sosiaalisten ja psykologisten tekijöiden analysointi.....	66
5.4	Kulujen vaikutuksen analysointi.....	81
6	Johtopäätökset	84
7	Pohdinta	94
	Lähteet	98
	Liitteet	104
	Liite 1. Kyselylomake	104

Kuviot

Kuvio 1.	Kotitalouksien rahoitusvarat eri sijoituskohteissa vuonna 2021	6
Kuvio 2.	Sijoituskohteiden riski ja tuotto	23
Kuvio 3.	Riskiprofiilit.....	27
Kuvio 4.	Vastaajien sukupuolijakauma	43
Kuvio 5.	Vastaajien sijoituskohteet	46
Kuvio 6.	Muihin kohteisiin sijoittaneiden sijoituskohteet	47

Kuvio 7. Ei-sijoittavien vastaajien todennäköiset sijoituskohteet	48
Kuvio 8. Vastaajien sijoitustarkoitukset	49
Kuvio 9. Vastaajien muut sijoitustarkoitukset	50
Kuvio 10. Eri tekijöiden merkitys sijoituskohteen valinnassa	52
Kuvio 11. Yhteenvedo sijoituskohteen valintaan eniten vaikuttavista tekijöistä.....	92

Taulukot

Taulukko 1. Vastaajien ikäjakauma	43
Taulukko 2. Vastaajien elämäntilanne	44
Taulukko 3. Vastaajien koulutustausta	44
Taulukko 4. Vastaajien vuosiansiotulot	45
Taulukko 5. Vastaajien talouden koko	45
Taulukko 6. Vastaajien lapsitilanne.....	45
Taulukko 7. Vastaajien sijoittaminen	46
Taulukko 8. Vastaajien sijoituskokemus	48
Taulukko 9. Vastaajien riskinsietokyky	49
Taulukko 10. Vastaajien sijoitushorisontti	50
Taulukko 11. Vastaajien odotukset sijoituskohteen tuotosta	51
Taulukko 12. Vastaajien markkinoiden seuraaminen ja päätöksenteko	51
Taulukko 13. Likviditeetin tärkeys vastaajille	52
Taulukko 14. Vastaajien valinnat rahastoskenaariossa	53
Taulukko 15. Vastaajien tiedonhaun ja sijoitussuositusten lähteet	54
Taulukko 16. Vastausten jakautuminen suositteluskenaariossa	54
Taulukko 17. Vastaajien perheenjäsenten sijoittaminen	55
Taulukko 18. Vastaajien perheiden kannustus sijoittamiseen	55
Taulukko 19. Sijoittaminen keskustelunaiheena ystäväpiirissä.....	55
Taulukko 20. Vastaajien valinnat tutun ja tuntemattoman sijoituskohteen välillä.....	56
Taulukko 21. Vastaajien kokemus omasta sijoitusosaamisesta	56
Taulukko 22. Sijoituskokemuksen vaikutus sijoituskohteen valintaan.....	58
Taulukko 23. Riskinsietokyvyn vaikutus sijoittajien sijoituskohteisiin.....	59
Taulukko 24. Ei-sijoittavien riskinsietokyvyn vaikutus sijoituskohteisiin.....	59
Taulukko 25. Sijoittajien sijoitustarkoituksen vaikutus sijoituskohteisiin	60
Taulukko 26. Ei-sijoittavien vastaajien sijoitustarkoituksen vaikutus valintaan.....	61
Taulukko 27. Tuoton muodostumisen vaikutus sijoittajien sijoituskohteen valintaan	62

Taulukko 28. Tuoton muodostumisen vaikutus ei-sijoittavien vastaajien valintaan	62
Taulukko 29. Sijoitushorisontin vaikutus sijoittajien sijoituskohteisiin	63
Taulukko 30. Sijoitushorisontin vaikutus ei-sijoittavien vastaajien valintaan	64
Taulukko 31. Markkinoiden seuraamisen vaikutus sijoittajien sijoituskohteisiin	65
Taulukko 32. Likviditeetin vaikutus sijoittajien sijoituskohteisiin.....	65
Taulukko 33. Likviditeetin vaikutus ei-sijoittavien vastaajien valintaan.....	66
Taulukko 34. län vaikutus sijoittajien sijoituskohteisiin	67
Taulukko 35. län vaikutus ei-sijoittavien vastaajien valintaan	68
Taulukko 36. Sukupuolen vaikutus sijoittajien sijoituskohteisiin	68
Taulukko 37. Sukupuolen vaikutus ei-sijoittavien vastaajien valintaan	69
Taulukko 38. Elämäntilanteen vaikutus sijoittajien sijoituskohteisiin.....	70
Taulukko 39. Ei-sijoittavien vastaajien elämäntilanteen vaikutus valintaan	70
Taulukko 40. Koulutustaustan vaikutus sijoittajien sijoituskohteisiin	71
Taulukko 41. Koulutustaustan vaikutus ei-sijoittavien vastaajien valintaan	72
Taulukko 42. Vuosiansiotulojen vaikutus sijoittajien sijoituskohteisiin	72
Taulukko 43. Vuosiansiotulojen vaikutus ei-sijoittavien vastaajien valintaan	73
Taulukko 44. Talouden koon vaikutus sijoittajien sijoituskohteisiin	74
Taulukko 45. Talouden koon vaikutus ei-sijoittavien vastaajien valintaan	74
Taulukko 46. Lasten vaikutus sijoittajien sijoituskohteisiin.....	75
Taulukko 47. Lasten vaikutus ei-sijoittavien vastaajien valintaan	76
Taulukko 48. Perheen sijoittamisen vaikutus vastaajien sijoittamiseen	76
Taulukko 49. Perheen kannustamisen vaikutus sijoittajien sijoituskohteisiin	77
Taulukko 50. Perheen kannustuksen vaikutus ei-sijoittavien vastaajien valintaan	78
Taulukko 51. Ystävien vaikutus sijoittamiseen	78
Taulukko 52. Tiedonhaun ja suositusten lähteen vaikutus sijoittajien sijoituskohteisiin	79
Taulukko 53. Tiedonhaun ja suositusten lähteen vaikutus ei-sijoittavien valintaan.....	80
Taulukko 54. Koetun sijoitusosaamisen vaikutus sijoittajien sijoituskohteisiin	81
Taulukko 55. Kulujen ja tuotto-odotuksen suhteen vaikutus sijoittajien sijoituskohteisiin.....	82
Taulukko 56. Kulujen ja tuotto-odotuksen suhteen vaikutus ei-sijoittavien valintaan	83
Taulukko 57. Viiden eri tekijän vaikutus sijoittajien sijoituskohteisiin	84

1 Johdanto

2020-luku on ollut vahvasti sijoitusmarkkinoiden murroksen aikaa, ja vuosi 2020 sai aikaan uusien yksityissijoittajien ryntäyksen markkinoille muun muassa osakesäästötilien käyttöönoton ja kevään kurssilaskun myötä. Nämä uudet yksityissijoittajat ovat olleet erityisesti nuoria aikuisia, ja sijoitusmarkkinoilla voidaan katsoa olevan käynnissä jonkin asteinen sukupolvenvaihdos. (Lounasmeri 2022.) Entistä nuoremmat ovat kiinnostuneet sijoittamisesta ja erilaisista sijoituskohteista, ja tälle ilmiölle voidaan varmasti löytää lukuisia syitä. Oli syynä sitten trendien seuraaminen tai COVID-19-pandemian rajoittamat kulutusmahdollisuudet ja sitä myötä yleistynyt säästäminen, nuoret aikuiset ovat tulleet osake- ja rahastomarkkinoille jäädäkseen (Lehto 2021). Nuorten kiinnostus sijoittamista kohtaan on havaittavissa paitsi Suomessa yleisellä tasolla, myös yksittäisten pankkien kohdalla.

Myös Suomen suurin finanssiryhmä, OP Ryhmä, on havainnut nuorten aikuisten aktiivisuuden sijoitusmarkkinoilla. Osuuspankin tilaston mukaan muun muassa osakesijoittajien mediaani-ikä on laskenut huomattavasti, jopa kymmenellä vuodella kuluneen viiden vuoden aikana (Pietarinen 2022). Osuuspankin nuoret aikuisiasiakkaat ovat aiempaa kiinnostuneempia etsimään tietoa ja opiskelemaan sijoittamisesta, ja ovat ennen kaikkea hyvin omatoimisia tiedon etsinnässä sekä sijoituspäätösten teossa. Siinä missä vanhempi ikäpolvi hakeutuu sijoituspäätöksensä kanssa pankin asiantuntijan puheille, tekevät nuoremmat sijoittajat paitsi sijoitusprofiilinsa ja sijoittamisen sopimuksen, myös sijoituspäätöksensä itsenäisesti pankin tarjoamissa verkkopalveluissa. (Lehtonen 2020.) Aktiivisesti tietoa hankkivat nuoret ja internetin mahdollistama vaivaton sijoittaminen tuo pankkien toiminnalle uusia tarpeita, sillä asiakasuskollisuuden säilyttäminen vaatii entistä enemmän pankin työtä.

Peltolan, Neilimon, Mitrosen ja Kuuselan (2022) mukaan palveluiden tarjoajan on tiedettävä ja ymmärrettävä asiakkaiden tarpeita, ostokäyttäytymistä sekä toiveita, jotta niihin voidaan vastata mahdollisimman hyvin. Menestyvät palveluiden tarjoajat onnistuvatkin hankkimaan uusia asiakkaita sekä pitämään vanhat asiakkaansa juuri tällaisen asiakasymmärryksen avulla. (Peltola ym. 2022, 180.) Tämän saman voidaan nähdä pätevän myös pankkeihin: mitä paremmin pankki ymmärtää sijoitusasiakkaidensa päätöksentekoa, sen paremmin pankki voi myös vastata asiakkaiden tarpeisiin. Pankeilla on siis oltava tietoa siitä, mitkä asiat vaikuttavat asiakkaiden sijoituskohteiden valinnassa, jos tahdotaan pitää huolta sijoitusasiakkaiden asiakasuskollisuudesta.

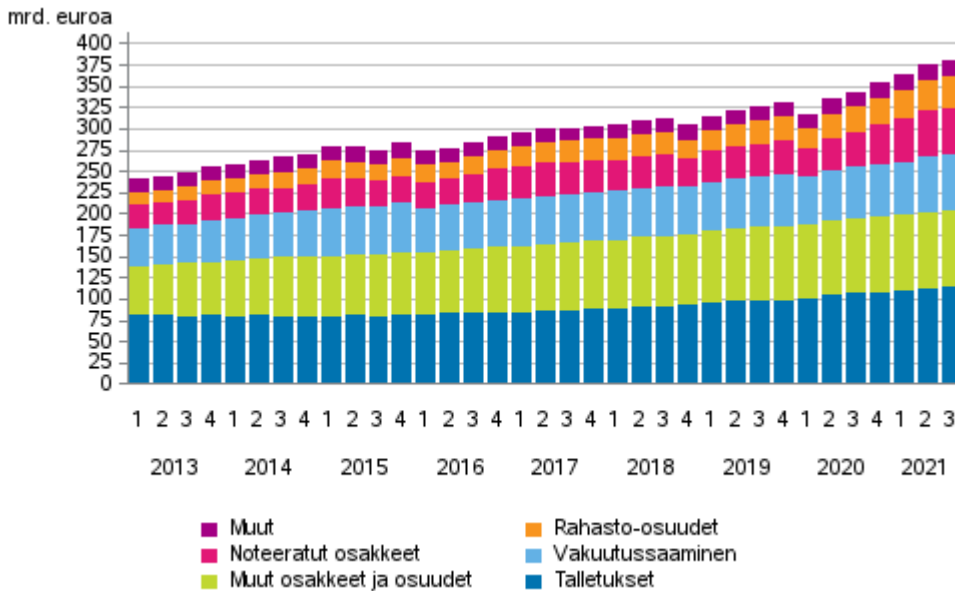
Yksilön päätöksentekoa sekä sijoittajien sijoituspäätöksiä on tutkittu jo paljon, ja aiheesta on olemassa monenlaista kirjallisuutta, tutkimusaineistoa sekä erilaisia teorioita. Näitä teorioita ja aineistoja yhdistelemällä voidaan tarkastella, mitkä asiat ohjaavat sijoittajan sijoituskohteen valintaa, ja voidaan saada pankille tärkeää tietoa asiakkaista. Nuoren sukupolven sijoitusinnon sekä itsenäisyyden vuoksi myös Keski-Suomen Osuuspankilla oli tarve saada tietoa nuorten aikuisten sijoituskohteiden valinnasta, minkä myötä opinnäytetyö tehtiinkin OP Keski-Suomelle.

Opinnäytetyön tarkoituksena on tarkastella, mitkä tekijät vaikuttavat nuoren aikuisen sijoituskohteen valintaan. Aihe rajattiin koskemaan 18–30-vuotiaita aikuisia jotka ovat OP Keski-Suomen asiakkaita, tai voisivat mahdollisesti tulevaisuudessa olla potentiaalisia asiakkaita. Kyseinen ikähaarukka kuvasti toimeksiantajan näkökulmasta parhaiten nuoria aikuisia, joten rajausta tehtiin sen mukaan. Tutkimuksen tavoitteena oli luoda OP Keski-Suomelle kuvaileva kokonaiskuva nuorten aikuisten sijoituspäätösten taustalla vaikuttavista tekijöistä, ja auttaa pankkia näin hahmottamaan asiakkaidensa sijoituskohteiden valintaan vaikuttavia tekijöitä paremmin. Tavoitteena oli myös, että toimeksiantaja voi käyttää tutkimuksen numerotietoa ja tuloksia apunaan oman toimintansa kehittämisessä, kuten esimerkiksi tiettyjen palvelujen kohdentamisessa tietyille asiakasryhmille. Koska asiakkaat odottavat pankin vastaavan heidän tarpeisiinsa mahdollisimman hyvin, on pankin tiedettävä, mitkä asiat vaikuttavat heidän toimintaansa. 18–30-vuotiaat aikuiset ovat pankeille potentiaalisia ja tärkeitä asiakkaita, joten heidän asiakaskokemuksestaan pidettävä huolta.

Opinnäytetyössä tarkastellaan aluksi suomalaisten yleisimpiä sijoitusinstrumentteja, jotta lukijan on helpompi ymmärtää opinnäytetyön kokonaiskuva. Tämän jälkeen työssä käsitellään erilaisia teorioita, jotka tarkastelevat yksilön sijoituspäätökseen vaikuttavia tekijöitä. Luvussa 3.1 tarkastellaan portfolioteorian sekä perinteisen sijoittajaprofiloinnin näkökulmia. Nämä näkökulmat luovat tutkimukselle perinteisiin sijoitusteorioihin sekä lainsäädäntöön ja sijoitusneuvontaan pohjaavia teoreettisia viitekehyksiä. Luvussa 3.2 taas tarkastellaan kuluttajan käyttäytymiseen vaikuttavia näkökulmia, jotka koostuvat sosiaalisista, demografisista ja psykologisista osa-alueista. Laajan teoriapohjan jälkeen käsitellään opinnäytetyön tutkimusasetelmaa tutkimus- sekä aineistonkeruu- ja analysointimenetelmien ja tarkastellaan työn luotettavuuskysymyksiä. Tämän jälkeen käsitellään ja analysoidaan tutkimustulokset ja rakennetaan niiden pohjalta johtopäätöksiä. Lopuksi koko opinnäytetyön onnistumista ja tuloksia tarkastellaan luvussa 7.

2 Sijoitusinstrumentit

Yksityishenkilöillä on käytettävissään monia eri vaihtoehtoja sijoittaa varansa erilaisiin sijoitusinstrumentteihin, ja sijoitusvälineet on perinteisesti jaettu suoriin ja välillisiin sijoituskohteisiin. Suoria sijoituskohteita ovat muun muassa pörssiosakkeet, asunnot ja joukkolainat, ja välillisistä sijoituskohteista tyypillisimpiä ovat erilaiset rahastot. (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2019, 60.)

Kuvio 1. Kotitalouksien rahoitusvarat eri sijoituskohteissa vuonna 2021 (Liitekuvio 1. Kotitalouksien rahoitusvarat 2021)

Kuten Tilastokeskuksen (2021) rahoitustilinpidon liitekuviosta (ks. Kuvio 1) nähdään, suomalaisten kotitalouksien varat ovat olleet pääosin sijoitettuina talletuksiin, osakkeisiin, rahastoihin sekä vakuutussaamisiin eli vakuutussäästötuotteisiin. Sijoitusvarallisuus on myös kasvanut viimeisen vuosikymmenen aikana melko tasaisesti. Koska sijoittajilla on valtava määrä erilaisia sijoituskohteita valittavanaan, keskitytään tässä osiossa pääosin edellä mainittuihin sekä muuten yleisimpiin sijoituskohteisiin. Koska Pesosen (2011, 11) mukaan käyttötili ja muut tilisäästämisen muodot eivät ole niinkään sijoittamista vaan paremminkin säästämistä, ei kuviossa 1 mainittuja talletuksia käsitellä tässä osassa lainkaan. Sijoitusinstrumenttien lisäksi osassa käsitellään myös sijoitusinstrumenttien yleisimpiä kuluja.

2.1 Pörssiosakkeet

Pörssiosake on omistusosuus osakeyhtiöstä. Osakkeenomistajat sijoittavat varansa yritykseen, ja näistä varoista muodostuu yhtiön osakepääoma. Osakepääoma taas jakautuu saman kokoisiksi osuuksiksi, osakkeiksi. Osakkeenomistajat saavat sijoittamaansa rahamäärää vastaavan määrän osakkeita, ja nämä osakkeet tuottavat osakkeenomistajille oikeuden osinkoon, etuoikeuden uusien osakkeiden merkintään osakeanneissa sekä päätösvallan yhtiökokouksessa. (Opi osakkeet 2021, 12 - 15.) Osakkeet ovat siis sijoitusinstrumentteja, joilla tavoitellaan tuottoa sijoitetulle pääomalle (Osakeopas 2017, 4).

Osakkeiden, kuten muidenkin sijoitusinstrumenttien, tuottoa on mahdotonta tietää täysin etukäteen, mutta osakemarkkinat pyrkivät hinnoittelemaan osakkeet niin, että niistä saatava tuotto vastaa niiden sisältämää riskiä pitkällä aikavälillä. Ajan mittaan osakekurssit nousevat talouden kasvaessa, ja osakkeet ovatkin olleet pitkällä aikavälillä tuottavin sijoituskohde. Erilaiset suhdannevaihtelut kuitenkin voivat vaikuttaa voimakkaastikin osakekurssiin, minkä vuoksi osakkeet sisältävät lyhyellä aikavälillä eniten riskejä. Tämän takia osakesijoitukset sopivatkin parhaiten pitkän sijoitushorisontin sijoituskohteiksi. (Kallunki ym. 2019, 76 - 78.)

Osakkeet voidaan jakaa **kasvu-** ja **arvo-osakkeisiin**. Kasvuyhtiöt ovat usein nopeasti kasvavia yhtiöitä, joiden liikevaihto kasvaa nopeasti ja niiden kurssit vaihtelevat melko kovasti. Tällaiset yhtiöt jakavat myös normaalisti pienempiä osinkoja, koska ne investoivat rahansa yhtiön kehitykseen. Kasvuosakkeisiin sijoittava yleensä hakeekin sijoituksestaan tuottoa ennen kaikkea arvonnousun kautta. Arvo-osakkeiden kurssit taas ovat vakaampia eivätkä heilahtelee niin voimakkaasti kuin kasvuosakkeiden kurssit, ja arvo-osakkeet jakavat omistajilleen myös perinteisesti hyvää osinkoa. Arvo-osakkeisiin sijoittava hakeekin tuottoa nimenomaan hyvien osinkojen, eikä niinkään arvonnousun kautta. Karkeasti voidaan sanoa, että kasvuosakesijoittajat ottavat sijoituksessaan suurempaa riskiä, mutta hakevat sijoituksiltaan myös korkeampaa tuottoa kuin arvo-osakesijoittajat. (Osakeopas 2017, 17 - 18.)

Pörssiosakkeiden kaupankäyntipaikka on pörssi. Arvopaperimarkkinoilla liikkuu suuria rahamääriä, minkä vuoksi niiden toiminta on Suomessa hyvin tarkasti säänneltyä. Siksi pörssissä kauppaa käyvät keskenään ainoastaan rekisteröidyt pörssivälittäjät, joiden kautta kaupat tehdään. Tietotekniikka ja vapautunut rahaliikenne mahdollistaa varsin helpon ja yksinkertaisen kaupankäynnin, ja

käytännössä kuka tahansa voi ostaa minkä tahansa arvopaperipörssin osakkeista mistä tahansa maanosasta milloin tahansa. (Saario 2016, luvut 1 - 2.) Ostaakseen osakkeita täytyy sijoittajan olla jonkin pankkiiriliikkeen asiakas, ja hänellä täytyy olla perinteisen käyttötilin lisäksi arvo-osuustili (Pesonen 2011, 95). Arvo-osuustilillä arvopapereita, kuten osakkeita, säilytetään sähköisessä muodossa (Osakeopas 2017, 6).

Osakkeisiin liittyy olennaisesti myös verrattain uusi, vuonna 2019 lanseerattu **osakesäästötili**. Osakesäästötilin avulla sijoittaja voi hyötyä paremmin korkoa korolle -efektistä, sekä sen avulla voidaan lykätä verojen maksua myöhemmäksi. (Sammalisto & Asunmaa 2021, 197.) Korkoa korolle -efekti tarkoittaa sitä, että sijoituksista saatuja kassavirtoja ja osinkoja ei oteta pois itse sijoituksesta, vaan ne sijoitetaan takaisin sijoituskohteeseen, jolloin myös koroille alkaa kertyä korkoa (Knüpfer & Puttonen 2018, 82). Osakesäästötilin ideana on, että sen sisällä voi myydä sekä ostaa osakkeita niin, että jokaisesta ostosta ja myynnistä ei tarvitse maksaa joka kerta veroa. Näin ollen osingot sijoitetaan takaisin tilille ilman verotusta, jolloin korko pääsee kasvamaan korkoa. Osakesäästötilillä kerrytetty tuotto verotetaan vasta siinä vaiheessa, kun sieltä nostetaan varoja, joten se on veroseuraamusten kannalta sijoittajalle yleensä edullisempi. Sijoittaja voi omistaa kerrallaan ainoastaan yhden osakesäästötilin, ja osakesäästötilillä saa olla varoja korkeintaan 50 000 euroa. (Sammalisto & Asunmaa 2021, 197.) Sijoittajan kannattaakin olla tässä asiassa tarkkana, sillä ylimääräisistä osakesäästötileistä joutuu maksamaan huomattavat määrät lisäveroa, ja tuloksena voi olla jopa tuhansien eurojen veroseuraamukset (Jäntti 2021). Osakesäästötilit ovat olleet sijoittajien keskuudessa varsin kiinnostava uutuuus, ja Euroclearin tuottaman tilaston mukaan osakesäästötilejä oli vuoden 2021 lopulla avattu jo yli 250 000 kappaletta (Lounasmeri 2022).

Pörssiosakkeet ovat viimevuosina kasvattaneet suosiotaan entistä enemmän, ja vuoden 2021 loppupuolella jopa yli 920 000 suomalaista omisti pörssiosakkeita (Tutkimus: Pörssi-yhtiön maine on erittäin tärkeä, kun yksityissijoittaja miettii, mitä osakkeita ostaa 2021). Kasvu näyttää olevan voimakasta, sillä vuoden 2020 loppupuolella suomalaisten omistamien pörssiosakkeiden määrä oli vastaavasti vain 771 000 kappaletta, ja pörssiosakeomistajien määrä taas kasvoi vuodesta 2019 vuoteen 2020 mennessä lähes 13%. Pörssiosakkeiden suosion kasvua selittää erityisesti osakesäästötilien lanseeraaminen. (Kotitalouksien varallisuus 2020 2022, 1 - 2.)

Osakkeet ovat siis tuottoa tavoittelevan ja riskiä sietävän sijoittajan valinta. Koska osakkeiden tuotto näyttää olevan pitkällä aikavälillä parhaita, ovat osakkeet myös pitkän aikavälin sijoituskohteita.

2.2 Korkoinstrumentit

Korkoinstrumentteja on monenlaisia, ja siinä missä osakesijoituksilla pyritään kasvattamaan omien säästöjen tuottoa, tavoitellaan korkosijoituksilla olemassa olevien säästöjen säilymistä sekä kohtuullista tuottoa. Korkosijoitusten avulla myös varaudutaan tulevaisuuden menoihin. Korkosijoitusten tuotto perustuu aina johonkin korkoon, ja korkoja on olemassa niin kiinteä- kuin vaihtuvakorkoisia. (Sijoittajan korko-opas 2020, 7 - 8.)

Korkoinstrumentteja pidetään perinteisesti varsin riskittömänä sijoituskohteena, vaikka näin ei kuitenkaan ole. Liikkeellelaskijaan liittyvä luottoriski eli mahdollisen liikkeellelaskijan takaisinmaksuvaikeudet voivat olla suurikin riski korkosijoituksissa, mihin voidaan varautua vertailemalla liikkeellelaskijoiden luottoluokituksia. Korkoriski eli hintariski taas tarkoittaa riskiä siitä, että korkojen noustessa velkakirjan arvo laskee. Mitä pidempi juoksuaika arvopaperilla on, sen suurempi on myös sen korkoriski. Yksi tärkeä korkoinstrumenttien riski on likviditeettiriski, mikä tarkoittaa sitä, kuinka helposti ja kohtuullisin kustannuksin arvopaperi on myytävissä jälkimarkkinoilla. (Nikkinen, Rothovius & Sahlström 2002, 94 - 96.) Koska sijoittamiselle tyypillistä on tuoton hakeminen sijoitukselta, ei korkokohteisiin kuuluvia talletuksia, kuten käyttötiliä ja muita tilisäästämisen muotoja, voida kutsua sijoittamiseksi vaan säästämiseksi (Pesonen 2011, 11). Näin ollen tässä osassa esitellään yleisimpiä korkosijoituskohteita, joiden tavoitteena on tuottaa sijoittajalle jonkinlaista tuottoa, eikä säästämiseen kuuluvia talletuksia sen vuoksi esitellä lainkaan.

Joukkolainat

Joukkolainat, jotka tunnetaan myös nimellä joukkovelkakirjalainat, ovat yleisön ostettavissa olevia valtioiden, kuntien, yritysten tai muiden yhteisöjen liikkeelle laskemia lainoja (Pesonen 2011, 91). Lainasumma jaetaan osiin, velkakirjoiksi, jotka ovat perinteisesti jälkimarkkinakelpoisia (Leppiniemi & Lounasmeri 2000). Jälkimarkkinakelpoisuus tarkoittaa, että niillä pystyy käymään kauppaa päivittäin, ja niille löytyy myös joka päivä hinta (Pesonen 2011, 91).

Joukkolainat tuovat sijoittajalle usein korkeamman tuoton kuin perinteiset talletukset, ja riskitasoltaan ne vaihtelevat melkein riskittömästä tasosta korkeaankin riskiin (Sijoittajan korko-opas 2020, 11). Pesosen (2011, 91) mukaan Suomen valtion liikkeelle laskemat joukkolainat ovat varsin turvallisia ja riskittömiä kohteita sijoittaa, siinä missä Sijoittajan korko-opaan (2020, 11) mukaan esimerkiksi yritysten liikkeelle laskemat high yield -lainat ovat korkeariskisiä.

Joukkovelkakirjalainat ovat pitkäaikaisia sijoitusinstrumentteja, eli niiden juoksuaika on liikkeelle laskettaessa useamman vuoden. Tällainen korkoinstrumentti soveltuukin parhaiten useamman vuoden sijoitusinstrumentiksi. Korkotuotteelle tyypillisesti joukkovelkalinankin tuotto perustuu niin kutsuttuun kuponkikorkoon, joka voi olla joko kiinteä tai esimerkiksi viitekoron mukaan muutuva, sekä myyntivoittoon/-tappioon, mikäli lainasta luopuu ennen laina-ajan päättymistä. Useimmat joukkolainasijoittajat pitävät sijoituksensa lainan eräpäivään asti, vaikka sen usein pystyykin myymään eteenpäin kesken laina-ajan. (Sijoittajan korko-opas 2020, 11 - 13.) Näin sijoittaja saa sijoituksestaan paitsi säännöllisesti kuponkikorkoa, myös sijoittamansa nimellispääoman takaisin laina-ajan päättyessä (Pesonen 2011, 91).

Joukkovelkalainoihin liittyy olennaisesti riski lainan liikkeellelaskijan maksukyvyystä, mikä voi johtaa siihen, että sijoittaja ei saa sijoittamiaan varoja takaisin. Tämän vuoksi sijoittajan kannattaa olla tarkkana, minkälaiseen ja minkä liikkeellelaskijan joukkolainaan on sijoittamassa. (Sijoittajan korko-opas 2020, 14.)

Sijoitustodistukset

Sijoitustodistukset ovat joukkolainojen tapaan hyvin likvidejä sijoituskohteita, ja niiden juoksuaika vaihtelee yhdestä päivästä vuoteen (Sijoittajan korko-opas 2020, 10). Ne ovat siis niin kutsuttuja rahamarkkinainstrumentteja (Nikkinen ym. 2005, 99). Nämä rahamarkkinainstrumentit jaetaan liikkeellelaskijoiden mukaan pankkien sijoitustodistuksiin, valtion velkasitoumuksiin, kuntatodistuksiin sekä yritystodistuksiin (Sijoittajan korko-opas 2020, 10).

Sijoitustodistusten tuotto perustuu sijoituskohteen arvonnousuun, eli toisin sanoen osto- ja myyntihetken kassavirtojen erotukseen (Sijoittajan korko-opas 2020, 10). Niille ei siis makseta korkoa

(Nikkinen ym. 2005, 100). Sijoitustodistusten minimisijoitussummat ovat kuitenkin normaalille sijoittajalle liian korkeita, joten yleensä yksityissijoittajien kannattaa sijoittaa näihin kohteisiin korkorahastojen kautta (Sijoittajan korko-opas 2020, 10).

2.3 Rahastot

Rahastot ovat olleet kasvattaneet pörssiosakkeiden tapaan suosiotaan lähivuosina. Yli 1,3 miljoonaa suomalaista omisti vuoden 2020 lopussa sijoitusrahastoja, ja määrä on kasvanut 6,6 prosenttia vuodesta 2019. (Kotitalouksien varallisuus 2020 2022, 1 - 2.) Sijoitusrahasto on sijoitusväline, johon sijoitetut varat on jaettu erilaisiin sijoitusinstrumentteihin, kuten esimerkiksi osakkeisiin ja korkotuotteisiin. Rahastoa hallinnoiva rahastoyhtiö siis kerää sijoittajien varat yhteen salkkuun, jotka se sitten sijoittaa eteenpäin rahasto- ja avaintietoesitteessä määriteltymiin sijoitusinstrumentteihin, jotka muodostavat sijoitusrahaston. Sijoitusrahaston varat omistavat siihen sijoittaneet tahot siinä suhteessa, kun he ovat siihen varojaan sijoittaneet. (Sijoitusrahasto-opas 2015, 4 - 5.) Nämä sijoittajien omistamat rahasto-osuudet tuottavat samanlaiset oikeudet sijoitusrahastossa olevaan omaisuuteen (Pesonen 2011, 113).

Rahastojen tuotto perustuu sijoituskohteiden arvon muutoksiin sekä rahastosta riippuen korkoihin tai osinkoihin. Tuoton jakamisen suhteen on olemassa erilaisia rahasto-osuuksia, ja näitä nimitetään yleisesti kasvuosuuksiksi ja tuotto-osuuksiksi. (Sijoitusrahasto-opas 2015, 6.) Tuotto-osuuden omistaja saa vuosittain tuotto-osuuden rahastosta, jolloin rahasto-osuuden arvo pienenee tuotto-osuuden verran. Kasvuosuuksien omistajalle taas ei jaeta tuottoa, vaan tuotto jää rahastoon kasvatamaan rahasto-osuutta. (Pesonen 2011, 115.) Kasvuosuuksien omistajien keskuudessa yleisempiä (Sijoitusrahasto-opas 2015, 6). Kasvu- ja tuotto-osuudet eroavat toisistaan myös verotuksen suhteen, sillä rahaston verot pidätetään aina tuottojen maksun yhteydessä. Tuottorahastot maksavat vuotuista tuottoa, jolloin tuottorahastojen tuottojen verot pidätetään vuosittain. Koska kasvurahastot eivät jaa tuottoja, vaan tuotto lisätään aina pääomaan, tulee kasvurahastosta saatava tuotto verotettavaksi vasta, kun sijoittaja myy rahasto-osuutensa ja saa mahdollista luovutusvoittoa. (Sijoittajan vero-opas 2021.)

Rahastoja on olemassa monia erilaisia, ja niitä voidaan jaotella esimerkiksi sijoituskohteiden tai politiikan mukaan. Sijoituskohteiden perusteella rahastot jaetaan Pörssisäätiön oppaan mukaan

osake-, yhdistelmä-, lyhyen koron ja pitkän koron rahastoihin. (Sijoitusrahasto-opas 2015, 7.) Rahastoihinkin liittyy riskejä, ja riskien suuruus perustuu niiden kohteiden riskeihin, joihin rahasto on varansa sijoittanut. Näin ollen rahaston riskisyys riippuu paljolti rahaston tyyplistä; usein osakerahastot ovat riskisempiä sijoituskohteita kuin korkorahastot. (Tavallisimmat sijoitustuotteet: Sijoitusrahastot n.d.) Seuraavaksi käydään läpi yleisimpiä rahastotyyppisiä.

Osakerahastot

Nimensä mukaisesti osakerahastojen varat on sijoitettu pääasiassa osakkeisiin. Osakerahastot voidaan puolestaan jaotella esimerkiksi valittujen pörssiyhtiöiden maantieteellisen sijainnin, toimialan tai koon perusteella. (Pesonen 2011, 134.) Osuuspankin rahastovalikoimasta löytyy esimerkiksi OP – Amerikka Arvo -osakerahasto, jonka varat on sijoitettu rahaston nimen mukaisesti Yhdysvaltojen osakemarkkinoilla oleviin arvoyhtiöiden osakkeisiin (OP – Amerikka Arvo n.d.).

Osakerahastojen tuottotavoitteena on normaalisti ylittää rahaston määrittelemä vertailuindeksi eli benchmark -indeksi, kuten jonkin tietyn alueen osakeindeksi (Sijoitusrahasto-opas 2015, 8). Esimerkiksi aiemmin mainitulla OP – Amerikka Arvo -osakerahastolla vertailuindeksinä on MSCI USA Value Net Total Return USD Index, ja rahasto pyrkii aktiivisen sijoittamisen avulla saavuttamaan indeksiä paremman tuoton pitkällä aikavälillä (OP – Amerikka Arvo n.d.). Sijoitusrahasto-oppaan (2015, 8) mukaan kaikilla sijoitusrahastoilla ei kuitenkaan ole vertailuindeksiä, vaikka se yleistä onkin.

Osakerahastoihin liittyy samat riskit kuin suoriin osakesijoituksiin, sillä on mahdotonta täysin ennustaa, kuinka osingot ja osakekurssit kehittyvät. Tämän riskin pienentämiseksi osakerahastot yleensä sijoittavatkin sijoittajien varat useisiin eri kohteisiin ja eri toimialoille, jotta yhden osakkeen kurssin romahtaessa koko rahaston tuotto ei romahda. (Sijoitusrahasto-opas 2015, 11.)

Korkorahastot

Korkorahastot ovat olleet vuonna 2021 suomalaisten suosiossa, sillä selvästi suosituin sijoituskohte vuonna 2021 oli korkorahastot (Sijoitusrahastojen pääoma kasvoi ennätysellisesti vuonna 2021 2022). Korkorahastot sijoittavat varansa nimensä mukaisesti korkoinstrumentteihin, ja ne

jaetaan sijoituskohteiden juoksuajan mukaan yleisesti lyhyen ja pitkän koron rahastoihin (Sijoitusrahasto-opas 2015, 7). Korkorahastot hajauttavat sijoituksensa yleensä paitsi maantieteellisesti ja eri liikkeellelaskijoiden lainoihin, myös ajallisesti eli ne ostavat eri aikoina eri pituisia lainoja sääntöjensä puitteissa. Korkorahastojen tuotot perustuvat sijoituksista saataviin tuottoihin eli korkoihin sekä sijoituskohteiden arvojen muutoksiin. (Pesonen 2011, 126 - 130.)

Lyhyen koron rahastojen varat on sijoitettu erilaisiin lyhytaikaisiin korkotuotteisiin, kuten valtion velkasitoumuksiin, pankkien sijoitustodistuksiin tai yritysten yritystodistuksiin (Sijoitusrahasto-opas 2015, 7). Näiden sijoituskohteiden jäljellä oleva laina-aika on siis korkeintaan vuoden mittainen (Pesonen 2011, 129). Sijoitusrahasto-opaan (2015, 7) mukaan kyseiset rahastot jaetaan edelleen käteis-, rahamarkkina- ja muihin lyhyen koron rahastoihin sen mukaan, minkä liikkeellelaskijan sijoituskohteisiin ja kuinka lyhytaikaisiin sijoituskohteisiin rahasto voi sijoittaa.

Pitkän koron rahastojen varat on sen sijaan sijoitettu pääasiassa yli vuoden mittaisiin joukkolainoihin tai muihin korkotuotteisiin. Niin kutsutut obligaatorahastot sijoittavat varansa eri julkisten yhteisöjen ja valtion lainoihin, kun taas yritysten lainoihin sijoittavia rahastoja kutsutaan yrityskorkorahastoiksi. Korkean riskin yrityslainoihin sijoittavia rahastoja taas kutsutaan yleisesti nimellä high yield bonds. (Sijoitusrahasto-opas 2015, 7.)

Korkorahastoissa riski määräytyy korkokohteiden mukaan. Korkotason muutokset sekä liikkeellelaskijan maksuvaikeudet ovat olennaisia riskejä niin suorissa korkosijoituksissa kuin myös korkorahastoissa. (Sijoitusrahasto-opas 2015, 11.)

Yhdistelmärahastot

Sekä korkotuotteisiin että osakkeisiin sijoittavia rahastoja kutsutaan yhdistelmärahastoiksi. Yhdistelmän ansiosta sijoitussalkun rakennetta voidaan muuttaa markkinatilanteen mukaan joko osake- tai korkopainotteisemmaksi. Rahaston säännöissä määritellään, missä määrin painoarvot voivat vaihdella. Painoarvot voidaan ilmoittaa joko prosentuaalisesti tai ne voidaan myös jättää määrittelemättä, jolloin rahasto voi sisältää esimerkiksi pelkästään osakesijoituksia, mikäli salkunhoitaja niin päättää. (Sijoitusrahasto-opas 2015, 8.) Esimerkiksi Osuuspankin verkkosivuilla (OP – Maltilli-

nen n.d.) yhdistelmärahasto OP Maltillisen sijoituspolitiikkaa on kuvattu seuraavalla tavalla: ”Perustilanteessa rahaston varoista 50% sijoitetaan korkomarkkinoille ja 50% osakemarkkinoille. Korkosijoitusten osuus voi vaihdella välillä 30-70% ja osakesidonnaisten sijoitusten osuus välillä 30-70%”. Esimerkissä sijoituskohteiden painoarvot ovat siis ilmaistu prosentuaalisin osuuksin, ja myös vaihteluvälit on mainittu.

Yhdistelmärahastolla voi olla myös vertailuindeksi, joka sopii sen korko- ja osakepainotuksiin. Näin ollen vertailuindeksi määritelläänkin yleensä prosenttiosuuksina rahaston sijoituspolitiikkaan sopivista osake- ja korkoindekseistä. (Sijoitusrahasto-opas 2015, 8.)

Indeksirahastot

Indeksirahastot sijoittavat varansa rahastoyhtiön päättämän indeksiin kuuluviin osakkeisiin. Indeksirahastot sijoittavat siis varansa osakkeisiin samassa suhteessa kuin vertailuindeksissä, eivätkä näin ollen erikseen valitse osakkeitaan. Indeksien painotukset ja osakkeet tarkastetaan muutaman kerran vuodessa, jolloin myös indeksirahaston sisältö muutetaan indeksiä vastaavaksi. (Sijoitusrahasto-opas 2015, 8 - 9.)

Indeksirahastojen kulut ovat normaalisti pienemmät kuin muiden sijoitusrahastojen, koska niiden kaupankäyntipalkkiot voivat olla huomattavastikin pienempiä kuin esimerkiksi aktiivisen osakerahaston. Indeksirahaston sijoituspolitiikka ei vaadi aktiivista markkinoiden seuraamista ja päätöksentekoa, sillä kyseisen rahastotyyppin sijoituspolitiikka on varsin mekaaninen. Näin ollen kulutkin ovat pienemmät. (Kallunki ym. 2019, 124.)

Muut rahastot

Pörssissä noteerattuja rahastoja kutsutaan ETF-sijoitusrahastoiksi, ja niiden osuuksilla voidaan käydä kauppaa samaan tapaan kuin osakkeilla. ETF-rahastot voivat olla monenlaisia aina perinteisistä rahastoista erikoissijoitusrahastoihin, mutta useimmiten ETF-rahastot ovat kuitenkin indeksirahastoja. (Sijoitusrahasto-opas 2015, 9.) ETF-rahastojen sijoituspolitiikka määritellään aina rahaston säännöissä, ja eri ETF-rahastojen riskisyydet ja sijoituspolitiikat voivat poiketa toisistaan huomattavastikin. Tämän vuoksi sijoittajan tulee olla perillä kyseisen rahaston sijoitustavasta, ja

sijoittajan on tärkeä tutustua rahastoon tarkasti ennen sijoituspäätöksen tekemistä. (Kallunki ym. 2019, 123.)

Toisiin rahastoihin varojansa sijoittavia rahastoja kutsutaan rahasto-osuusrahastoiksi tai rahastojen rahastoiksi. Niiden riski on näin ollen teoriassa pienempi kuin tavallisten rahastojen. (Sijoitusrahasto-opas 2015, 9.) Rahasto-osuusrahasto saa sijoittaa korkeintaan 20% varoistaan yksittäiseen sijoitusrahastoon, mutta tästä säännöstä saavat poiketa niin kutsutut erikoissijoitusrahastot. Sijoittajan on hyvä kiinnittää huomiota kokonaiskustannuksiin sijoittaessaan rahastojen rahastoihin, jotta kulut eivät pienennä liikaa sijoittajan sijoituksesta saamaa tuottoa. (Kallunki ym. 2019, 124.)

Sijoitustoiminnassaan hyvin aktiivisesti johdannaisia käyttäviä erikoissijoitusrahastoja kutsutaan vipurahastoiksi, sillä niiden tarkoituksena on johdannaisten tuottamalla vipuvaikutuksella saada rahastolle keskimääräistä tuottoa korkeampi tuotto. Vipurahastojen osuuksien arvot voivat heilahdella huomattavastikin ylös ja alas lyhyellä aikavälillä, sillä rahaston tavoitteena on ennakoida erilaiset pörssikurssien muutokset. (Sijoitusrahasto-opas 2015, 9.) Vipurahastot ottavat näin ollen muita osakerahastoja suurempia riskejä tavoitellessaan korkeampaa tuottoa (Kallunki ym. 2019, 124).

Absoluuttisen tuoton rahastot eli hedge fund -rahastot pyrkivät tuottamaan positiivista pääomaa kaikissa mahdollisissa markkinatilanteissa, ja näiden rahastojen tuotto perustuukin normaalisti varsin aktiiviseen sijoituspolitiikkaan (Kallunki ym. 2019, 124). Hedge fund -rahastot voivat sijoittaa varsin monenlaisiin kohteisiin aina johdannaisista ja korkoinstrumenteista listaamattomien ja listattujen yhtiöiden osakkeisiin. Salkunhoitaja on tällaisen rahaston menestyksessä hyvin merkittävässä roolissa verrattuna perinteisempiin rahastoihin, ja absoluuttisen tuoton rahastojen riskiprofiilit voivatkin vaihdella varsin suuresti salkunhoitajan valitseman sijoituspolitiikan mukaan. (Sijoitusrahasto-opas 2015, 9.)

Sijoitusrahastoja on siis olemassa monenlaisia, kuten myös sijoittajia. Edellä mainittujen rahastotyyppien lisäksi on olemassa vielä liuta muihin kohteisiin, kuten raaka-ainekkeisiin tai kiinteistöihin sijoittavia rahastoja, ja jo pelkästään saman rahastotyyppin sisällä on paljon vaihtelua rahastojen välillä (Sijoitusrahasto-opas 2019, 10). Kiinteistörahastoja tarkastellaankin hieman lisää seuraavassa luvussa.

2.4 Kiinteistöt

Vuokra-asuminen on yleistynyt Suomessa huomattavan paljon viime vuosikymmenen aikana, ja Tilastokeskuksen luoman tilaston (2021, 1) mukaan jopa 34 prosenttia suomalaisista asui vuokralla vuoden 2020 lopussa. Tämä vuokra-asumisen yleistymisen on tuonut paljon uusia mahdollisuuksia yksityishenkilöiden sijoittamiseen – kiinteistösijoittamisen muodossa. Kallunkin ja muiden (2019) mukaan kiinteistösijoittaminen on yksi vaihtoehto sijoitussalkun hajauttamiselle osake-, korko- ja muiden sijoitustuotteiden rinnalla. Kiinteistösijoittajalla on monia eri vaihtoehtoja käytettävissään, sillä kiinteistöihin voi sijoittaa joko suoraan ostamalla kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiön osakkeita (asuntoja) tai kiinteistöjä, tai epäsuorasti sijoittamalla esimerkiksi kiinteistöihin sijoittaviin erikois-sijoitusrahastoihin, tuttavallisemmin kiinteistösijoitusrahastoihin. (Kallunki ym. 2019, 87.) Roinisen (2018, 49) mukaan kiinteistösijoittamisen tuotot muodostuvat vuokratuloista sekä asunnon arvonnousta.

Roinisen (2018, 83) mukaan kiinteistösijoittaminen eroaa perinteisestä finanssisijoittamisesta monella tapaa. Myös Kallunkin ja muiden (2019) mukaan kiinteistöihin sijoittamiseen liittyy monia erityispiirteitä, jotka tekevät niihin sijoittamisesta sijoittajille houkuttelevaa. Yksi näistä tekijöistä on kiinteistösijoituksista saatava vakaa ja suurella todennäköisyydellä hyvin ennakoitava vuokratuotto, joka elinkustannusindeksisidonnaisuutensa vuoksi on normaalisti melko hyvin suojattu inflaatiolta. Lisäksi suorien kiinteistösijoituskohteiden arvonnousu luo monelle sijoittajalle houkuttelevan mahdollisuuden korkeamman tuoton tavoitteluun, mihin sijoittaja voi jopa itse vaikuttaa esimerkiksi remonteilla. Ja kuten edellä mainittiin, kiinteistöt tuovat sijoittajalle myös hajautushyötyä, sillä lisäämällä kiinteistösijoituksia sijoitussalkkuun voidaan tuottoja lisätä kuitenkin riskiä kasvattamatta. (Kallunki ym. 2019, 88 - 89.)

Houkuttelevien puolien vastapainoksi Kallunki ja muut (2019) toteavat kuitenkin, että tietyt erityispiirteet voivat tehdä kiinteistösijoituskohteista joillekin henkilöille vaikeita tai jopa mahdottomia sijoituskohteita. Korkeimpiin riskeihin kiinteistösijoittamisessa kuuluu kohteen epälikvidisyys eli vaikea rahaksi muutettavuus, joka johtuu kaupankäyntiosapuolten suhteellisen pienestä määrästä verrattuna esimerkiksi osakemarkkinoihin. (Kallunki ym. 2019, 88 - 90.) Sekä Kallunkin ja muiden (2019, 91) että Roinisen (2018, 83) mukaan kiinteistösijoittaminen on lisäksi varsin resurssijaavaa ja aikaa vievää toimintaa, sillä kiinteistön kuntoa on ylläpidettävä, ja esimerkiksi asunnosta on maksettava jatkuvasti vastiketta. Siksi kiinteistösijoittaminen onkin hyvin aktiivisen sijoittajan

sijoituskohde (Roininen 2018, 83). Lisäksi Hännisen (2016) mukaan huolimattomasti valitut vuokralaiset sekä mahdolliset korkotasojen tai hoitokustannusten nousut tuovat omat riskinsä kiinteistö-sijoittamiseen, minkä vuoksi sijoittajan onkin tunnettava sijoituskohteensa tarkasti.

Vaikka kiinteistöt ovat olleet osa suomalaisten sijoituksia vuosisatojen ajan, ovat kiinteistörahastot kuuluneet suomalaiseen rahastomaailmaan vasta viimeisen vuosikymmenen ajan (Kauppila, Puttonen & Repo 2020, 82 - 83). Kiinteistösijoitusrahastot ovatkin kasvattaneet suosiotaan erityisesti viimevuosina, ja vuoden 2021 puolessavälissä Suomessa toimivien kiinteistösijoitusrahastojen tase oli kasvanut Kiinteistötiedon erikoissijoitusrahastokatsauksen (2021, 2) mukaan jo 9,4 miljardiin euroon. Mähkän (2021) mukaan kiinteistö- ja asuntorahastot ovatkin sijoittajan vaivannäön kannalta helpompia kohteita kuin suoraan kiinteistöihin tai asuntoihin sijoittaminen, eikä rahastoon sijoittavan tarvitse huolehtia esimerkiksi vuokralaisista ja heidän vuokranmaksustaan. Kiinteistö- ja asuntorahastoissa kulut voivat kuitenkin nousta myös korkeiksi, sillä juoksevat kulut ovat usein kahdesta prosentista ylöspäin, ja lunastuspalkkio voi olla jopa 4 – 5 prosenttia. Mikäli sijoitusaika on lyhyt, voivat kulut syödä tuottoa niin paljon, että sijoitus kääntyy tappioksi. (Mähkä 2021.)

2.5 Vakuutussidonnaiset sijoitustuotteet

Kuten luvun 2 kuviosta 1 nähtiin, on vakuutussidonnainen sijoittaminen ollut melko suosittua suomalaisten keskuudessa. Kallunkin ja muiden (2019) mukaan vakuutussidonnaiset säästö- ja sijoitustuotteet ovat keino sijoittaa osake- ja korkomarkkinoille rahastojen tapaan, minkä johdosta niiden riskisyyskin vaihtelee sijoituskohteesta riippuen. Vakuutussidonnaiset sijoitustuotteet voidaan jakaa säästö- ja sijoitusvakuutuksiin, joissa osapuolena on aina vakuutusyhtiö, sekä eläkesäästämiin liittyviin sijoitustuotteisiin. (Kallunki ym. 2019, 128.)

Säästö- ja sijoitusvakuutukset

Sijoitus- ja säästövakuutukset ovat luonteeltaan määräaikaista sijoituksia, jotka erääntyvät sovittuna eräpäivänä, ja molemmat muistuttavat olemukseltaan paljon perinteisiä säästämisen muotoja (Anderson & Tuhkanen 2004, 247; Kallunki ym. 2019, 129). Näiden sijoituskohteiden tarkoituksena on Viinasen (2018) mukaan pitkäaikainen säästäminen, eli säästöjen kerryttäminen tulevaisuutta varten. Pesosen (2011, 157) mukaan kyseessä sijoituskohde, jossa yhdistyvät henkivakuutusturva sekä sijoittaminen. Keskeisin ero sijoitus- ja säästövakuutuksien välillä on se, että

sijoitusvakuutuksiin sisältyy kuolemanvaraturva, jolloin sijoittaja voi määrätä itselleen edunsaajan, joka saa sijoitukset itselleen mikäli sijoittaja itse menehtyy (Kallunki ym. 2019, 129).

Sekä säästö- että sijoitusvakuutuksissa sijoittaja voi itse päättää, sijoittaako varojaan vakuutukseen kuukausittain pieniä summia vai kerralla suurempia summia. Sijoitussuunnitelmaa voi myös muuttaa tilanteen mukaan. (Kallunki ym. 2019, 129.) Sijoitus- ja säästövakuutusten tuotto voi perustua sijoitussidonnaisuuteen, laskuperustekorkoon tai näiden yhdistelmään (Pesonen 2011, 157). Kallunkin ja muiden (2019, 130) mukaan laskuperustekorkoisessa säästömuodossa vakuutusyhtiö maksaa sijoittajalle sopimuksessa määriteltyä korkoa sekä asiakashyvitystä. Tuotto sidotaan siis johonkin korkoon, joka voi olla esimerkiksi paljon käytetty euribor -korko (Viinanen 2018). Sijoitussidonnaisen vakuutuksen tuotto sen sijaan perustuu rahastosijoittamisen tavoin vakuutukseen liitettyjen sijoitusinstrumenttien arvojen muutokseen (Kallunki ym. 2019, 130). Sijoitussidonnaisen vakuutuksen sijoitusinstrumentit valitaan, kuten muussakin sijoitustoiminnassa, sijoittajan riskinsietokyvyn sekä tuottotavoitteiden mukaan. Säästö- ja sijoitusvakuutussijoittaja ei kuitenkaan omista suoraan sijoituksia, vaan sijoittaja omistaa vakuutuksen, jonka arvo määräytyy siihen liitettyjen sijoitusten perusteella. (Viinanen 2018.)

Kun säästö- tai sijoitusvakuutuksen aika päättyy, maksetaan kertynyt tuotto sekä pääoma yleensä kerralla sijoittajalle tai sijoittajan edunsaajalle. Vakuutuksesta saatava tuotto verotetaan vasta, kun se maksetaan vakuutetulle, eli sijoittajalle ei perinteisesti koidu veroseuraamuksia sijoittamisen aikana. (Pellikka 2021, 27 - 28.)

Eläkesäästämisen tuotteet

Nimensä mukaisesti eläkesäästämisen tavoitteena on säästää ja kerryttää varoja eläkeikää varten, ja sen tarkoituksena on täydentää lakisääteistä eläketurvaa (Kallunki ym. 2019, 130). Eläketurvakeskusten tutkimuksen mukaan eläkeikää varten säästäminen on yleistynyt viime vuosina, ja erityisesti 55–64-vuotiaat sekä yrittäjät ovat olleet varsin innokkaita säästäjiä (Vapaaehtoisen eläkesäästämisen suosio kasvaa – jo joka toinen suomalainen säästää eläkevuosia varten 2021).

Eläkesäästäminen on pitkäaikaista, yleensä yli kymmenen vuoden mittaista säästämistä (Kallunki ym. 2019, 130 - 131). Vapaaehtoinen eläkesäästäminen voidaan jakaa eläkevakuutuksiin ja PS- eli

pitkäaikaissäätämistileihin (Eläkesäästäminen 2021). Yksilöllisen eläkevakuutuksen tarjoajana saa toimia henkivakuutusyhtiö ja siihen sovelletaan vakuutuslainsäädäntä, kun taas PS-sopimuksen voi tarjota talletuspankki, rahastoyhtiö tai muu sijoituspalveluyritys, ja siihen sovelletaan lakia sidotusta pitkäaikaissäätämisestä (Ylönen 2017, 3). Eläkevakuutuksen tuotto voi perustua sijoitus- ja säästövakuutusten tapaan joko sijoitussidonnaisuuteen, korkosidonnaisuuteen tai näiden yhdistelmään. Eläkevakuutuksen varojen nostamisen alkamispäivämäärä määräytyy sijoittajan syntymävuoden sekä sopimuksen päiväyksen mukaan, ja varoja voidaan nostaa erissä – edellyttäen, että vakuutusnottaja on yhä elossa. Mikäli vakuutusnottaja ei ole ottanut eläkevakuutukselleen kuolemanvaraturvaa, ei sijoitetut varat palaudu perillisille vaan ne jäävät vakuutusyhtiölle. (Kallunki ym. 2019, 131 - 133.) Ylönen (2017, 9) mukaan pitkäaikaissäätämistilillä taas varoja voidaan sijoittaa ainoastaan laissa määriteltyihin sijoitusinstrumentteihin, kuten pörssiosakkeisiin, rahastoihin, pankkitilille ja joukkovelkakirjalainoihin, ja PS-sopimuksen rahaliikenne hoidetaan pankissa avattavan PS-tilin kautta.

2.6 Sijoitusinstrumenttien yleisimmät kulut

Sijoittamiseen liittyy erilaisia kuluja, jotka voivat vaihdella huomattavastikin sijoituskohteesta, pankista tai rahastoyhtiöstä riippuen. Nämä kulut voidaan jakaa kertaluontoisiin ja jatkuviin kuluihin niiden luonteen perusteella. (Coco 2020.)

Kertaluontoiset kulut

Kertaluontoiset kulut ovat kuluja, jotka peritään yleensä kaupan eli sijoitusinstrumentin ostamisen tai myynnin yhteydessä. Näihin kuluihin kuuluu esimerkiksi merkintä- ja lunastuspalkkiot sekä välityspalkkiot. (Coco 2020.)

Jauhaisen (2017) mukaan pörssinoteerattuja tuotteita, kuten osakkeita ostettaessa välittäjälle maksetaan usein välityspalkkio. Tämä palkkio voi olla prosenttiosuus kaupasta, jokin kiinteä summa tai näiden kahden yhdistelmä. (Jauhainen 2017.) Cocon (2020) mukaan välityspalkkiot voivat nousta suhteellisen suuriksi pienissä sijoituserissä, minkä vuoksi sijoittajan kannattaakin ostaa kerralla suurempi määrä esimerkiksi osakkeita.

Merkintäpalkkioilla taas tarkoitetaan yleensä palkkiota, jonka rahastoyhtiö perii rahasto-osuuden oston yhteydessä, ja lunastuspalkkiolla taas tarkoitetaan palkkiota, jonka rahastoyhtiö perii rahasto-osuutta myytäessä (Sijoittamisen ja säästämisen sanasto n.d.). Merkintä- ja lunastuspalkkiot näyttävätkin olevan pääasiassa rahastoihin liittyviä kuluja.

Jatkuvat kulut

Jatkuviin kuluihin taas kuuluu Cocon (2020) mukaan muun muassa hallinnointipalkkiot, säilytyskulut ja muut palvelumaksut sekä tuottopalkkiot. Nämä kulut voivat kertaluontoisten kulujen tapaan vaihdella suuresti sijoituskohteesta sekä pankista riippuen. (Coco 2020.)

Hallinnointipalkkio on se palkkio, jonka rahastoa hoitava yhtiö perii sijoittajalta rahaston hallinnoimisesta (Sijoittamisen ja säästämisen sanasto n.d.). Se ilmoitetaan ja lasketaan usein prosenttiosuuksina rahaston arvosta vuodessa (Coco 2020). Hallinnointipalkkio on siis rahastojen kuluerä, joka voi vaihdella huomattavastikin rahaston tyyppistä riippuen. Indeksirahastoilla on tyypillisesti ollut matalimmat hallinnointipalkkiot niiden passiivisesta sijoitustavasta johtuen. (Kauppila ym. 2020, 69.) Juuri passiivista sijoitustapaa harjoittavissa rahastoissa hallinnointipalkkio asettuu 0,1 %:n ja 0,6 %:n välille, kun taas aktiivista sijoitustapaa harjoittavissa rahastoissa hallinnointipalkkiot voivat nousta yhdestä prosentista jopa 2,5 prosenttiin (Heikinheimo 2021). Säilytyspalkkiot tai palvelumaksut ovat taas pankin perimiä kuluja sijoittajan sijoitusten ”säilyttämisestä” (Coco 2020).

Kauppilan ja muiden (2020, 69) mukaan tuottosidonnaiset palkkiot ovat yleistyneet rahastoissa. Tuottosidonnaiset palkkiot ovat yleensä palkkioita, jotka rahastoyhtiö veloittaa sijoittajalta voittaessaan vertailuindeksinsä. Toisin sanoen, jos rahasto saavuttaa ylituottoa suhteessa vertailuindeksiinsä, joutuu sijoittaja maksamaan tästä ylituotosta tuottopalkkiota. (Coco 2020.) Tuottopalkkio tulee sijoittajalle maksettavaksi siis vielä kiinteän hallinnointipalkkion päälle, ja on ikään kuin salakunhoitajan provisio. Nämä palkkiot voivat nousta melko suuriksikin, ja niiden suomalaisten rahastojen, joilla on tuottosidonnainen palkkiorakenne käytössä, tuottopalkkiot ovat vaihdelleet 10 ja 30 prosentin välillä. (Möttölä 2010.)

Sijoittajan on edellä mainittujen kulujen rinnalla maksettava sijoitustensa tuotoista myös veroa, jonka määräytyminen vaihtelee sijoitustuotteesta riippuen. Korkotuloista sijoittajan on normaalisti

maksettava korkotulon lähdevero tai pääomatulovero, kun taas esimerkiksi osakeyhtiön osakkeista on maksettava pääomatuloveroa. (Sijoittajan vero-opas 2021, 10.)

Kulut ovat sijoittajalle pakollinen paha, mutta järjestelmän kannalta välttämättömiä (Jauhiainen 2017). Sijoittajan kannattaa kuitenkin tarkasti miettiä, mistä tahtoo ja mistä ennen kaikkea kannattaa maksaa, sillä palkkioissa on paljon eroa eri sijoituskohteiden välillä. Kulut syövät kuitenkin aina sijoituksen tuottoa, joten on tärkeää tietää omien sijoitustensa kulurakenne. (Coco 2020).

3 Sijoituspäätökseen vaikuttavia tekijöitä

Sijoituspäätökseen vaikuttavia tekijöitä on olemassa varmasti yhtä monta kuin on sijoittajiakin, ja eri asiat ovat eri ihmisille merkityksellisiä. Tässä osiossa esitellään muutama erilainen mutta toisiinsa tukeva teoria, jotka pyrkivät selittämään yksilöiden sijoituspäätösten taustalla olevia tekijöitä – tai ainakin asioita, joiden pitäisi olennaisesti vaikuttaa sijoituspäätökseen. Tarkasteltavia teorioita ovat portfolioteoria, sijoittajaprofilointiin liittyvä teoria sekä kuluttajan käyttäytymisen teoria.

3.1 Portfolioteorian ja sijoittajaprofiloinnin näkökulmat

Portfolioteoria

Yksi kuuluisimmista ja maailmalla käytetyimmistä sijoitusteorioista on Harry Markowitzin esittämä portfolioteoria, joka käsittelee sijoittajan riskiä, riskin pienentämistä sekä tuottoa. Portfolioteorian mukaan sijoittaja voi pienentää sijoituksensa riskiä hajauttamalla sijoituksensa useaan eri sijoituskohteeseen, joilla tarkoitetaan erilaisia tässäkin opinnäytetyössä esiteltyjä sijoitusinstrumentteja, kuten osakkeita, rahastoja tai asuntoja. (Kallunki ym. 2019, 20 - 30.) Näistä yksittäisistä sijoituskohteista muodostuvaa yhdistelmää kutsutaan sijoitussalkuksi eli portfolioksi (Knüpfer & Puttonen 2018, 142).

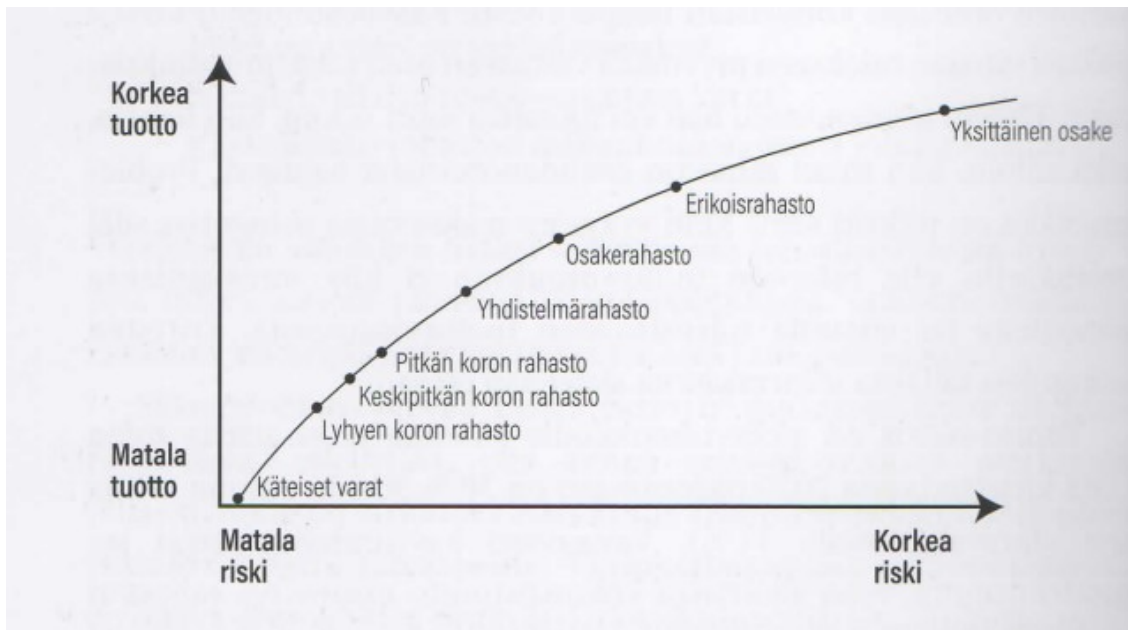
Salon (2016, 111) mukaan rahoitusteoriat olettavat sijoittajien valitsevan aina eri sijoituskohteista sen, joka mahdollistaa odotetun tuoton maksimoinnin, ja vastaavasti Kauppilan ja muiden (2020, 27) mukaan rahoitusteoriat olettavat kaikkien sijoittajien olevan niin kutsutusti riskinkarttaji. Riskin ja tuoton onkin tutkittu kulkevan käsi kädessä. Tällä tarkoitetaan sitä, että mitä enemmän

sijoittaja on valmis ottamaan riskiä sijoituksessaan, sitä suurempia tuottoja hän voi sijoitukseltaan odottaa. (Hiriyappa 2008, 192).

Tuotto ja **tuotto-odotus** ovat portfolioteoriassa varsin tärkeitä käsitteitä. Minkä tahansa sijoituksen tuotto voidaan laskea sijoitusaikana tapahtuneen sijoituksen arvon muutoksen ja sijoituksesta saatujen tuottojen eli kassavirtojen summana. (Knüpfer & Puttonen 2018, 134 - 135.) Tuottotavoitteiden asettaminen onkin sijoittajalle tärkeä ja olennainen seikka, sillä sijoittaja itse päättää, hakeeko hän sijoitukseltaan arvonnousua, säännöllistä kassavirtaa vai kenties näiden yhdistelmää (Anderson & Tuhkanen 2004, 27). Koska jokainen sijoittaja hakee sijoitukselleen tuottoa nimenomaan tulevaisuudessa, käytetään portfolioteoriassa usein tuoton sijasta *tuotto-odotuksia* (Kallunki ym. 2019, 30). Siinä missä realisoituneiden tuottojen laskeminen ja analysoiminen on melko yksinkertaista, perustuu tuotto-odotukset tulevaisuuden ennakkointiin, mihin liittyy aina epävarmuutta. Yleisimmin käytetty tapa arvioida tuotto-odotuksia onkin historiallisen aineiston, kuten sijoituskohteen aiempien tuottojen analysoiminen. (Knüpfer & Puttonen 2018, 134 - 135.)

Riski on toinen tärkeä tekijä portfolioteoriassa ja sijoituspäätöksen teossa. Sijoituksen riskillä tarkoitetaan perinteisesti sijoituksen arvon vaihtelua, toisin sanoen voittojen ja tappioiden mahdollisuutta (Kallunki ym. 2019, 343). Yrityskohtainen eli epäsystemaattinen riski on pienennettävissä hajauttamalla, mutta systemaattinen eli niin kutsuttu markkinariski taas on ja pysyy. Näin ollen riskiä ei koskaan voida kokonaan poistaa, mutta sitä voidaan pienentää hajauttamisen avulla. (Salo 2016, 110 - 111.) Sijoitussalkun riski riippuukin portfolioon valittujen sijoituskohteiden lukumäärästä ja niiden tuottojen välisestä yhteisvaihtelusta, korrelaatiosta. Korrelaatiokerroin asettuu aina välille -1 ja 1. Positiivinen korrelaatiokerroin merkitsee sitä, että markkinoiden heilahdellessa sijoituskohteiden tuotot kehittyvät ikään kuin samalla tavalla parempaan tai huonompaan suuntaan. Negatiivinen korrelaatio sen sijaan aiheuttaa sijoituskohteiden tuoton kehittymisen ikään kuin vastakkaisiin suuntiin. Sijoituksen hajauttaminen ja riskin pienentäminen perustuukin sijoituskohteiden tuottojen välisiin korrelaatioihin; sijoitussalkkuun kannattaa valita sijoituskohteita, joiden välinen korrelaatio on negatiivinen. Näin ollen yhden sijoituksen tuottojen romahtaminen ei romahduta koko sijoitussalkun tuottoa. (Kallunki ym. 2019, 31 - 32.) Eri sijoituskohteiden tuotot ja riskisyydet eroavat suuresti toisistaan. Lyhyen koron rahastojen voidaan katsoa olevan varsinaisista sijoituskohteista riskittömimpiä, kun taas ehdottomasti riskisin sijoituskohte on yksittäinen osake. (Kauppila ym. 2020, 40.) Sijoituskohteiden riskisyyttä suhteessa

niiden tuottoon on kuvattu kuviossa 2. Kuten kuviosta nähdään, korkotuotteet näyttävät olevan yleensä riskittömämpiä sijoituskohteita verrattuna suoriin tai välillisiin osakesijoituksiin, mutta samalla niiden tuottokin on matalampi.

Kuvio 2. Sijoituskohteiden riski ja tuotto (Kauppila, Puttonen & Repo 2020, 40)

Tehokas rajapinta tai **tehokas rintama** on portfolioissa käytetty ja olennainen käsite (Kallunki ym. 2019, 34; Knüpfer & Puttonen 2018, 144). Portfolioteorian mukaan sijoittaja valitsee samanlaisen riskin omaavista sijoituskohteista sen, jolla on suurempi todennäköisyys parempaan tuottoon ja samalla tavalla tuottavista kohteista sen, joka sisältää pienimmän riskin (Kallunki ym. 2019, 34 - 35). Tällainen tehokas rajapinta auttaakin valitsemaan sijoitussalkkuun sellaisia sijoituskohteita, jotka tuottavat parhaan mahdollisen riski-tuotto-suhteen. (Knüpfer & Puttonen 2018, 144 - 145.) Sijoittaja voi näiden laskelmien avulla valita omaan riskinsietokykyynsä sopivimman portfolioon (Kallunki ym. 2019, 35). Hajauttamisen tarkoituksena onkin Elon ja Saarhelon (2018, 32) mukaan, että sijoittaja voi pienentää oman portfolionsa riskiä ilman, että hän joutuu tinkimään tuotoistaan.

Markowitzin portfolioteoria perustuu Hiriyappan (2008) mukaan lopulta seuraaviin sijoittajien käyttäytymistä koskeviin oletuksiin:

- Sijoittajat ovat rationaalisia ja käyttäytyvät aina siten, että he maksivoivat tuottoensa tietyllä tasolla
- Sijoittajat saavat vapaasti käyttöönsä tarkat ja ajantasaiset tiedot tuotoista ja riskeistä

- Markkinat toimivat tehokkaasti ja tieto näkyy nopeasti ja tehokkaasti markkinoissa
- Sijoittajat välttelevät riskejä ja yrittävät aina löytää parhaan mahdollisen tuoton ja riskin suhteen
- Sijoittajat perustavat päätöksensä vain tuotto-odotuksiin, tuottojen vaihtelevuuteen ja keskihintaan
- Tietyllä riskitasolla sijoittajat suosivat korkeaa tuottoa alhaisemman tuoton sijasta. (Hiriyappa 2008, 195 - 196.)

Portfolioteoria on saanut jonkin verran kritiikkiä osakseen edellä mainittujen, välillä melko mahdollisten oletusten vuoksi, mutta portfolioteoria antaa hyvän lähtökohdan ja ajatuksen sijoittajan käyttäytymisen ymmärtämiseen (Hiriyappa 2008, 195 - 196). Koska portfolioteorian periaatteet sellaisenaan eivät reaali maailmassa välttämättä täysin toteudu, esitellään seuraavaksi sijoittajaprofiloinnin periaatteita tukemaan portfolioteorian lähtökohtia.

Sijoittajaprofiloinnin näkökulma

Keskeinen ja tärkeä tiedon lähde sijoituspäätöksen teossa on sijoitussuositukset ja sijoitusneuvonta. Ennen sijoituspäätöksen tekemistä sijoitusneuvojaa koskee selonotto- sekä soveltuvuuden arviointivelvollisuus, ja asiakkaan on annettava sijoitusneuvojalle tarvittavat ja oikeat tiedot koskien esimerkiksi taloudellista tilannettaan ja riskinkantokykyään. Sijoitusneuvojan on siis yhdessä asiakkaan kanssa hahmotettava asiakkaan sijoittajaprofiili. (Salo 2016, 22, 206.) MiFID II -direktiivin myötä sijoittajan suoja on parantunut entisestään, ja sijoitusneuvojia koskee entistä laajempi selonottovelvollisuus. Asiakkaalta kerättävän tiedon perusteella sijoitusneuvoja voi suositella asiakkaalle tälle sopivia sijoituskohteita, ja sijoitusneuvojan on aina raportoitava ratkaisut, sekä kuinka ratkaisuun on päädytty. (Flittner 2017.) Ennen sijoituspäätöksen tekemistä on siis hyvä luoda asiakaskohtainen sijoitussuunnitelma ja hahmottaa asiakkaan sijoittajaprofiili, jossa käydään läpi tarvittavat sijoituspäätökseen vaikuttavat asiat (Kallunki ym. 2019, 42). Kyseisen vaiheen eli sijoitussuunnitelman ja sijoittajaprofiloinnin tarkoituksena on Huovisen (2020) mukaan ehkäistä vääränlaisten ja hätiköityjen sijoituspäätösten tekemistä, ja tämän lisäksi sijoitussuunnitelman noudattaminen on tärkeä tekijä sijoittajan riskienhallinnassa.

MiFIR -asetuksessa on Turtiaisen (2018) mukaan määritelty tarkasti, mitä tietoja asiakkaasta tulee kerätä ennen kuin sopiva sijoituskohde pystytään valitsemaan. Sijoitusneuvonnassa asiakkaalta tulee selvittää:

- asiakkaan ennestään tuntemat sijoitusinstrumentit,
- asiakkaan aiempien sijoitusliiketoimien yleisyys, suuruus ja aikaväli,
- asiakkaan koulutustausta sekä ammatti,
- asiakkaan säännölliset tulot ja tulonlähteet,
- asiakkaan omaisuus, kuten sijoitukset, kiinteistöt tai muut likvidit varat,
- asiakkaan säännölliset menot ja sitoumukset,
- asiakkaan sijoitushorisontti,
- asiakkaan riskinottokyky ja -halu, sekä
- sijoituksen tarkoitus, toisin sanoen sijoitustavoite. (Turtiainen 2018, 180-181.)

Ennen kun sijoittajalle voidaan valita sopiva sijoituskohde, on sijoittajalta selvitettävä hänen **tietonsa ja kokemuksensa** sijoitusinstrumenteista ja sijoittamisesta (Sipal747/2012, 4§). Pesosen (2011, 73) mukaan jokainen sijoittaja on kokemukseltaan ja tietämykseltään erilainen, ja Huovisen (2020) mukaan sijoittajan onkin järkevää pohtia omaa osaamistaan ja tietämystasoaan sijoittamisessa. Toinen sijoittaja tahtoo Pesosen (2011) mukaan itse koota oman sijoitusportfolionsa erilaisista osakkeista, kun taas toinen mieluummin sijoittaa kuukausittain valmiiseen korkorahastoon. Mitä monimutkaisemmasta ja yksityiskohtaisemmasta sijoitusinstrumentista on kysymys, sitä enemmän kokemusta, tietoa ja perehtyneisyyttä siihen sijoittaminen vaatii. (Pesonen 2011, 73.) Mikäli sijoittajalla ei ole aikaa markkinoiden ja pörssin seuraamiseen, eikä sijoittajan tietämyksään ole vielä kovin hyvällä tasolla, on Huovisen (2020) mukaan sijoittajan syytä pohtia ammattimaisen sijoitusneuvonnan vaihtoehtoa. Osakkeisiin sijoittaminen vaatii hyvin erilaista perehtyneisyyttä ja tietoa sijoittajalta kuin esimerkiksi pankin hallinnoimaan rahastoon sijoittaminen, joten sijoitustuntemus on tärkeä tekijä sijoituskohteen valinnassa (Pesonen 2011, 73). Koska tietoa on joka puolella saatavilla ja voidaan puhua niin kutsutusta informaatiotulvasta, on sijoittajan tärkeä pysyä itse etsimään informaatiota luotettavista lähteistä – etenkin, jos hän aikoo tehdä sijoituspäätökset täysin itsenäisesti (Kauppila, Puttonen & Repo 2020, 27). Saarelan (2014, 74) mukaan sijoituskokemus sekä markkinoiden seuraamisaktiivisuus näyttää vaikuttavan myös sijoittajan riskinsietokykyyn, sillä mitä kokeneempi sijoittaja on ja mitä aktiivisemmin hän seuraa markkinoita, sitä enemmän hän on valmis ottamaan riskejä sijoituspäätöksissään. Kokemuksella ja tiedolla näyttäisi siis olevan jonkin verran vaikutusta sijoituspäätösten tekoon.

Sijoittamisen sekä samalla sijoituksen rahaksi muutettavuuden **vaivattomuus** näyttäisi olevan myös tärkeä valintakriteeri sijoituspäätöstä tehtäessä. Monelle suomalaiselle näyttää olevan tärkeää myös, että sijoituskohde on helppo muuttaa nopeasti rahaksi, toisin sanoen sijoituskohteen

likviditeetti on tärkeässä asemassa sijoituksia pohdittaessa. (Säästäminen, luotonkäyttö ja maksutavat 2021, 21).

Huovisen (2020) mukaan sijoittajan on tärkeää arvioida myös, kuinka paljon hänen kuukausittaisista tai vuotuisista **tuloistaan** on mahdollista menojen jälkeen sijoittaa. Tällaisia tuloja ovat Turtaisen (2018, 188) mukaan esimerkiksi ansiotulot, eläketulot tai vuokratulot. Tulojen ja menojen lisäksi sijoituspäätökseen vaikuttaa suuresti myös sijoittajan nettovarallisuus, kuten omistus-asunto, ja vastaavasti velat (Huovinen 2020). Saarela (2014) muun muassa toteaa, että korkeat tulot näyttäisivät korreloivan positiivisesti riskinottohalukkuuden kanssa. Mitä korkeammat tulot sijoittajalla on, sen enemmän hän on valmis ottamaan riskejä sijoituksissaan. Sama ilmiö on nähtävillä myös **koulutustaustan** kanssa: mitä korkeammalle sijoittaja on koulutautunut, sen enemmän hän on valmis ottamaan tietoisia riskejä sijoituksissaan. (Saarela 2014, 71.) Koska tuloilla sekä koulutuksella näyttää olevan vaikutusta riskinsietokykyyn, voi sillä olla vaikutusta näin ollen myös sijoituspäätöksen tekoon.

Kallunkin ja muiden (2019, 25 - 26) mukaan **sijoitushorisontti** eli suunniteltu sijoitusaika on tärkeä tekijä sijoituskohteen valinnassa, sillä sijoituskohteiden tuotto ja riskisyys saattavat vaihdella huomattavasti sijoitusajasta ja -instrumentista riippuen. Sijoittajan onkin tärkeää miettiä, millaisen ajan kuluttua hän tulee luultavimmin tarvitsemaan sijoituksesta saatavia varoja, eli missä vaiheessa hän luultavasti tulee myymään sijoituksensa (Huovinen 2020). Esimerkiksi Elon ja Saarhelon (2018, 13) mukaan sijoittaja, jonka sijoitushorisontti on pitkä, voi painottaa sijoitussalkkunsaa osakkeisiin, joiden tuotto on perinteisesti hyvä pitkällä aikavälillä ja kurssiheilahtelu voimakasta lyhyellä aikavälillä. Mitä pidempi sijoitushorisontti siis on, sitä enemmän riskiä sijoittaja voi valinnoissaan ottaa (Sammalisto & Asunmaa 2021, 141).

Riskinottokyky ja -halukkuus liittyy Elon ja Saarhelon (2018) mukaan olennaisesti sijoituskohteen valintaan. Mitä vähemmän asiakas on valmis ottamaan riskiä, sitä varmatuottoisempiin kohteisiin hänen kannattaa suunnata varojaan. Tällainen sijoittaja voi sijoittaa esimerkiksi korkorahastoihin. (Elo & Saarhelo 2018, 13.) Riskinsietokyky on yksilöllistä, ja sijoittaja voikin pohtia omaa riskinottokykyään miettimällä, kuinka reagoisi, jos omista säästöistä ja sijoituksista katoaisi kolmasosa (Sammalisto & Asunmaa 2021, 139). Kallunkin ja muiden (2019, 12) mukaan riskinsietokyvyn tunnistaminen on tärkein kysymys sijoittamisessa, tehtiin sijoituspäätös sitten itsenäisesti tai yhdessä

sijoitusneuvojan kanssa. Sijoittajat voidaan jaotella riskinsietokyvyn perusteella monin eri tavoin, mutta Kallunki ja muut (2019, 22) jaottelevat sijoittajat riskinsietokyvyn mukaan hyvin matalan, matalan, kohtuullisen ja korkean riskinsietokyvyn sijoittajiin. Näiden riskiprofiilien kuvaukset on esitetty kuviossa 3.

Riskiprofiilit	
Riskinsietokyky	Kuvaus
Hyvin matala	Sijoittaja ei tahdo ottaa sijoituksessaan pientäkään riskiä, eikä hankittu pääoma saa pienentyä arvonalenemisen vuoksi. Tyytyy pieneen tuottoon
Matala	Sijoittaja on valmis tavoittelemaan parempaa tuottoa pienellä riskillä, eikä riski alkuperäisen pääoman pienenemisestä parempaa tuottoa tavoitellessa ole mahdoton ajatus
Kohtuullinen	Sijoittaja on tuottoa tavoitellessaan valmis ottamaan riskiä alkuperäisen pääoman pienenemisestä lyhyellä aikavälillä
Korkea	Sijoittaja tavoittelee korkeaa tuottoa suurella riskillä, eikä alkuperäisen pääoman huomattava pieneneminen ole ongelma keskipitkällä aikavälillä

Kuvio 3. Riskiprofiilit (Kallunki ym. 2019, 22, muokattu)

Vaikka sijoituskohteen riskisyys on kautta aikojen ollut tärkeä tekijä sijoituskohteen valinnassa, on sen merkitys näyttänyt laskevan lähivuosina. Erityisesti 25–44-vuotiaiden keskuudessa riskittömyys on vähentänyt painoarvoaan, kun taas tuoton merkitys on hieman kasvanut. (Säästäminen, luotonkäyttö ja maksutavat 2021, 21.)

Sammaliston ja Asunmaan (2021, 141) mukaan **sijoitustavoite eli -tarkoitus** on tärkeä osa sijoituspäätöksen tekemisessä. Eri sijoittajalla on erilaisia sijoitustavoitteita, mutta usein suomalaisten sijoitustavoitteena on esimerkiksi asunnon ostaminen, taloudellinen riippumattomuus, taloudellisen puskurin kartuttaminen, eläkepäiviin varautuminen tai remontteihin varautuminen. Taloustaidon ja rahastoyhtiö Dividend Housen järjestämän kyselyn mukaan turvallisuus painottuu suuresti eri säästäjäryhmien tavoitteissa, sillä tutkimuksessa taloudellisen puskurin kartuttaminen ja taloudellinen riippumattomuus ovat olleet yleisimpiä sijoitustavoitteita vastaajien keskuudessa. (Simola

2019.) Myös Finanssialan keskusliiton tutkimukset kertovat, että turvallisuus, oman asunnon hankinta, pahan päivän varalle varautuminen sekä varallisuuden kasvattaminen näkyvät suomalaisten sijoituspäätöksissä (Säästäminen, luotonkäyttö ja maksutavat 2021 ,13). Vastaajan ikä kuitenkin vaikuttaa sijoitustavoitteeseen, sillä 45–60-vuotiaat useammin säästävät eläkepäiviään varten, kun taas monet alle 30-vuotiaat säästävät asunnonostoa varten. (Simola 2019.)

3.2 Kuluttajan käyttäytymiseen vaikuttavat näkökulmat

Rahoitusteoriat pohjaavat ajatuksensa siihen, että sijoittajat ovat rationaalisia toimijoita ja tekevät sijoituspäätöksensä aina järjen avulla. Tämä oletus ei kuitenkaan tutkitusti pidä täysin paikkaansa, sillä useat sijoittajat tekevät sijoituspäätöksensä tunteiden pohjalta. (Huovinen 2017.) Sekä Khanin (2017) että Kotlerin, Armstrongin, Harrisin ja He'n (2020) mukaan päätösten tekeminen sekä riskin sietäminen on hyvin henkilökohtaista ja erilaista eri sijoittajilla, ja tämän vuoksi aiheeseen löydetäänkin näkökulmia teoriasta, joka selittää kuluttajan käyttäytymiseen vaikuttavia tekijöitä. Yksilön käyttäytymiseen ja päätöksentekoon vaikuttavat niin demografiset, sosiaaliset kuin psykologisetkin tekijät. (Khan 2017, 1; Kotler, Armstrong, Harris & He 2020, 144 - 154.) Näitä asioita tarkastellaan tarkemmin läpi tässä luvussa.

Demografiset tekijät

Jokaisella yksilöllä on omat ominaisuutensa ja taustansa, jotka vaikuttavat käyttäytymiseen ja näin ollen päätöksentekoon. Näitä yksilöllisiä, demografisia tekijöitä ovat sekä Khanin (2017, 1 - 2) että Kotlerin ja muiden (2020, 151) mukaan muun muassa ikä, sukupuoli, elämäntilanne, ammatti sekä taloudellinen tilanne. Nämä tekijät vaikuttavat yksilön päätöksentekoon ja riskinsietokykyyn huomaamattakin.

On olemassa melko stereotyyppinen käsitys siitä, että miehet ovat rohkeampia ottamaan riskejä päätöksenteossaan kuin naiset. Monien kansainvälisten tutkimusten mukaan tämä väite näyttää stereotyyppisyydestään huolimatta pitävän paikkansa. (Halko, Mikkola & Ruuskanen 2010, 37.) Sekä Piiloson (2017, 52) että Nguyen'n, Galleryn ja Newtonin (2019, 765) mukaan sukupuoli näyttäisi nimittäin vaikuttavan jonkin verran riskinsietokykyyn ja näin ollen myös sijoituspäätöksen tekoon. Ero miesten ja naisten riskinsietokyvyn välillä voi olla huomattavakin, ja miehet voivat olla

valmiita ottamaan peräti huomattavasti suurempia riskejä kuin naiset (Khan 2017, 26). Myös Dickasonin, PhD:n ja Ferreiran (2019, 13005) tutkimus tukee tätä oletusta saman suuntaisin tuloksin.

Sukupuolen lisäksi yksilön elämäntilanne vaikuttaa myös päätöksentekoon, sillä se vaikuttaa olennaisesti myös säästöihin, tuloihin ja menoihin (Kotler ym. 152 - 153). Ihmisen siviilisääty on olennainen osa elämäntilannetta, ja siviilisääty näyttää vaikuttavan jonkin verran myös sijoituspäätösten tekoon (Halko ym. 2010, 39). Muun muassa Dickasonin ja muiden (2019) mukaan siviilisäädyllä näyttää olevan tilastollinen yhteys riskinsietokykyyn. Naimisissa olevat sijoittajat eivät nimittäin näytä sietävän yhtä suuria riskejä kuin sijoittajat, jotka eivät koskaan ole olleet naimisissa. Tämä voi johtua siitä, että naimisissa olevilla henkilöillä on enemmän vastuuta myös muiden ihmisten, kuten puolison ja lasten taloudesta, mikä on otettava huomioon tehtäessä taloudellisia päätöksiä. Siksi perhe-elämää elävät sijoittajat ovat varovaisempia ottamaan riskejä, kuin yksin elävät. (Dickason ym. 2019, 13005.) Perhekoollakin näyttää olevan merkitystä riskinsietokykyyn ja näin ollen sijoituspäätöksiin, sillä Sadiq ja Ishlaq (2014, 55) toteavat tutkimuksessaan, että mitä suurempi perhe sijoittajalla on, sitä pienempi on myös riskinsietokyky. Parisuhde ja perhe näyttävät siis pienentävän sijoittajan riskinottohalukkuutta.

On selvää, että taloudellinen tilanne on merkitsevä tekijä sijoittajan riskinsietokykyyn ja näin ollen sijoituspäätösten kannalta (Kotler ym. 2020, 151). Sekä Halko ja muut (2010, 39) että Khan (2017, 27) toteavat, että mitä enemmän sijoittajan tulot ovat ja mitä enemmän hänellä on varoja käytössään, sen rohkeampi hän on ottamaan riskejä sijoituspäätöksissään. Myös Hasselbank ja Ooft (2021) toteavat tutkimuksessaan, että tulojen ja sijoitusten välinen suhde on merkittävä. Tutkimuksessa nousee esiin, että esimerkiksi suhteellisen pienituloiset perheet kohdistavat suurimman osan varoistaan kulutukseen ja päivittäisiin tarpeisiin, eivätkä niinkään sijoituskohteisiin. (Hasselbank & Ooft 2021, 258.) Taloudellisen tilanteen myötä on myös selvää, että työkuviot vaikuttavat yksilön kykyyn ottaa riskejä sijoituksissaan. Epävarma työpaikka ja työtilanne madaltavat riskinsietokykyä, kun taas vakaa ja varma työtilanne rohkaisee ottamaan sijoituksissa suurempia riskejä. (Blomster 2018.)

Edellä mainittujen asioiden lisäksi ihmisten käyttämät palvelut ja tuotteet muuttuvat elämänkaaren aikana jopa huomattavasti, ja yksilön maku esimerkiksi sisustuksessa pukeutumisessa muuttuu iän myötä (Kotler ym. 2020, 151 - 154). Onkin varsin normaalia, että elämänkaaren

aikana ihmisen tavoitteet ja tarpeet muuttuvat erilaisiksi, ja on enemmän kuin todennäköistä että 70-vuotiaan eläkeläisen ja vasta itsenäistyneen nuoren sijoitussuunnitelmat poikkeavat toisistaan jopa radikaalisti (Anderson & Tuhkanen 2004, 17 - 18). Jo kappaleessa 3.1 todettiin, että Simolan (2019) mukaan 45–60-vuotiaat sijoittavat varojansa useammin eläkepäiviään varten, siinä missä nuoret aikuiset taas valitsevat sijoitustuotteensa ensimmäisen asuntonsa ostoa ajatellen. Ikä tuo mukanaan siis erilaisia tavoitteita ja tarpeita, jotka ohjaavat sijoittajan sijoituspäätöksiä.

Sosiaaliset tekijät

Sijoittajan käyttäytymiseen vaikuttavia sosiaalisia tekijöitä ovat muun muassa sijoittajan sosiaalinen verkosto, perhe sekä rooli jossain ryhmässä. Erilaisiin ryhmiin kuuluminen voi vaikuttaa vahvastikin kuluttajan valintoihin, sillä esimerkiksi ystävien tai perheen suositukset voivat olla suuressakin roolissa päätöksenteossa. On tutkittu, että läheisten ja luotettujen ihmisten suosittelulla ja puheilla on kuluttajan päätöksentekoon huomattavasti suurempi vaikutus kuin esimerkiksi mainoksista tai myyjältä saadulla tiedolla. Joissakin tilanteissa on myös yleistä, että jokin tapa toimia siirtyy perheessä sukupolvelta toiselle, joten sosiaalisella verkostolla voi olla suurikin merkitys päätöksenteossa. (Kotler ym. 2020, 148 - 151.)

Digitalisoitumisen myötä erilaiset online -verkotot, kuten blogit, sosiaalisen median kanavat ja muut foorumit, ovat yleistyneet. Verkossa ihmiset jakavat jatkuvasti tietoa ja mielipiteitään asioista, sekä keskustelevat eri aihealueista. Sosiaalinen media vaikuttaa nykypäivänä suuresti erityisesti nuorten kuluttajakäyttäytymiseen ja päätöksentekoon, ja suosittujen sosiaalisen median vaikuttajien mielipiteet voivat muokata monien muidenkin mielipiteitä asioista. (Kotler ym. 2020, 149-150.) Sosiaalisen median kehittyminen on Thamin (2018, 1) mukaan muuttanut myös tiedon siirtymistä sijoittajien välillä, ja tutkimusten mukaan monet sijoittajat luottavatkin hyvin paljon sosiaalisiin verkostoihinsa sijoituspäätöksiä tehdessään. Verkossa on Wilhelmssonin (2018) mukaan valtava määrä erilaisia ryhmiä ja yhteisöjä, joissa sijoittajat jakavat omia kokemuksiaan ja suosituksiaan eri sijoituskohteista, ja monet sosiaalisen median vaikuttajat ovat saaneet kaupallisten yhteistöidensä avulla paljon näkyvyyttä. Vaikka sosiaalisen median kautta saadut suositukset ja vinkit eivät kuulu ammattimaiseen sijoitusneuvontaan, saattaa sijoittaja hyvinkin kohdistaa varansa arvopaperiin, jota sadat muut sijoittajat suosittelevat foorumeilla. (Wilhelmsson 2018.) Sosiaalinen

media saattaa siis ohjata hyvinkin paljon yksilön päätöksentekoa, vaikka suositukset eivät aina pohjautuisikaan ammattimaiseen faktatietoon.

Psykologiset tekijät

Yksilön kulutusvalinnat pohjautuvat myös vahvasti kuluttajan psykologisiin tekijöihin, joita ovat motivaatio, käsitykset, oppiminen, sekä uskomukset ja asenteet. Motivaatiolla tarkoitetaan tarvetta, joka on riittävän voimakas ohjatakseen yksilön etsimään tyydytystä tarpeeseensa. Ihminen pyrkiiikin tyydyttämään tärkeimmän tarpeensa ensin, ja jokaisella ihmisellä on erilaiset tarpeensa ja tavoitteensa. (Kotler ym. 2020, 154 - 155.) Aiemmin luvussa 3.1 esiteltiinkin suomalaisten yleisimpiä sijoitustavoitteita, jotka ovat tutkitusti olleet pahan päivän varalle varautuminen, asunnon ostaminen sekä yleisesti varallisuuden kasvattaminen (Säästäminen, luotonkäyttö ja maksutavat 2021 ,13.) Nämä ovat asioita, jotka motivoivat sijoittajia tekemään tiettyjä sijoituspäätöksiä, ja ne voivat vaihdella suurestikin yksilöstä riippuen.

Käsitykset ja havainnot ohjaavat kuluttajan käyttäytymistä ja päätöksentekoa muiden psykologisten tekijöiden ohella (Kotler ym. 2020, 156). Käsitykset ja havainnot voivat vaihdella suurestikin ihmisestä riippuen, mutta sekä Langin (2013) että Huovisen (2017) mukaan sijoittajat usein rakentavat käsityksensä markkinoiden kehityksestä niiden historiallisen kehityksen perusteella. Sijoittajat voivat siis tehdä sijoituspäätöksensä perustuen menneiden vuosikymmenten kursisikehityksiin, vaikka mennyt kehitys ei kertoisikaan mitään tulevasta kehityksestä (Huovinen 2017).

Yksi tärkeä tekijä kuluttajan käyttäytymisessä on oppiminen; kun yksilö tekee jotain, hän oppii. Jos kuluttaja on tottunut käyttämään jotain tiettyä tuotetta tai palvelua, hän oppii sen toimintaperiaatteen, ja ajautuu luultavasti myöhemminkin käyttämään samaa tuotetta uudestaan. (Kotler ym. 2020, 156.) Myös sijoittamisessa voidaan varmasti nähdä samanlainen ilmiö; kun jokin sijoitusinstrumentti on sijoittajalle tuttu, tulee hän luultavasti sijoittamaan siihen tulevaisuudessa uudestaan.

Uskomukset ohjaavat myös kuluttajan käyttäytymistä jopa huomaamatta. Uskomuksella tarkoitetaan ajatusta, joka kuluttajalla on jostakin asiasta, ja se voi perustua oikeaan tietämykseen ja faktatietoon tai vain mielipiteeseen. (Kotler ym. 2020, 157.) Sijoittamisen aihepiirissä esimerkiksi

sijoittajan liian korkeat uskomukset omista kyvyistään ja tiedoistaan voivat heijastua sijoituspäätösten tekoon. Liiallinen itseluottamus voi saada sijoittajan ottamaan suurempaa riskiä sijoituspäätöksissään tai esimerkiksi kasvattamaan osakekaupankäyntiään. (Huovinen 2017.)

Uskomuksien lisäksi ihmisillä on valtavan paljon erilaisia asenteita eri asioita kohtaan. Asenteet asettavat ihmisen pitämään tai inhoamaan jotakin, tai vastaavasti pysymään kaukana tai lähellä jotakin. (Kotler ym. 2020, 157.) Viimevuosina erilaiset megatrendit ovat vaikuttaneet paljon sijoittajien asenteisiin ja näin ollen myös sijoituspäätöksiin. Yksi kirkkaimmista megatrendeistä sijoittamisessa on vastuullisuus, johon sijoittajat ovat kiinnittäneet paljon huomiota lähivuosina. (Pelttonen 2019.) Puttosen ja Puttosen (2021) mukaan erityisesti ilmastonmuutos on vaikuttanut huomattavasti sijoittajien asenteisiin ja päätöksentekoon, ja tämän myötä myös vastuullinen sijoittaminen on kasvattanut suosiotaan huomattavasti. Tämän megatrendin myötä sijoituskohteiden vastuullisuuden mittariksi on kehitetty ESG (Environment, Social ja Governance) -pistearvo, joka auttaa sijoittajaa etsimään vastuullisia sijoituskohteita. (Puttonen & Puttonen 2021, 3.) Vastuullisuudella tarkoitetaan sitä, että talouslukujen rinnalle analyysiin otetaan mukaan myös yhtiöiden kannalta olennaisia ympäristövaikutuksia, sosiaalista vastuuta sekä hyvää hallintotapaa. Arvioitaviin ympäristövastuuihin kuuluu esimerkiksi ilmastonmuutos ja päästöt, sosiaaliseen vastuuseen esimerkiksi työelämän oikeudet ja ihmisoikeudet, ja hyvään hallinnointitapaan esimerkiksi korrup-tion vastainen toiminta ja veronmaksu. (Silvola & Landau 2019, 17.) Sijoittaja itse päättää, minkälaista vastuullisuutta sijoituskohteeltaan tahtoo, ja kiinnittää sen mukaan huomiota joko ympäristökysymykseen, sosiaaliseen puoleen tai hallinnointiin – tai kaikkiin näihin kerralla (Puttonen & Puttonen 2021, 3). Tällaiset valtavirran suosimat asiat muokkaavat usein yksilön asenteita, ja yksilö voi alkaa jopa huomaamattaan kiinnittämään huomiota esimerkiksi vastuullisiin sijoituspäätöksiin.

4 Tutkimusasetelma

Heikkilän (2014, 20) mukaan tutkimusasetelma koostuu empiirisessä tutkimuksessa tutkimusongelmasta, menetelmästä ja aineistosta. Tässä osassa tarkastellaan opinnäytetyön tutkimusasetelmaa, eli esitellään tutkimuksen tavoitetta, määritellään tutkimusongelma ja -kysymykset, sekä tarkastellaan tutkimusmenetelmää aineistoineen. Lisäksi tarkastellaan opinnäytetyön tiedonhakua ja luotettavuuskysymyksiä.

4.1 Tutkimusongelma ja tavoite

Tutkimuksen toimeksiantajana on OP Keski-Suomi, virallisemmin Keski-Suomen Osuuspankki. Toimeksiantaja on yksi paitsi OP Ryhmän suurimpia, myös toimialueensa johtavia pankkeja. OP Keski-Suomen toiminnan perustarkoituksena on luoda asiakkailleen sekä toimintaympäristölleen kestävää taloudellista menestystä, turvallisuutta ja hyvinvointia, ja omistaja-asiakkaat ovatkin pankin toiminnan ytimessä. (Tervetuloa asioimaan n.d.) OP Keski-Suomella oli tarve saada tietoa siitä, mitkä asiat ohjaavat nuorten aikuisten sijoituskohteiden valintaa, ja kyseinen aihepiiri paljastui ajankohtaiseksi ja mielenkiintoiseksi. Mielenkiinnon, tarpeen ja ajankohtaisuuden vuoksi aihealue valikoitui myös tutkimuksen aiheeksi.

Tutkimusongelma ja -kysymykset

Tutkimusaiheen päättämisen sekä aiheeseen liittyvän teoriapohjan tutkimisen jälkeen on määriteltävä, mitä aiheesta tahdotaan tietää ja samalla aihetta on rajattava. Tämä onnistuu mahdollisimman tarkkojen ja yksiselitteisten tutkimusongelmien asettamisella. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.) Kysymyksen muotoon laadittu tutkimusongelma on se asia, jolle työssä pyritään etsimään vastausta ja ratkaisua (Heikkilä 2014, 12). Opinnäytetyön tutkimusongelma on:

Mitkä ovat tärkeimmät tekijät, jotka vaikuttavat 18–30-vuotiaan aikuisen sijoituskohteen valintaan?

Tutkimusongelma rajattiin koskemaan 18–30-vuotiaita, koska kyseisen ikähaarukan voidaan katsoa kuvastavan juuri nuoria aikuisia. Kanasen (2011) mukaan tutkimusongelmaan löydetään ratkaisuja oikeanlaisten kysymysten avulla, ja näitä kysymyksiä voi olla joko yksi tai useampi. Tutkimuskysymysten muodostamiseen saadaan apua yleensä olemassa olevista teorioista tai malleista, jotka liittyvät tarkasteltavaan aiheeseen. (Kananen 2011, 26, 28.) Edellä mainittuun tutkimusongelmaan voidaan hakea vastauksia seuraavien tutkimuskysymysten avulla:

- Missä määrin portfolioteorian ja perinteisen sijoittajaprofiloinnin periaatteilla on vaikutus sijoituskohdetta valittaessa?
- Missä määrin sosiaalisilla, demografisilla ja psykologisilla tekijöillä on vaikutusta sijoituskohteen valintaan?

- Kuinka monelle aikuiselle kulut ovat ratkaiseva tekijä sijoituskohdetta päätettäessä?

Tutkimuskysymykset on muotoiltu opinnäytetyössä aiemmin esitettyjen teorioiden avulla, jolloin teorioista voidaan hakea ratkaisua kysymyksiin, ja näin ollen myös aineistonkeruu voidaan suunnitella teorian tiedon perusteella. Opinnäytetyön tarkoituksena oli siis kuvata, missä määrin perinteisillä sijoitusteorioilla ja niiden periaatteilla on vaikutusta nuoren sijoittajan sijoituskohteen valinnassa, ja missä määrin taas kuluttajakäyttäytymiseen vaikuttavat seikat, eli sosiaaliset, demografiset ja psykologiset tekijät, ovat osana sijoituspäätöstä. Toimeksiantajaa kiinnosti myös, kuinka monelle sijoittajalle erilaiset kulut ovat tärkeä asia sijoituspäätöstä tehdessä, joten tutkimuksessa keskityttiin myös tähän asiaan.

Tutkimuksen tavoitteena oli luoda toimeksiantajalle kokonaiskuva siitä, mitkä ovat tärkeimmät tekijät, jotka vaikuttavat OP Keski-Suomen 18-30 -vuotiaiden asiakkaiden sekä ikänsä perusteella potentiaalisten aikuisten sijoituskohteen valintaan. Sijoituskohteista sekä sijoituskohteen valintaan ja kuluttajakäyttäytymiseen vaikuttavista tekijöistä on koottu laaja teoreettinen viitekehys, jonka pohjalta asiaa voitiin tutkia.

4.2 Tutkimusmenetelmät

Tutkimusote

Tutkimuksia voidaan tehdä lukuisella eri tavalla. Tutkimukset jaetaan Hirsjärven, Remeksen ja Saja-vaaran (2007, 131) mukaan perinteisesti kahteen ryhmään; kvantitatiivisiin eli määrällisiin ja kvalitatiivisiin eli laadullisiin tutkimuksiin. Kyseisiä tutkimusmenetelmiä voidaan myös tietyissä tilanteissa käyttää rinnakkain ja ne voivat täydentää toisiaan, mutta pääasiassa tutkimus perustuu aina toiseen näistä menetelmistä (Vilpas n.d., 1).

Kvalitatiivista tutkimusotetta käytetään yleensä silloin kun aihe on uusi ja epäselvä, kun taas kvantitatiivista tutkimusta käytetään kun aihe on ennestään tuttu ja siitä on olemassa jo aiempaa teorian tietoa (Vilpas n.d., 1). Kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimusmenetelmä käsittelee tietoa numeerisesti ja pyrkii etsimään vastauksia kysymyksiin ”kuinka paljon”, ”miten moni” ja ”kuinka usein”. Kyseisessä menetelmässä tutkimustulokset esitetään erilaisina numeroina, kuten tunnusluvuina, ja näitä numeraalisia tuloksia pyritään selittämään sanallisesti ja tekemään johtopäätöksiä

niiden pohjalta. (Vilka 2007, 13 - 14.) Kvantitatiivisessa tutkimuksessa peruskysymyksenä on, onko tutkimuksen kohteena oleva asia systemaattisesti mitattavissa ja tunteeo tutkija tutkittavan ilmiön hyvin. Määrällisessä tutkimuksessa on nimittäin suotavaa, että tutkija tietää tutkimuskoh- teesta ja ilmiöstä asioita ennestään, eikä ole pelkästään hankitun aineiston rajoissa. (Alkula, Pönti- nen & Ylöstalo 1994, 20 - 21.)

Opinnäytetyön tutkimusotteena käytettiin kvantitatiivista eli määrällistä tutkimusotetta juuri ai- heen tunnettavuuden sekä selkeyden vuoksi. Sijoittaminen on aiheena ennestään tuttu, ja nuorten sijoituskäyttäytymisestä on myös tehty erilaisia tutkimuksia lähivuosina. Aiheesta on siksi saata- villa monenlaista teoriatietoa. Tutkimuksen tarkoituksena olikin saada tutkimuskohteesta numee- rista tietoa, jota voidaan käyttää apuna johtopäätöksiä tehdessä.

Kuten kaikilla tutkimuksilla, on myös kvantitatiivisella tutkimuksella aina jokin tarkoitus. Ilmiöiden tai asioiden selittäminen, kartoittaminen, vertaileminen, ennustaminen tai kuvaaminen voivat olla usein kvantitatiivisen tutkimuksen tarkoituksena. (Vilka 2007, 19.) Tämän opinnäytetyön tavoit- teena ei ole niinkään etsiä syy-seuraussuhteita asioista, vaan luoda kokonaiskuvaa aiheesta sekä havaita yhteyksiä eri tekijöiden ja valitun sijoituskohteen välillä. Näin ollen opinnäytetyön tutkimus oli kuvaileva eli deskriptiivinen tutkimus, jossa on Vilkan (2007, 20) mukaan nimenomaan tarkoi- tuksena kuvata mahdollisimman tarkasti tapahtuman, ilmiön, henkilön tai asian keskeisimmät piir- teet, ja pohtia esimerkiksi asioiden välisiä yhteyksiä. Heikkilän (2014, 13 - 14) mukaan tulosten luo- tettavuuden sekä yleistettävyyden vuoksi deskriptiivinen tutkimus edellyttää laajaa tutkimusaineistoa.

Tiedonhaku

Opinnäytetyön tutkimusongelman perusteella rakennettu teoriapohja ja teoreettinen viitekehys ohjaavat tutkimuksen empiiristä osaa sekä tutkimuksen valintoja (Heikkilä 2014, 138). Erityisesti kvantitatiivinen tutkimus edellyttää ilmiön ymmärtämistä ja näin ollen laajaa tietoperustaa ai- heesta (Kananen 2011, 26). Teoreettinen viitekehys on siis tärkeä osa tutkimusta, ja se voi pohjau- tua esimerkiksi aikaisempiin tutkimuksiin, johonkin teoreettiseen malliin tai molempiin näistä. Tut- kimuksessa voidaan pyrkiä selvittämään, saadaanko analysoitujen tuloksien avulla teoriaa ja teorian väitteitä vastaavaa tietoa, tai tutkimus voi myös luoda teoriapohjan väitteisiin uutta tietoa.

Viitekehyksen tarkoituksena onkin lopulta koota opinnäytetyön teoreettinen ja empiirinen osa yhdeksi, ehjäksi kokonaisuudeksi. (Heikkilä 2014, 138.)

Opinnäytetyön tiedonhaku aloitettiin pilkkomalla aihe hakusanoiksi, joilla tietoa voitiin lähteä etsimään. Hakusanojen kartoittamisessa käytettiin apuna Finto -palvelua, jonka avulla hakusanoille löydettiin paitsi virallisia termejä, myös niiden ylä- ja alakäsitteitä sekä muunkielisiä termejä. Näin varmistettiin, että tietoa lähdetään hakemaan oikeiden ja tarpeeksi monipuolisten hakusanojen avulla. Tiedonhankinnassa käytettiin pääasiassa seuraavia termejä: sijoitustuotteet, sijoitusinstrumentit, sijoittajan päätöksenteko, sijoittajaprofilointi, kuluttajan käyttäytyminen, portfolioteoria, sijoitusvalinta, sijoituspäätös, sekä näitä vastaavia englanninkielisiä termejä.

Tarkasti valittujen hakusanojen avulla tietoa lähdettiin hakemaan mahdollisimman luotettavista lähteistä lähdekriittisyyttä noudattaen. Opinnäytetyön teoriapohja on koostettu pääosin alan kirjallisuudesta, suomen- ja englanninkielisistä tutkimusartikkeleista sekä muista verkkolähteistä, kuten asiantuntijoiden kirjoittamista artikkeleista. Tietoa ajankohtaisista ilmiöistä on haettu myös uutisartikkeleista sekä eri sijoitusaiheisilta verkkosivuilta. Alan kirjallisuutta haettiin Jyväskylän ammattikorkeakoulun tietokannoista, kuten Jyväskylän ammattikorkeakoulun omasta kirjastosta sekä sähköisistä kirjatietokannoista, kuten Alma Talent Pro:sta, VLeBooksista ja ProQuest Ebook Centralista. Tietoa haettiin myös alan erilaisista, pääosin Pörssisäätiön, oppaista. Tutkimusartikkeleita haettiin myös Jyväskylän ammattikorkeakoulun tietokannoista, kuten ProQuest Accounting, Tax & Banking collectionista, ProQuest Centralista ja EBSCOhost Business Source Elitestä. Edellä mainittujen lisäksi tietoa haettiin myös verkkolähteistä, kuten Tilastokeskuksen, Finanssiala ry:n, Suomen osakesijoittajien ja Pörssisäätiön verkkosivuilta, sekä muista aiheeseen liittyvien tahojen sivuilta.

Aineistonkeruu

Opinnäytetyön tutkimuksen aineisto kerättiin survey -kyselynä. Kysely on toimiva aineistonkeruutapa silloin, kun tutkittavien joukko on hajallaan, heitä on paljon, tai tutkitaan hyvin henkilökohtaisia asioita, kuten tuloja tai kulutukseen liittyviä asioita (Vilka 2007, 27 - 28). Tutkittava aihe, sijoittaminen ja sijoituspäätöksen tekeminen, voi olla kohderyhmälle aiheena hyvin arkaluontoinen ja henkilökohtainen, minkä vuoksi kysely oli tässä tilanteessa toimiva aineistonkeruutapa. Omista raha-asioista puhuminen voi olla suomalaisille perinteisesti hankalaa, joten esimerkiksi haastattelu

ei välttämättä olisi tuonut tarpeeksi todenmukaista ja rehellistä kuvaa aiheesta. Lisäksi tutkittavien joukko voi olla hajallaan, sillä tutkittavien joukossa voi olla paljon toisella paikkakunnalla asuvia henkilöitä. Internet -kyselyn avulla varmistettiin, että nämäkin henkilöt tavoitetaan.

Viime vuosikymmeninä esimerkiksi postikyselyjen vastausprosentit ovat laskeneet melko paljon, mutta sen sijaan ihmiset ovat innostuneet internetkyselyihin vastaamisesta (Valli & Aaltola 2015, 109). Kohderyhmä, OP Keski-Suomen nykyiset sekä tulevaisuudessa mahdollisesti potentiaaliset 18–30-vuotiaat asiakkaat, ovat tottuneet käyttämään internettiä, ja ovat mahdollisesti aiemmin jo vastanneetkin jonkinlaiseen kyselyyn verkossa, joten internetkysely oli kohderyhmälle vaivaton tapa osallistua tutkimukseen. Tällä tavalla varmistettiin, että tutkimukseen osallistuminen ei jää esimerkiksi ajan puutteesta tai uskalluksesta kiinni. Lisäksi osallistujat saivat vastata kyselyyn omassa rauhassa, minkä tarkoituksena oli vähentää kiireellä tehtyjen ja epärehellisten vastausten määrää.

Kysely luotiin Webropol 3.0 -ohjelman avulla, sillä kyseisen ohjelman avulla kyselylomakkeet saadaan skaalautumaan niin tietokoneelle, tabletille kuin puhelimellekin. Vallin ja Aaltolan (2015, 110) mukaan kyselyä rakennettaessa täytyykin ottaa huomioon kyselyn skaalautuvuus, eli millä tavalla kysely toimii eri näyttöpäätteillä. Vilkan (2007) mukaan määrällisessä tutkimuksessa kyselyn kysymysten suositellaan olevan strukturoituja, jotta niiden analysoiminen määrällisin menetelmin on helpompaa ja mahdollista. Kysymykset kysytään siis kaikilta tutkittavilta saman muotoisina ja samassa järjestyksessä. (Vilka 2007, 27 – 28.) Kysymykset laadittiin opinnäytetyöhön kerätyn teoreettisen viitekehyksen pohjalta niin, että niiden avulla saatiin vastauksia työssä esitettyyn tutkimusongelmaan sekä tutkimuskysymyksiin. Hirsjärven ja muiden (2007, 193) mukaan lomakkeen ja kysymysten tarkalla suunnittelulla ja toteutuksella voidaan tehostaa tutkimuksen onnistumista, minkä vuoksi tähän vaiheeseen kiinnitettiin tutkimuksen teossa erityistä huomiota. Jotta väärinymmärryksiltä ja näin ollen virheelliseltä tutkimustiedolta vältyttiin, oli kyselyn kysymykset rakennettava mahdollisimman yksinkertaisiksi ja yksiselitteisiksi. Määrälliselle tutkimukselle tyyppisesti kaikki kysymykset olivat monivalintakysymyksiä, joiden valmiista vastauksista vastaaja voi valita omaa tilannettaan tai itseään parhaiten kuvaavan vaihtoehdon. Muutamiaan tärkeään kysymykseen lisättiin valmiiden vastausvaihtoehtojen perään vaihtoehto ”Joku muu”, jonka jälkeen avautui mahdollisuus kirjoittaa lyhyesti oma vastaus. Tätä avoimen vastauksen mahdollisuutta käytettiin

kyselyssä niissä kohdissa, joissa oli mahdollista, että itse kirjoitettu vastaus voi tuoda mielenkiintoista lisäinformaatiota kysymykseen liittyen. Kyselyn toimivuutta ja selkeyttä testattiin monen eri tahon toimesta ennen kuin kysely jaettiin kohderyhmälle. Näin huomattiin kyselyn mahdolliset kehityskohteet ja havainnointiin myös kyselyn toimivuutta. Tässä vaiheessa tehtiin yhteistyötä myös toimeksiantajan kanssa, jotta saatiin mahdollisia kehitysehdotuksia ja kommentteja kyselyn rakenteeseen ja kysymyksiin liittyen.

Tutkimuksella on usein tarkoitus tarkastella jotain perusjoukkoa, ja tutkimus on mahdollista tehdä kokonaistutkimuksena, jolloin tarkastellaan koko kohderyhmää, tai otantatutkimuksena, jolloin tarkastellaan edustavaa otosta tästä kohderyhmästä. Otantatutkimukset ovat suosittuja, koska ne vievät vähemmän aikaa sekä ovat usein edullisempia kuin kokonaistutkimukset. (Holopainen & Pulkkinen 2008, 30.) Heikkilän (2014, 31) mukaan otantatutkimukseen päädytäänkin silloin, kun tiedot halutaan nopeasti tai perusjoukko on hyvin suuri. Koska opinnäytetyössä aikaresurssit olivat rajalliset, päädyttiin aineisto keräämään otantatutkimuksena. Kysely lähetettiin OP Keski-Suomen toimesta kohderyhmään kuuluville asiakkaille. 18–30-vuotiaita asiakkaita OP Keski-Suomella on noin 15 000 kappaletta, mutta koska opinnäytetyössä aikaresurssit olivat rajalliset, päätettiin kysely lähettää yhdelle OP Keski-Suomen asiakassalkulle, joka koostui pelkästään 18–30-vuotiaista asiakkaista. Kyselyn lähettäminen yhdelle asiakassalkulle oli yksinkertaisin ja helpoin tapa toteuttaa aineistonkeruu. Kysely lähetettiin OP Keski-Suomen toimesta kaiken kaikkiaan 1725:lle asiakkaalle, ja kaikki 1725 asiakasta kuuluivat tutkimuksen kohderyhmään. Koska kysely ehti olla avoinna verrattavan lyhyen ajan, päätettiin kysely jakaa lisäksi LinkedInissä, jotta saatiin kerättyä aineistoa myös muilta tutkimuksen ikäryhmään kuuluvilta aikuisilta, jotka voivat olla OP Keski-Suomelle potentiaalisia asiakkaita. Samalla pyrittiin vastausmäärän kasvattamiseen. LinkedInin kautta tavoitettiin lisää 18–30-vuotiaita aikuisia. Osallistujat saivat itse päättää, vastaavatko kyselyyn. Kun tarkastellaan otantatapaa tilanteessa, jossa OP Keski-Suomi lähetti kyselylinkin yhdelle asiakassalkulle, on kyseessä Holopaisen ja Pulkkinen (2008) mukaan harkinnanvarainen otanta eli ”näyte”. Harkinnanvaraisessa otannassa kaikilla kohderyhmään kuuluvilla henkilöillä ei ole ollut mahdollisuutta vastata kyselyyn. (Holopainen & Pulkkinen 2008, 36.) Harkinnanvaraisen otannan lisäksi kyselyn linkki jaettiin LinkedInissä, jolloin kuka tahansa LinkedInissä oleva henkilö pystyi halutessaan vastaamaan kyselyyn. Heikkilän (2014, 39) mukaan tällaisessa tilanteessa on kyseessä itsevalikoitunut näyte, joka sopii parhaiten lähinnä esitutkimukseen. Näin ollen tutkimuksen tuloksia ja johtopäätöksiä täytyy analysoida kriittisesti.

Aineiston analyysi

Tutkimuksessa ydinasiiana on aina aineistonkeruumenetelmän avulla saadun aineiston analysointi, tulkitseminen sekä johtopäätösten tekeminen. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa aineiston analysointi aloitetaan siis sitten, kun aineisto on saatu kerättyä. (Hirsjärvi ym. 2007, 216 - 218.) Ennen aineiston analysointia on aineisto kuitenkin Vilkan (2007, 106) mukaan tarkastettava ja tallennettava muotoon, jossa sitä voidaan analysoida.

Kun survey -kyselyn vastaamisaika oli sulkeutunut, voitiin saatuja vastauksia alkaa käsittelemään. Ensimmäisenä vaiheena kyselyn sulkeutumisen jälkeen on Vilkan (2007) mukaan lomakkeiden tarkistus. Lomake tarkastetaan ensin kysymys kysymykseltä, jotta voidaan arvioida vastausten laadukkuutta sekä mahdollisia virheitä. Samalla arvioidaan myös mahdollista vastauskatoa. (Vilka 2007, 106.) Aineisto käsiteltiin sekä analysoitiin opinnäytetyössä Webropol 3.0. -ohjelman työkalujen sekä Excelin avulla, ja sillä aineisto oli yksinkertaista siirtää Webropolista sellaisenaan Exceliin.

Kun tutkimuksen tarkoituksena on tutkia kahden muuttujan välistä yhteyttä eli riippuvuutta, voidaan analysoinnissa käyttää ristiintaulukointia. Ristiintaulukoinnin avulla voidaan päätellä, vaikuttavatko havaitut asiat toisiinsa. (Vilka 2007, 119 - 120.) Opinnäytetyössä tutkimuksen aineistoa analysoitiinkin ristiintaulukoinnin avulla, sillä tahdottiin luoda yleiskuva siitä, mitkä tekijät näyttävät olevan yhteydessä sijoituskohteen valintaan. Analysoinnissa täytyy kuitenkin huomioida, että vaikka ristiintaulukoinnin avulla voidaan havaita yhteyksiä muuttujien välillä, ei tuloksista silti tule vetää suoria johtopäätöksiä syy-seuraussuhteesta, sillä asioiden yhteisvaihtelu voi johtua myös jostain ulkopuolisesta tekijästä (Vilka 2007, 120). Holopaisen ja Pulkkisen (2008, 52) mukaan ristiintaulukoinnissa tarkoituksena onkin luoda yleiskuva muuttujien välisestä riippuvuudesta.

Vilkan (2007) mukaan numerotietoa on selkeintä esittää taulukoiden avulla, ja taulukko on myös paljon käytetty tapa analysoida aineistoa. Tuloksia voidaan myös esittää graafisesti erilaisten kaavioiden avulla. Ristiintaulukoinnin, taulukoiden ja kaavioiden lisäksi aineisto esitetään aina myös sanallisesti (Vilka 2007, 136 - 148). Kun aineisto oli analysoitu ristiintaulukoinnin ja erilaisten taulukoiden avulla, avattiin tulokset opinnäytetyöhön sanallisesti, ja pyrittiin lopulta vetämään johtopäätöksiä. Tutkimustulosten analysoinnissa käytettiin tässä työssä kuvaavaa eli deskriptiivistä analysointitapaa, jonka avulla voidaan esittää muuttujien yhteisvaihtelua (Vilka 2007, 174). Työn

tarkoituksena olikin kuvailla tutkimuskohdetta ja eri asioiden yhteisvaihtelua, eikä niinkään etsiä suoria syy-seuraussuhteita.

4.3 Luotettavuus

Reliabiliteetti ja validiteetti

Kaikissa tutkimuksissa tulee arvioida tutkimuksen luotettavuutta, sillä vaikka virheiden syntymistä pyritään välttämään, voi tulosten pätevyys ja luotettavuus silti vaihdella. Tutkimuksen luotettavuutta voidaan mitata reliabiliteetilla (toistettavuudella) ja validiteetilla (pätevydellä). (Hirsjärvi ym. 2007, 226.) Reliabiliteetilla tarkoitetaan tutkimuksessa käytetyn tutkimusmenetelmän luotettavuutta (Vilpas n.d. 11). Sillä tarkoitetaan siis mittaustulosten kykyä antaa tuloksia, jotka eivät ole sattumanvaraisia ja jotka voidaan toistaa uudestaan (Hirsjärvi ym. 226). Tutkimuksen reliabiliteetti on siis sitä parempi, mitä varmemmin uusi data, joka on kerätty ja analysoitu samalla tavalla, antaisi nyt saadut tulokset. Otantamenetelmä ja otos vaikuttavat vahvasti luotettavuuteen, ja esimerkiksi hyvin pieni otoskoko kai mittava vastauskato heikentävät luotettavuutta merkittävästi. (Vilpas n.d. 11.)

Validiteetti eli pätevyys taas tarkoittaa sitä, onko tutkimusmenetelmä tai mittarit valideja mittaamaan juuri sitä, mitä on tarkoitus. On esimerkiksi riskinä, että kyselylomakkeessa vastaajat ovat käsittäneet huonosti muotoillut kysymykset väärin tai eri tavalla, kuin tutkija oli alun perin ajatellut. (Hirsjärvi ym. 226.) Validiteetilla tarkoitetaan siis tulosten pätevyyttä, ja se voidaan jakaa ulkoiseen sekä sisäiseen validiteettiin. Tutkimus on sisäisesti validi eli pätevä, kun tutkimustuloksiin ei ole vaikuttanut mitkään ulkoiset ja epäolennaiset tekijät, eli sisäisesti pätevä tutkimus vastaa aina tutkimuksessa asetettuun tutkimusongelmaan sekä -kysymyksiin. Ulkoinen validiteetti taas koskee tutkimustulosten yleistettävyyttä, eli sitä, miten hyvin tuloksia voidaan yleistää koskemaan muita tutkimuskohteen kaltaisia kohteita. (Vilpas n.d. 11.)

Tutkimuksessa on siis arvioitava tarkasti tutkimusmenetelmän ja analysointitapojen reliabiliteettia ja validiteettia, jotta tutkimuksesta voidaan saada mahdollisimman luotettava ja pätevä. Kyselylomakkeen validiteettia pyrittiin varmistamaan jo kyselylomaketta rakentaessa; kysymyksistä oli tehtävä yksinkertaisia ja sellaisia, että niitä ei voi käsittää monella tapaa. Kysymysten asetelu oli siis äärimmäisen tärkeää, jotta virheiltä vältytään aineistonkeruuvaiheessa. Tutkimuksessa

kiinnitettiin erityisesti huomiota siihen, että tutkimus vastaa 4.1. luvussa nimettyyn tutkimusongelmaan sekä tutkimuskysymyksiin. Koska vastauskato voi olla internetkyselyissä ongelmana, lähetettiin tutkimuksen harkinnanvaraiselle näytteelle, OP Keski-Suomen asiakassalkulle, muistutusviesti kyselyyn vastaamisesta vielä joitain päiviä ennen kyselyn sulkeutumispäivää. Näin pyrittiin pienentämään vastauskatoa ja saamaan mahdollisimman kattava aineisto.

Hyvä tieteellinen käytäntö ja eettinen normisto

Opinnäytetyön teossa noudatetaan hyvän tieteellisen käytännön periaatteita sekä eettistä normistoa. Tietosuojalain nojalla tutkimuksessa ei myöskään käsitellä esimerkiksi rotuun, etniseen alkuperään, uskonnolliseen vakaumukseen tai seksuaaliseen suuntautumiseen liittyviä asioita, jos niille ei ole tutkimuksen kannalta perusteltua tarvetta. (Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset n.d., 11.) Opinnäytetyön kyselylomakkeeseen luotiin ainoastaan kysymyksiä, joiden avulla voitiin saada vastauksia opinnäytetyön tutkimusongelmaan sekä -kysymyksiin. Näin ollen tutkimuksessa ei käsitelty henkilökohtaisia ja arkaluontoisia asioita, kuten esimerkiksi etnistä alkuperää ja uskonnollista vakautumista.

Kerättyä tutkimusaineistoa käsitellään ja säilytetään äärimmäistä huolellisuutta noudattaen, kuten hyvä tieteellinen käytäntö velvoittaa (Mts. 23). Opinnäytetyön aineistoa säilytetään opinnäytetyörpsessin loppuun saakka, eli siihen asti kunnes opinnäytetyön arviointi on suoritettu ja opinnäytetyö hyväksytty. Tämän jälkeen aineisto tuhoetaan.

Tutkimuksen tekoon liittyy myös riski raportoinnin laadukkuudesta ja tulosten oikeudellisuudesta. Tuloksia ei tule sepittää eikä niitä saa kaunistella, vaan ne tulee esittää mahdollisimman todenmukaisesti. Raportoinnin tulee myös olla sellaista, että se ei ole harhaanjohtavaa tai puutteellista. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 26.) Opinnäytetyön raportoinnissa kiinnitettiin erityistä huomiota laadukkuuteen ja oikeellisuuteen, ja tulokset esitettiin sellaisina, kuin ne oikeasti ovat. Lisäksi taulukot ja kaaviot esitettiin niin, että ne eivät vääristä tuloksia ja kokonaiskuvaa.

Tutkimuksen tulee myös perustua suostumukseen, eli osallistuvan henkilön on oltava kykenevä tekemään itse ratkaisuja, eikä häntä saa pakottaa tutkimukseen (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara

2007, 25). Tämä varmistettiin opinnäytetyössä sillä, että kohderyhmään kuuluville henkilöille lähetettiin linkki kyselylomakkeeseen, jolloin he pystyivät itse päättämään, vastaavatko he kyselyyn vai eivät. Kyselylomake rajattiin koskemaan ainoastaan 18–30-vuotiaita aikuisia, ja näin ollen esimerkiksi alaikäisiä ei osallistettu tutkimukseen lainkaan.

5 Tulokset

OP Keski-Suomi lähetti opinnäytetyön kyselylomakkeen sähköpostin välityksellä 1725:lle kohderyhmään kuuluvalla asiakkaalla suunnitelman mukaisesti. Tämän lisäksi kysely jaettiin henkilökohtaisessa LinkedIn -profiilissa, jotta myös tulevaisuudessa mahdollisesti potentiaaliset asiakkaat saatiin tavoitettua. Kohderyhmän oli mahdollista vastata kyselyyn aikavälillä 4.4.2022 – 16.4.2022, eli kysely oli auki noin kaksi viikkoa. Kyselyyn vastasi 98 asiakasta, ja näin ollen vastauskato on suuri. Tässä osassa syvennytään tutkimustuloksiin. Ensiksi esitellään kyselyn vastaukset, jonka jälkeen vastauksia analysoidaan ristiintaulukoimalla ja etsitään vastausta opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin.

5.1 Kyselyn vastaustulokset

Demografiset tekijät

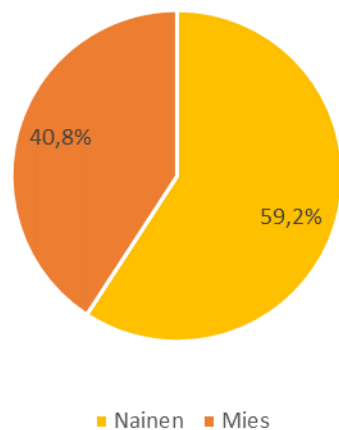
Taulukossa 1 on esitetty vastaajien ikäjakauma. Kysely rajattiin iän puolesta 18–30-vuotiaisiin aikuisiin. Suurin vastaajaryhmä (34,69 %) oli 24–26-vuotiaat. Toiseksi suurin vastaajaryhmä (30,61 %) oli 27–30-vuotiaat, ja seuraavaksi eniten (29,59 %) vastauksia saatiin 21–23-vuotiailta. Vähiten (5,10 %) vastauksia saatiin 18–20-vuotiaita. Vastaajaryhmä tavoitettiin siis melko tasaisesti, paitsi nuorimmilta kohderyhmään kuuluvilta aikuisilta ei saatu kovin paljon vastauksia.

Taulukko 1. Vastaajien ikäjakauma

	%
18–20 v	5,10
21–23 v	29,59
24–26 v	34,69
27–30 v	30,61
Yhteensä	100,00

Kyselyyn vastanneiden sukupuolijakauma on esitetty kuviossa 4. Vastanneista 40,8 % oli miehiä ja 59,2 % oli naisia. Molempien sukupuolten edustajat tavoitettiin siis kyselyssä hyvin, mutta naiset olivat hieman aktiivisempia vastaamaan kyselyyn. Muun sukupuolisia tai "En halua vastata" -vaihtoehdon valinnoita oli 0 kappaletta.

Vastaajien sukupuolijakauma

Kuvio 4. Vastaajien sukupuolijakauma

Taulukossa 2 on esitetty kyselyyn vastanneiden elämäntilanne. Vastanneista suurin ryhmä (45,92 %) oli opiskelijoita, ja toiseksi suurin ryhmä (43,88 %) koko-aikatyössä olevat henkilöt. Loput vastaajista olivat joko osa-aikatyössä, työttömiä, vanhempainvapaalla tai valinneet "Joku muu" -vaihtoehdon. Kyselyyn vastanneista yksikään ei ollut yrittäjä.

Taulukko 2. Vastaajien elämäntilanne

	%
Kokoaikatyö	43,88
Osa-aikatyö	6,12
Opiskelija	45,92
Työtön	1,02
Yrittäjä	0,00
Vanhempainvapaalla	2,04
Joku muu	1,02
Yhteensä	100,00

Taulukossa 3 on esitetty vastaajien koulutustausta. Suurin vastaajaryhmä ja samalla yli puolet vastaajista (52,04 %) ilmoitti koulutukseksi ammattikorkeakoulututkinnon. Toiseksi eniten kyselyn vastaajista (23,47 %) ilmoitti koulutukseksi yliopiston. Loput vastanneista olivat valmistuneet tai opiskelivat kyselyn hetkellä joko lukiossa, ammattikoulussa tai peruskoulussa.

Taulukko 3. Vastaajien koulutustausta

	%
Peruskoulu	1,02
Lukio	17,35
Ammattikoulu	6,12
Ammattikorkeakoulu (AMK)	52,04
Ylempi ammattikorkeakoulu (YAMK)	0,00
Yliopisto	23,47
Muu	0,00
Yhteensä	100,00

Vastaajien vuosiansiotulot on esitetty taulukossa 4. Vastanneista melkein puolet (47,96 %) vuositulot olivat 20 001 – 50 000 euroa. 45,92 % vastanneista tienasi vuodessa alle 20 000 euroa. 50 001 – 100 000 euroa tienasi 6,12 % vastanneista, ja yli 100 000 euroa ei tienannut yksikään.

Taulukko 4. Vastaajien vuosiansiotulot

	%
Alle 20 000 euroa	45,92
20 001 - 50 000 euroa	47,96
50 001 - 100 000 euroa	6,12
Yli 100 000 euroa	0,00
Yhteensä	100,00

Taulukossa 5 on esitetty vastaajien talouden kokoa. Vastaajista 43,88 % asui kahden hengen taloudessa ja 40,82 % asui yksin. 8,16 % vastaajista asui vanhempiensa kanssa, ja 7,14 % vastaajista asui useamman kuin kahden hengen taloudessa.

Taulukko 5. Vastaajien talouden koko

	%
Asun yksin	40,82
Asun vanhempieni kanssa	8,16
Kahden hengen talous	43,88
Useamman kuin kahden hengen talous	7,14
Yhteensä	100,00

Vastaajilta kysyttiin talouden koon lisäksi, onko heillä lapsia. Vastaukset on esitetty taulukossa 6. Suurimmalla osalla (93,88 %) ei ollut kyselyn hetkellä lapsia, kun taas 6,12 %: lla oli lapsia.

Taulukko 6. Vastaajien lapsitilanne

	%
Vastaajalla on lapsia	6,12
Vastaajalla ei ole lapsia	93,88
Yhteensä	100,00

Vastaajien sijoituskohteet

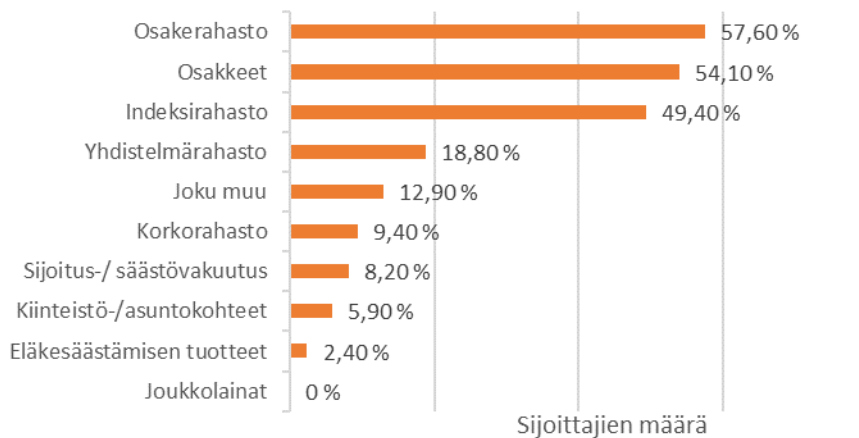
Taustakysymyksenä vastaajilta kysyttiin, sijoittavatko he tällä hetkellä johonkin sijoituskohteeseen. Kuten taulukosta 7 nähdään, suurin osa eli 86,73 % vastaajista sijoitti kyselyn hetkellä johonkin sijoituskohteeseen, kun taas 13,27 % ei sijoittanut mihinkään.

Taulukko 7. Vastaajien sijoittaminen

	%
Vastaaja sijoittaa tällä hetkellä	86,73
Vastaaja ei sijoita tällä hetkellä	13,27
Yhteensä	100,00

Sijoittavilta vastaajilta kysyttiin, mihin kaikkiin sijoituskohteisiin he kyselyn hetkellä sijoittivat. Vastaajat saivat valita usean vaihtoehdon annetuista vastausvaihtoehdoista. Tulokset on esitetty kuviossa 5. Yli puolet sijoittajista (57,60 %) sijoitti osakerahastoihin, ja suoriin osakkeisiin sijoitti 54,10 % vastaajista. Kolmanneksi suosituin sijoituskohde oli indeksirahastot (49,40 %). Selvästi pienin määrä sijoittavista vastaajista sijoitti joukkolainoihin (0%) ja eläkesäästämisen tuotteisiin (2,40 %). Jopa 12,90 % vastaajista ilmoitti sijoituskohteekseen ”Joku muu” -vaihtoehdon.

Vastaajien sijoituskohteet

Kuvio 5. Vastaajien sijoituskohteet

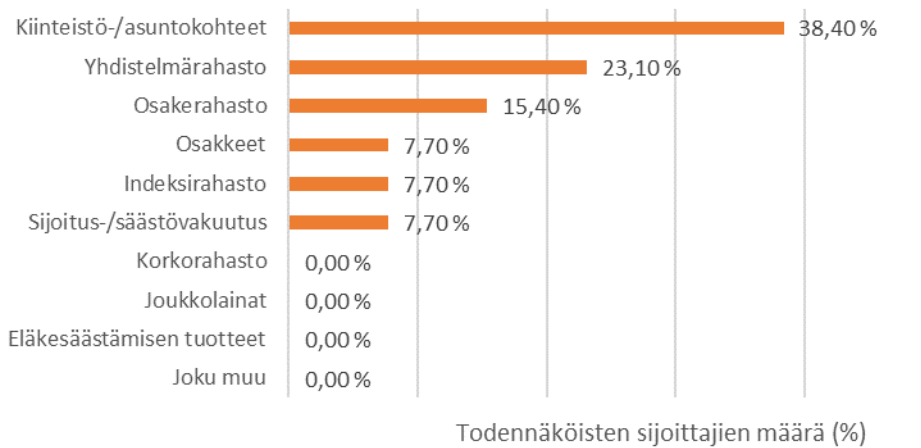
Kuviossa 6 on esitetty ”Joku muu” -sijoitusvaihtoehdon valinneiden kirjalliset vastaukset, joista selviää, mihin muihin sijoituskohteisiin vastaajat sijoittivat. Mielenkiintoista on, jopa neljä vastaajaa ilmoitti sijoittavansa kryptovaluutoihin, joita ei opinnäytetyön tietoperustassa käsitelty. Lisäksi kaksi henkilöä ilmoitti sijoittavansa metsäkohteisiin.

	Vastaukset
▼	Klassikkoautot
▼	Cryptovaluutta
▼	Kryptot, p2p lending
▼	Kryptovaluutat
▼	Keräilykortit
▼	Etf
▼	Metsät
▼	Kryptovaluutat
▼	Asuntosäästötili
▼	Metsäkiinteistö
▼	Meemit

Kuvio 6. Muihin kohteisiin sijoittaneiden sijoituskohteet

Kuten edellä mainittiin, kyselyyn vastasi myös henkilöitä, jotka eivät kyselyn hetkellä sijoittaneet vielä mihinkään sijoituskohteeseen. Näiltä vastaajilta kysyttiin, mihin sijoituskohteeseen he todennäköisimmin sijoittaisivat, jos sijoittaisivat. Tulokset on esitetty kuviossa 7. Reilu kolmasosa ei-sijoittavista vastaajista (38,40 %) sijoittaisi kiinteistö- tai asuntokohteisiin, ja toiseksi suosituin vaihtoehto olisi yhdistelmärahastot (23,10 %). Yksikään ei-sijoittavista vastaajista ei sijoittaisi korkorahastoihin, joukkolainoihin tai eläkesäästämisen tuotteisiin.

Jos nyt aloittaisit sijoittamisen, mihin kohteeseen todennäköisimmin sijoittaisit?

Kuvio 7. Ei-sijoittavien vastaajien todennäköiset sijoituskohteet

Sijoituskokemus ja riskinsieto

Taulukossa 8 on esitetty vastaajien sijoituskokemus. Suurin osa vastaajista (76,53 %) vastasi sijoituskokemukseen 0 – 4 vuotta, ja noin viidesosa vastaajista (20,41 %) oli sijoittanut 5 – 9 vuotta. Pieni osa (3,06 %) vastaajista oli sijoittanut 10 vuotta tai enemmän

Taulukko 8. Vastaajien sijoituskokemus

	%
0-4 vuotta	76,53
5-9 vuotta	20,41
10 vuotta tai enemmän	3,06
Yhteensä	100,00

Vastaajien riskinsietokykyä on kuvattu taulukossa 9. Eri riskinsietokykyjen kuvaukset oli kyselyssä kuvailtu samalla tavalla, kuin ne on kuvattu opinnäytetyön teoriapohjan kuviossa 3. Yli puolet vastaajista (53,06 %) ilmoittivat riskinsietokykynsä olevan kohtalainen, ja melkein kolmasosa (26,53 %) ilmoitti riskinsietokykynsä olevan matala. Korkean riskinsietokyvyn sijoittajia oli 16,33 % vastaajista, kun taas hyvin matalan riskinsietokyvyn sijoittajia oli 4,08 %.

Taulukko 9. Vastaajien riskinsietokyky

	%
Hyvin matala riskinsietokyky	4,08
Matala riskinsietokyky	26,53
Kohtalainen riskinsietokyky	53,06
Korkea riskinsietokyky	16,33
Yhteensä	100,00

Sijoittamisen tavoitteet

Osallistujilta kysyttiin heidän sijoitustarkoitustaan, eli toisin sanoen sijoitustavoitettaan. Vastaajat saivat valita usean vaihtoehdon, ja tulokset on esitetty kuviossa 8. Noin kaksi kolmasosaa vastaajista (62,20 %) sijoitti vaurastuakseen. Toiseksi eniten (46,90 % vastaajista) tavoitteli sijoittamisella pääasiassa taloudellista riippumattomuutta. Seuraavaksi yleisimmät sijoitustarkoitukset olivat sijoittaminen pahan päivän varalle, ”sukan varteen” (44,90 % vastaajista) tai asuntoa tai muuta suurempaa hankintaa varten (40,8 % vastaajista). Eläkeaikaa varten sijoitti 39,80 % vastaajista, ja 2% vastaajista ilmoitti sijoitustarkoitukseensa muun syyn.

Mitä tarkoitusta varten sijoitat?

Kuvio 8. Vastaajien sijoitustarkoitukset

Kuviossa 9 on esitetty ”Muu syy” -vaihtoehdon valinneiden vastaukset. Toinen vaihtoehdon valinneista vastaajista ilmoitti, ettei tiedä sijoitustarkoitustaan, koska ei ole ajatellut asiaa. Toinen vaihtoehdon valinneista ilmoitti sijoittavansa ”ihan muuten vain mielenkiinnosta”. Mielenkiintoista on siis, että kummallakaan ”Muu syy” -vaihtoehdon valinneista ei ollut tarkkaa syytä tai tavoitetta sijoittamiselleen.

	Vastaukset
▼	En tiedä, en ole ajatellut asiaa
▼	Ihan muuten vain mielenkiinnosta

Kuvio 9. Vastaajien muut sijoitustarkoitukset

Vastaajien sijoitushorisonttia pyrittiin tarkastelemaan kysymyksellä ”Jos nyt sijoittaisit varojasi johonkin, kuinka kauan uskot voivasi pitää niitä sidottuna kyseiseen sijoituskohteeseen?”. Tulokset on esitetty taulukossa 10. Yli puolet vastaajista (57,14 %) ilmoitti sijoitushorisonttikseen yli 10 vuotta, ja vastaavasti noin viidesosa (23,47 %) ilmoitti sijoitushorisonttikseen 6 – 10 vuotta. 2 – 5 vuotta sijoitushorisonttikseen ilmoittaneita oli 17,35 %, ja 2,04 % ilmoitti horisonttikseen alle kaksi vuotta.

Taulukko 10. Vastaajien sijoitushorisontti

	%
Alle kaksi vuotta	2,04
2 - 5 vuotta	17,35
6 - 10 vuotta	23,47
Yli 10 vuotta	57,14
Yhteensä	100,00

Taulukossa 11 on kuvattu sijoittajien odotuksia sijoituskohteidensa tuotosta ja tuoton muodostumisesta. Hieman yli puolet (52,04 %) vastaajista odotti sijoituskohteeltaan arvonnousua. Vain 3,06 % sijoittajista odotti sijoitukseltaan säännöllistä kassavirtaa, kuten osinkoja tai vuokratuloja. Sen

sijaan hieman alle puolet (44,90 %) vastaajista odotti sijoituskohteeltaan näiden kahden yhdistelmää.

Taulukko 11. Vastaajien odotukset sijoituskohteen tuotosta

	%
Arvonnousu	52,04
Säännöllinen kassavirta	3,06
Näiden yhdistelmä	44,90
Yhteensä	100,00

Päätöksenteko

Vastaajien markkinoiden seuraamista ja sijoituspäätösten tekoa on kuvattu taulukossa 12. Suurin joukko (40,82 %) sijoittajista ilmoitti seuraavansa aktiivisesti mitä sijoitusmarkkinoilla tapahtuu sekä etsivänsä aktiivisesti tietoa sijoituskohteista, ja tekevänsä sijoituspäätöksensä itsenäisesti ilman ammattilaisen neuvoja. 28,57 % vastaajista kuului sijoittajiin, joilla ei ole kiinnostusta seurata markkinoita ja etsiä tietoa sijoituskohteista, mutta jotka kuitenkin tekevät sijoituspäätökset itsenäisesti ilman ammattilaisen neuvoja. Loput vastaajista joko seurasivat markkinoita ja tekivät sijoituspäätöksensä ammattilaisen avulla (15,31 %), tai eivät seuranneet markkinoita ja tekivät sijoituspäätöksensä ammattilaisen avustuksella (15,31 %).

Taulukko 12. Vastaajien markkinoiden seuraaminen ja päätöksenteko

	%
Seuraa markkinoita, tekee sijoituspäätökset itsenäisesti	40,82
Seuraa markkinoita, tekee sijoituspäätökset ammattilaisen avulla	15,31
Ei seuraa markkinoita, tekee sijoituspäätökset ammattilaisen avulla	15,31
Ei seuraa markkinoita, tekee sijoituspäätökset itsenäisesti	28,57
Yhteensä	100,00

Sijoituskohteen likviditeetin eli nopean rahaksi muutettavuuden merkittävyyttä vastaajien näkökulmasta on kuvattu taulukossa 13. Vastaukset ovat melko tasaisia, sillä 55,10 % vastaajista näki likviditeetin tärkeänä asiana sijoituskohteessa, kun taas 44,90 % ei pitänyt likviditeettiä tärkeänä tekijänä.

Taulukko 13. Likviditeetin tärkeys vastaajille

	%
Likviditeetti on tärkeä	55,10
Likviditeetti ei ole tärkeä	44,90
Yhteensä	100,00

Kyselyn vastaajia pyydettiin valitsemaan viidestä eri tekijästä heidän kohdallaan kaksi tärkeintä tekijää, jotka vastaaja ottaa huomioon sijoituskohteita valitessaan. Tulokset on esitetty kuviossa 10. Selvästi suurin osa vastaajista (71,40 %) valitsi sijoituskohteen kustannukset ja niiden suuruuden kahden tärkeimmän tekijän joukkoon. Seuraavaksi eniten (44,90 %) vastaajista piti sijoittamisen vaivattomuutta tärkeänä tekijänä. Sijoitusinstrumentin tuttuutta ja tietämystä sijoituskohteesta piti tärkeänä 33,70 % vastaajista. Vastaajista noin neljäsosa piti sijoituskohteen vastuullisuutta (25,50 %) ja sijoituskohteen tuoton historiallista kehitystä (24,50 %) tärkeimpinä tekijöinä.

Eri tekijöiden merkitys sijoituskohteen valinnassa

Kuvio 10. Eri tekijöiden merkitys sijoituskohteen valinnassa

Kulut sijoituskohteen valinnassa

Vastaajille esitettiin seuraavanlainen skenaario: "Kuvittele, että olet valitsemassa sijoituskohteeksi rahastoa kahden eri vaihtoehdon väliltä. Rahaston A hallinnointipalkkio on 0,2%

vuodessa ja sen tuotto-odotus on kohtalainen. Rahaston B hallinnointipalkkio on 1,5% vuodessa ja sen tuotto-odotus on varsin hyvä. Kumman rahaston valitsisit?” Tulokset on esitetty taulukossa 14. Suurin osa (68,37 %) vastaajista valitsisi rahaston A, jonka hallinnointipalkkio on matala ja tuotto-odotus kohtalainen. Sen sijaan 31,63 % vastaajista valitsisi rahaston B, jonka hallinnointipalkkio on huomattavasti korkeampi, ja samalla tuotto-odotus hyvä.

Taulukko 14. Vastaajien valinnat rahastoskenaariossa

	%
Rahasto A	68,37
Rahasto B	31,63
Yhteensä	100,00

Sosiaaliset ja psykologiset tekijät

Vastaajilta kysyttiin, mistä he hakevat ensisijaisesti suosituksia ja tietoa sijoituspäätöksiä tehdessään. Tulokset on esitetty taulukossa 15. Reilu kolmasosa (37,76 %) haki tietoa pankkien tai muiden sijoituspalveluita tarjoavien tahojen verkkosivuilta. Sen sijaan noin viidesosa haki ensisijaisesti tietoa ja suosituksia sosiaalisesta mediasta ja uutisista (21,43 %) tai perheeltä ja ystäviltä (20,41 %). Pienen joukko (5,10 %) haki tietoa ja suosituksia pankin sijoitusneuvojalta, ja loput luottivat tiedonhaussa kirjoihin, lehtiin tai johonkin muuhun lähteeseen.

Taulukko 15. Vastaajien tiedonhaun ja sijoitussuosittelun lähteet

	%
Pankin sijoitusneuvojalta	5,10
Pankkien tai muiden sijoituspalveluita tarjoavien tahojen verkkosivuilta	37,76
Sosiaalisesta mediasta ja uutisista	21,43
Perheeltä ja ystäviltä	20,41
Kirjoista/lehdistä	9,18
Jostain muualta	6,12
Yhteensä	100,00

Suosittelun vaikutusta pyrittiin selvittämään myös seuraavan skenaariokysymyksen avulla: ”Saat pankin sijoitusneuvojalta, hyvältä ystävältäsi ja sosiaalisen median sijoitusfoorumilta kolme eri-laista, mutta hyvältä vaikuttavaa sijoitusneuvoa sijoittaa johonkin sijoituskohteeseen. Kaikki sijoituskohteet ovat kuitenkin eri kohteita. Kenen neuvoa todennäköisimmin noudattaisit?”

Vastaukset on esitetty taulukossa 16. Selvästi suurin osa (66,33 %) noudattaisi todennäköisimmin pankin sijoitusneuvojan suositusta. Sijoitusfoorumin harrastajasijoittajan suositusta noudattaisi sen sijaan 18,37 % vastaajista, ja hyvän ystävän suositusta noudattaisi 15,31 % vastaajista.

Taulukko 16. Vastausten jakautuminen suositteluskenaariossa

	%
Pankin sijoitusneuvoja	66,33
Hyvä ystävä	15,31
Sijoitusfoorumin harrastajasijoittaja	18,37
Yhteensä	100,00

Kyselyssä tarkasteltiin myös perheen vaikutusta sijoituspäätöksiin. Osallistujilta kysyttiin, sijoittavatko heidän vanhempansa tai muut perheenjäsenet johonkin muuhun kuin käyttötilille. Tulokset on esitetty taulukossa 17. Suurimman osan (62,24 %) vastaajista perheenjäsenet sijoittivat johonkin sijoituskohteeseen. Vastaavasti osan (23,47 %) perheenjäsenet eivät sijoittaneet. Loput 14,29 % eivät osanneet sanoa, sijoittavatko heidän perheenjäsenensä mihinkään.

Taulukko 17. Vastaajien perheenjäsenten sijoittaminen

	%
Perheenjäsenet sijoittavat	62,24
Perheenjäsenet eivät sijoita	23,47
Ei tietoa	14,29
Yhteensä	100,00

Osallistujilta kysyttiin myös, onko perheessä kannustettu sijoittamaan johonkin muuhun kuin käyttötilille. Tulokset on esitetty taulukossa 18. Kyllä ja ei -vastauksia oli melko tasaisesti. Yli puolet vastaajista (55,10 %) vastasi, että heidän perheessään ei ole kannustettu sijoittamaan muuhun kuin käyttötilille. Vastaavasti alle puolet (44,90 %) vastaajista vastasi, että heidän perheessään on kannustettu sijoittamiseen.

Taulukko 18. Vastaajien perheiden kannustus sijoittamiseen

	%
Perheessä on kannustettu sijoittamaan	44,90
Perheessä ei ole kannustettu sijoittamaan	55,10
Yhteensä	100,00

Osallistujilta kysyttiin lisäksi, onko sijoittaminen usein keskustelunaiheena heidän ystäväpiirissään. Tulokset on esitetty taulukossa 19. Tulokset ovat melko tasaisia, sillä kyllä ja ei -vastauksia oli noin puolet ja puolet vastauksista. Hieman yli puolet (51,02 %) vastaajista ilmoitti, että sijoittaminen ei ole usein keskustelunaiheena ystäväpiirissä.

Taulukko 19. Sijoittaminen keskustelunaiheena ystäväpiirissä

	%
Sijoittaminen on usein keskustelunaiheena ystäväpiirissä	48,98
Sijoittaminen ei ole usein keskustelunaiheena ystäväpiirissä	51,02
Yhteensä	100,00

Kyselyssä pyrittiin selvittämään myös, missä määrin psykologiset tekijät kuten oppiminen vaikuttaa sijoituspäätökseen, ja tähän liittyy olennaisesti sijoituskohteen tuttuus. Tätä tarkasteltiin vastaajille esitetyn seuraavan skenaarion avulla: “Olet sijoittanut aikaisemmin tiettyyn, sinulle tuttuun sijoituskohteeseen, jonka tuottoon olet ollut tyytyväinen. Luotettava taho suosittelee sinulle uutta sijoituskohdetta, jonka tuotto voi mahdollisesti olla korkeampi kuin vanhan sijoituskohteesi tuotto, mutta joka on sinulle sijoitusinstrumenttina täysin tuntematon. Jos sinun täytyisi valita, kumpaan sijoituskohteeseen sijoitat jatkossa, kumpaan todennäköisemmin sijoitaisit?” Tulokset on esitetty taulukossa 20. Mielenkiintoinen tulos on, että selvästi suurin osa (74,49 %) sijoittaisi ennestään tuttuun sijoituskohteeseen, jonka tuotto on mahdollisesti hieman matalampi. Sen sijaan neljäsosa vastaajista (25,51 %) sijoittaisi tuntemattomampaan sijoituskohteeseen, jonka tuotto on mahdollisesti korkeampi.

Taulukko 20. Vastaajien valinnat tutun ja tuntemattoman sijoituskohteen välillä

	%
Ennestään tuttu sijoituskohde, jonka tuotto on mahdollisesti hieman matalampi	74,49
Tuntemattomampi sijoituskohde, jonka tuotto on mahdollisesti parempi	25,51
Yhteensä	100,00

Kyselyn avulla tarkasteltiin myös toista psykologista tekijää, eli sijoittajien uskomusta omasta sijoitusosaamisesta ja omista kyvyistä. Vastaajien kokemus omasta sijoitusosaamisestaan on kuvattu taulukossa 21. Yli puolet (52,04 %) vastaajista koki olevansa aloitteleva sijoittaja, jolla ei ole vielä paljoa osaamista sijoittamiseen liittyen. Keskitason sijoittajia, joilla on jo jonkin verran osaamista sijoittamiseen liittyen, koki olevansa 35,71 % vastaajista. 12,24 % vastaajista sen sijaan koki olevansa osaava sijoittaja, jolla on jo paljon kokemusta ja osaamista sijoittamiseen liittyen.

Taulukko 21. Vastaajien kokemus omasta sijoitusosaamisesta

	%
Aloitteleva sijoittaja	52,04
Keskitason sijoittaja	35,71
Osaava sijoittaja	12,24
Yhteensä	100,00

5.2 Portfolioteorian ja sijoittajaprofiloinnin näkökulmien analysointi

Opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin kuului selvittää, missä määrin portfolioteorian ja sijoittajaprofiloinnin näkökulmat vaikuttavat nuoren aikuisen sijoituspäätöksen tekoon. Tässä alaluvussa tarkastellaan ja analysoidaan portfolioteorian ja sijoittajaprofiloinnin näkökulmien vaikutusta vastaajien sijoituskohteiden valintaan ristiintaulukoinnin avulla.

Sijoituskokemus ja riskinsieto

Taulukossa 22 on esitetty sijoituskokemuksen vaikutusta siihen, mitä sijoitusinstrumentteja sijoittavat vastaajat olivat valinneet sijoitusinstrumentteikseen. Taulukosta nähdään, että sekä 0–4 vuotta sijoittaneiden että 5–9 vuotta sijoittaneiden yleisimmät sijoituskohteet olivat osakerahastot, osakkeet ja indeksirahastot. Mielenkiintoinen ilmiö on se, että 10 vuotta tai enemmän sijoittaneet sijoittivat eniten sijoitus- ja säästövakuutuksiin (66,67 %) tai johonkin muuhun sijoituskohteeseen (33,33 %), siinä missä lyhyemmän sijoituskokemuksen vastaajat sijoittivat kyseisiin kohteisiin huomattavasti vähemmän. 10 vuotta tai enemmän sijoittaneet eivät myöskään sijoittaneet vähemmän aikaa sijoittaneiden suosimiin osakerahastoihin, osakkeisiin tai indeksirahastoihin, lainkaan. Sijoituskohteen painopiste siis vaihteli sijoituskokemuksesta riippuen. Yksikään vastaajista ei kuitenkaan sijoittanut joukkolainoihin, mikä oli yllättävä ilmiö.

Taulukko 22. Sijoituskokemuksen vaikutus sijoituskohteen valintaan

	0–4 vuotta n = 137 %	5–9 vuotta n = 46 %	10 vuotta tai enemmän n = 3 %	Kaikki N = 186 %
Osakkeet	26,28	21,74	0,00	24,73
Osakerahasto	27,01	26,09	0,00	26,34
Korkorahasto	3,65	6,52	0,00	4,30
Yhdistelmärahasto	8,76	8,70	0,00	8,60
Indeksirahasto	24,82	17,39	0,00	22,58
Joukkolainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Kiinteistö-/asunto-kohteet	2,92	2,17	0,00	2,69
Sijoitus-/ säästö- vakuutus	1,46	6,52	66,67	3,76
Eläkesäästämisen tuotteet	0,73	2,17	0,00	1,08
Joku muu	4,38	8,70	33,33	5,91
Yhteensä	100,00	100,00	100,00	100,00

Taulukossa 23 on esitetty sijoittavien vastaajien riskinsietokyvyn vaikutusta sijoituskohteen valintaan. Taulukosta nähdään, että hyvin matalan riskinsietokyvyn sijoittajat sijoittivat joko osakkeisiin (50 %) tai indeksirahastoihin (50 %). Taulukosta nähdään myös, että kun siirrytään matalasta riskinsietokyvystä kohti korkeaa riskinsietokykyä, nousee osakkeisiin sijoittaneiden määrä 11,54 prosentista 29,55 prosenttiin. Päinvastainen ilmiö havaitaan korkorahastoihin sijoittavien kohdalla, sillä kyseisiin kohteisiin sijoittavien osuus putoaa 7,69 prosentista 2,27 prosenttiin, kun siirrytään matalan riskinsietokyvyn sijoittajista korkean riskinsietokyvyn sijoittajiin. Mielenkiintoista on myös, että korkean riskinsietokyvyn sijoittajista jopa 11,36 % sijoitti johonkin muuhun sijoituskohteeseen, kun vastaava prosenttimäärä muiden riskinsietokyvyn sijoittajien keskuudessa oli huomattavasti pienempi.

Taulukko 23. Riskinsietokyvyn vaikutus sijoittajien sijoituskohteisiin

	Hyvin matala riskinsietokyky n = 2 %	Matala riskinsietokyky n = 26 %	Kohtalainen riskinsietokyky n = 114 %	Korkea riskinsietokyky n = 44 %	Kaikki N = 186 %
Osakkeet	50,00	11,54	25,44	29,55	24,73
Osakerahasto	0,00	38,46	24,56	25,00	26,34
Korkorahasto	0,00	7,69	4,39	2,27	4,30
Yhdistelmärahasto	0,00	3,85	12,28	2,27	8,60
Indeksirahasto	50,00	26,92	20,18	25,00	22,58
Joukkolainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kiinteistö-/asunto-kohteet	0,00	3,85	2,63	2,27	2,69
Sijoitus-/ säästövakuutus	0,00	3,85	4,39	2,27	3,76
Eläkesäästämisen tuotteet	0,00	0,00	1,75	0,00	1,08
Joku muu	0,00	3,85	4,39	11,36	5,91
Yhteensä	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Taulukossa 24 taas on kuvattu ei-sijoittavien eli sijoittamista harkitsevien vastaajien riskinsietokykyä ja sen vaikutusta vastaajien todennäköisiin sijoituskohteisiin. Molemmat hyvin matalan riskinsietokyvyn omaavista vastaajista sijoittaisi todennäköisimmin yhdistelmärahastoihin, kun taas kohtalaisen riskinsietokyvyn omaava sijoittaisi todennäköisimmin kiinteistö- tai asuntokohteisiin. Matalan riskinsietokyvyn vastaajissa sijoittamiskohteiden hajonta taas oli suurempaa, sillä matalan riskinsietokyvyn vastaajat sijoittaisivat joko kiinteistö- ja asuntokohteisiin (40 %), osakerahastoihin (20 %), yhdistelmä- tai indeksirahastoihin (10 %), osakkeisiin (10 %) tai sijoitus- ja säästövakuutuksiin (10 %). Mielestään korkeaa riskiä kestäviä vastaajia ei-sijoittavien vastaajien joukossa ei ollut yhtään.

Taulukko 24. Ei-sijoittavien riskinsietokyvyn vaikutus sijoituskohteisiin

	Hyvin matala riskinsietokyky n = 2 %	Matala riskinsietokyky n = 10 %	Kohtalainen riskinsietokyky n = 1 %	Korkea riskinsietokyky n = 0 %	Kaikki N = 13 %
Osakkeet	0,00	10,00	0,00	0,00	7,69
Osakerahasto	0,00	20,00	0,00	0,00	15,38
Korkorahasto	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhdistelmärahasto	100,00	10,00	0,00	0,00	23,08
Indeksirahasto	0,00	10,00	0,00	0,00	7,69
Joukkolainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kiinteistö-/asunto-kohteet	0,00	40,00	100,00	0,00	38,46
Sijoitus-/säästövakuutus	0,00	10,00	0,00	0,00	7,69
Eläkesäästämisen tuotteet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Joku muu	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	100,00	100,00	100,00	0,00	100,00

Sijoittamisen tavoitteet

Taulukossa 25 on esitetty sijoittavien vastaajien sijoitustarkoituksen vaikutusta sijoituskohteen valintaan. Kuten taulukosta nähdään, osakkeet, osakerahastot ja indeksirahastot olivat yleisimpiä sijoituskohteita sijoittamisen tarkoituksesta tai tavoitteesta huolimatta, sillä kyseisiin sijoituskohteisiin sijoittaneiden prosenttimäärä oli korkea jokaisen eri tavoitteen kohdalla. Suhteellisesti korkein osakesijoittajien osuus oli kuitenkin niiden sijoittajien keskuudessa, joiden tarkoituksena oli taloudellisen riippumattomuuden tavoittelu (31,58 %). ”Muu syy” -vaihtoehdon valinneet sijoittajat sijoittivat joko yhdistelmärahastoihin (50 %) tai indeksirahastoihin (50 %). Kuten luvun 5.1 kuvioista 9 nähtiin, ”muu syy” -vaihtoehdon valinneet kertoivat sijoittavansa ”muuten vain mielenkiinnosta”, tai eivät olleet ajatelleet tavoitetta sen tarkemmin. Toisin sanoen siis ne, jotka sijoittivat ilman suurempaa tarkoitusta, sijoittivat indeksi- tai yhdistelmärahastoihin. Taulukosta nähdään myös, että pahan päivän varalle ja ”sukan varteen” sijoittavat sijoittivat korkorahastoihin (7,31 %) ja yhdistelmärahastoihin (13,41 %) suhteessa enemmän kuin muita asioita tavoittelevat sijoittajat.

Taulukko 25. Sijoittajien sijoitustarkoituksen vaikutus sijoituskohteisiin

	Pahan päivän varautuminen n = 82 %	Asuntoa tai muuta suurta hankintaa varten varautuminen n = 81 %	Taloudellisen riippumattomuuden tavoittelu n = 95 %	Vaurastuminen n = 136 %	Eläkeikaan varautuminen n = 87 %	Muu syy n = 2 %	Kaikki N = 483 %
Osakkeet	19,51	23,46	31,58	25,00	26,44	0,00	25,26
Osakerahasto	28,05	24,69	25,26	25,00	27,59	0,00	25,88
Korkorahasto	7,32	2,47	3,16	3,68	2,30	0,00	3,73
Yhdistelmärahasto	13,41	9,88	7,37	9,56	6,90	50,00	9,52
Indeksirahasto	17,07	24,69	20,00	24,26	22,99	50,00	22,15
Joukkolainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kiinteistö-/asuntokohteet	1,22	1,23	1,05	2,21	3,45	0,00	1,86
Sijoitus-/ säästövakuutus	6,10	6,17	3,16	2,94	3,45	0,00	4,14
Eläkesäästämisen tuotteet	2,44	2,47	1,05	0,74	1,15	0,00	1,45
Joku muu	4,88	4,94	7,37	6,62	5,75	0,00	6,00
Yhteensä	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Taulukossa 26 on esitetty ei-sijoittavien vastaajien sijoitustarkoituksen vaikutusta sijoituspäätökseen, jos he aloittaisivat sijoittamisen. Toisin kuin sijoittavien vastaajien keskuudessa, ei-sijoittavien vastaajien keskuudessa osakkeisiin sijoittaisi ainoastaan taloudellista riippumattomuutta tavoittelevat vastaajat ja eläkeikaan varautuvat vastaajat. Taulukosta huomataan, että taloudellista riippumattomuutta tavoittelevien vastaajien keskuudessa valittujen

sijoituskohteiden hajonta on suurempaa, kuin muita asioita tavoittelevien keskuudessa. Sen sijaan eläkeikaan varautuvista vastaajista 66,67 % sijoittaisi yhdistelmärahastoihin, ja 33,33% osakkeisiin. Kiinteistö- tai asuntokohteisiin sijoittaminen olisi todennäköistä kaikkien muiden paitsi eläkeikaan varautuvien keskuudessa, kun taas yhdistelmärahastoihin sijoittaminen olisi suosittua kaikkien paitsi ”Muu syy” -vaihtoehdon valinneiden keskuudessa.

Taulukko 26. Ei-sijoittavien vastaajien sijoitustarkoituksen vaikutus valintaan

	Pahan päivän varautuminen n = 5 %	Asuntoa tai muuta suurempaa hankintaa varten varautuminen n = 4 %	Taloudellisen riippumattomuuden tavoittelu n = 6 %	Vaurastuminen n = 2 %	Eläkeikaan varautuminen n = 3 %	Muu syy n = 1 %	Kaikki N = 21 %
Osakkeet	0,00	0,00	16,67	0,00	33,33	0,00	9,52
Osakerahasto	20,00	0,00	16,67	0,00	0,00	0,00	9,52
Korkorahasto	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhdistelmärahasto	40,00	25,00	16,67	50,00	66,67	0,00	33,33
Indeksirahasto	0,00	25,00	16,67	0,00	0,00	0,00	9,52
Joukkolainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kiinteistö-/asuntokohteet	40,00	50,00	16,67	50,00	0,00	100,00	33,33
Sijoitus-/säästövakuutus	0,00	0,00	16,67	0,00	0,00	0,00	4,76
Eläkesäästämisen tuotteet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Joku muu	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Taulukossa 27 on esitetty sijoituskohteen tuoton muodostumisen vaikutusta sijoituskohteen valintaan sijoittavien asiakkaiden joukossa. Noin neljäsosa (27,84 %) pelkästään arvonnousua odottavista sijoittajista sijoitti osakerahastoihin, ja noin viidesosa sijoitti osakkeisiin (22,68 %) tai indeksirahastoihin (22,68 %). Arvonnousun ja säännöllisen kassavirran yhdistelmää sijoitukseltaan odottavat sijoittivat myös samoihin kohteisiin melko samassa suhteessa. Kiinteistö- ja asuntokohteisiin sijoitti pelkkää arvonnousua odottavista sijoittajista 1,03 %, kun taas arvonnousun ja säännöllisen kassavirran yhdistelmää odottavista sijoittajista 4,49 %. Yksikään sijoittava vastaaja ei odottanut sijoitukseltaan pelkästään säännöllistä kassavirtaa, vaan kaikki vastaajat hakivat myös sijoituksen arvonnousua. Yksikään pelkästään arvonnousua odottava sijoittaja ei sijoittanut eläkesäästämisen tuotteisiin tai joukkolainoihin, kun taas arvonnousun ja kassavirran yhdistelmää odottavat sijoittivat myös eläkesäästämisen tuotteisiin (2,25 %).

Taulukko 27. Tuoton muodostumisen vaikutus sijoittajien sijoituskohteen valintaan

	Odotan arvonnousua n = 97 %	Odotan säännöllistä kassavirtaa n = 0 %	Odotan näiden yhdistelmää n = 89 %	Kaikki N = 186 %
Osakkeet	22,68	0,00	26,97	24,73
Osakerahasto	27,84	0,00	24,72	26,34
Korkorahasto	5,15	0,00	3,37	4,30
Yhdistelmärahasto	9,28	0,00	7,87	8,60
Indeksirahasto	22,68	0,00	22,47	22,58
Joukkolainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Kiinteistö-/asuntokohteet	1,03	0,00	4,49	2,69
Sijoitus-/ säästövakuutus	4,12	0,00	3,37	3,76
Eläkesäästämisen tuotteet	0,00	0,00	2,25	1,08
Joku muu	7,22	0,00	4,49	5,91
Yhteensä	100,00	0,00	100,00	100,00

Taulukossa 28 taas on kuvattu tuoton muodostumisen vaikutusta ei-sijoittavien, eli vasta sijoittamista harkitsevien vastaajien sijoituskohteen valintaan. Toisin kuin sijoittavien vastaajien joukossa, oli ei-sijoittavien vastaajien joukossa myös pelkästään säännöllistä kassavirtaa sijoitukseltaan odottavia vastaajia. Jopa 66,67 % ei-sijoittavista, pelkästään säännöllistä kassavirtaa odottavista vastaajista, sijoittaisi kiinteistö- ja asuntokohteisiin, ja loput 33,33 % sijoittaisi sijoitus- ja säästövakuutuksiin. Pelkästään arvonnousua odottavat vastaajat sijoittaisivat yhdistelmä- tai indeksirahastoihin (50%). Arvonnousun ja säännöllisen kassavirran yhdistelmää odottavista vastaajista yli kolmasosa (37,50 %) sijoittaisi kiinteistö- tai asuntokohteisiin, ja loput sijoittaisivat joko yhdistelmärahastoihin (25 %), osakerahastoihin (25 %) tai suoriin osakkeisiin (12,50 %).

Taulukko 28. Tuoton muodostumisen vaikutus ei-sijoittavien vastaajien valintaan

	Odotan arvonnousua n = 2 %	Odotan säännöllistä kassavirtaa n = 3 %	Odotan näiden yhdistelmää n = 8 %	Kaikki N = 13 %
Osakkeet	0,00	0,00	12,50	7,69
Osakerahasto	0,00	0,00	25,00	15,38
Korkorahasto	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhdistelmärahasto	50,00	0,00	25,00	23,08
Indeksirahasto	50,00	0,00	0,00	7,69
Joukkolainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Kiinteistö-/asuntokohteet	0,00	66,67	37,50	38,46
Sijoitus-/säästövakuutus	0,00	33,33	0,00	7,69
Eläkesäästämisen tuotteet	0,00	0,00	0,00	0,00
Joku muu	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	100,00	100,00	100,00	100,00

Taulukossa 29 on kuvattu sijoitushorisontin vaikutusta sijoittavien vastaajien sijoituskohteisiin.

Suurin joukko sekä 2–5 vuotta, 6–10 vuotta että yli 10 vuotta sijoitushorisontikseen vastanneista

sijoitti joko osakkeisiin, osakerahastoihin tai indeksirahastoihin. Alle 2 vuotta sijoitushorisonttikseen vastannut ilmoitti sijoituskohteekseen ”joku muu” -vaihtoehdon. Taulukosta nähdään, että vastaajista joiden sijoitushorisontti on 2–5 vuotta, 11,11 % sijoitti korkorahastoihin. Sen sijaan sijoitushorisonttikseen 6–10 vuotta määrittelevistä vastaajista vain 2,78 % sijoitti korkorahastoihin, ja sijoitushorisontiltaan yli 10 vuotta olevista vastaava osuus oli 3,82 %.

Taulukko 29. Sijoitushorisontin vaikutus sijoittajien sijoituskohteisiin

	Alle 2 vuotta n = 1 %	2 - 5 vuotta n = 18 %	6 - 10 vuotta n = 36 %	Yli 10 vuotta n = 131 %	Kaikki N = 186 %
Osakkeet	0,00	22,22	22,22	25,95	24,73
Osakerahasto	0,00	33,33	25,00	25,95	26,34
Korkorahasto	0,00	11,11	2,78	3,82	4,30
Yhdistelmärahasto	0,00	11,11	16,67	6,11	8,60
Indeksirahasto	0,00	16,67	19,44	24,43	22,58
Joukkolainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kiinteistö-/asunto-kohteet	0,00	0,00	0,00	3,82	2,69
Sijoitus-/ säästövakuutus	0,00	5,56	2,78	3,82	3,76
Eläkesäästämisen tuotteet	0,00	0,00	2,78	0,76	1,08
Joku muu	100,00	0,00	8,33	5,34	5,91
Yhteensä	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Taulukossa 30 on esitetty sijoitushorisontin vaikutusta sijoittamista harkitsevien vastaajien sijoituspäätökseen. Alle 2 vuotta sijoitushorisonttikseen ilmoittanut vastaaja sijoittaisi sijoitus- tai säästövakuutukseen, mikä on melko ristiriitainen tulos teorian tiedon kannalta. Sijoitushorisontiltaan 2–5 vuotta olevista vastaajista 60 % sijoittaisi kiinteistö- tai asunto-kohteisiin, ja loput yhdistelmärahastoihin (20 %) tai osakkeisiin (20 %). Suurin joukko (40 %) sijoitushorisontiltaan 6–10 vuotta olevista vastaajista sijoittaisi yhdistelmärahastoihin, ja loput sijoittaisivat joko kiinteistö- tai asunto-kohteisiin (20 %), indeksirahastoihin (20 %) tai osakerahastoihin (20 %). Sijoitushorisontiltaan yli 10 vuotta olevista vastaajista puolet (50 %) sijoittaisi osakerahastoihin ja puolet (50 %) kiinteistö- ja asunto-kohteisiin.

Taulukko 30. Sijoitushorisontin vaikutus ei-sijoittavien vastaajien valintaan

	Alle 2 vuotta n = 1 %	2 - 5 vuotta n = 5 %	6 - 10 vuotta n = 5 %	Yli 10 vuotta n = 2 %	Kaikki N = 13 %
Osakkeet	0,00	20,00	0,00	0,00	7,69
Osakerahasto	0,00	0,00	20,00	50,00	15,38
Korkorahasto	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhdistelmärahasto	0,00	20,00	40,00	0,00	23,08
Indeksirahasto	0,00	0,00	20,00	0,00	7,69
Joukkolainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kiinteistö-/asunto-kohteet	0,00	60,00	20,00	50,00	38,46
Sijoitus-/säästövakuutus	100,00	0,00	0,00	0,00	7,69
Eläkesäästämisen tuotteet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Joku muu	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Päätöksenteko

Taulukossa 31 on esitetty markkinoiden seuraamisen ja päätöksenteon vaikutusta sijoittavien vastaajien sijoituskohteiden valintaan. Mielenkiintoinen ilmiö on se, että osakkeisiin sijoittavien määrä oli suhteellisesti korkein niiden vastaajien joukossa, jotka seurasivat markkinoita ja tekivät sijoituspäätöksensä itsenäisesti (30,69 %). Sen sijaan vain 8,33 % vastaajista, jotka eivät seuranneet markkinoita ja tekivät päätöksensä ammattilaisen avulla, sijoittivat osakkeisiin. Markkinoita seuraamattomien ja ammattilaisen avulla päätöksiä tekevien ryhmä erosi sijoituskohteiltaan muista ryhmistä muutenkin yllättävän paljon. Taulukosta havaitaan nimittäin, että suurin joukko (41,67 %) vastaajista, jotka eivät seuranneet markkinoita ja tekivät päätöksensä ammattilaisen avustuksella, sijoittivat osakerahastoihin. Muissa ryhmissä osakerahastoihin sijoittavien suhteellinen määrä oli melkein puolet matalampi. Vastaajista jotka eivät seuranneet markkinoita ja jotka tekivät päätöksensä ammattilaisen avustuksella, peräti 16,67 % sijoitti korkorahastoihin, siinä missä muiden ryhmien joukossa korkorahastoihin sijoittaminen oli melko vähäistä. Kyseisessä ryhmässä myös sijoitus- ja säästövakuutuksiin sijoittaminen oli yleisempää, sillä ryhmästä 16,67 % sijoitti kyseisiin kohteisiin. Taulukosta nähdään myös, että ainoastaan itsenäisesti sijoituspäätöksensä tekevät sijoittajat sijoittivat yhdistelmärahastoihin.

Taulukko 31. Markkinoiden seuraamisen vaikutus sijoittajien sijoituskohteisiin

	Seuraa markkinoita, tekee päätökset itsenäisesti n = 101 %	Seuraa markkinoita, tekee päätökset ammattilaisen avustuksella n = 25 %	Ei seuraa markkinoita, tekee päätökset ammattilaisen avustuksella n = 12 %	Ei seuraa markkinoita, tekee päätökset itsenäisesti n = 48 %	Kaikki N = 186 %
Osakkeet	30,69	20,00	8,33	18,75	24,73
Osakerahasto	25,74	28,00	41,67	22,92	26,34
Korkorahasto	1,98	8,00	16,67	4,17	4,30
Yhdistelmärahasto	7,92	0,00	0,00	16,67	8,60
Indeksirahasto	21,78	20,00	8,33	29,17	22,58
Joukkolainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kiinteistö-/asunto-kohteet	1,98	8,00	0,00	2,08	2,69
Sijoitus-/ säästövakuutus	1,98	12,00	16,67	0,00	3,76
Eläkesäästämisen tuotteet	0,99	0,00	0,00	2,08	1,08
Joku muu	6,93	4,00	8,33	4,17	5,91
Yhteensä	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Taulukossa 32 on esitetty likviditeetin vaikutusta sijoittavien vastaajien sijoituskohteen valintaan. Taulukosta nähdään, että osakkeisiin, osakerahastoihin ja indeksirahastoihin sijoittavien määrä oli melko korkea ja tasainen sekä niiden vastaajien keskuudessa, joiden mielestä likviditeetti on tärkeä asia, että niiden vastaajien keskuudessa, joiden mielestä likviditeetti ei ole tärkeä tekijä. Likviditeetin vaikutus nähdään parhaiten sijoitus- ja säästövakuutusten kohdalla. Niistä vastaajista, joiden mielestä likviditeetti on tärkeä asia, 2,86 % sijoitti sijoitus- ja säästövakuutuksiin, kun taas vastaava osuus oli likviditeettiä ei niin tärkeänä pitävien keskuudessa melkein puolet korkeampi (4,94 %).

Taulukko 32. Likviditeetin vaikutus sijoittajien sijoituskohteisiin

	Likviditeetti on tärkeä asia n = 105 %	Likviditeetti ei ole tärkeä asia n = 81 %	Kaikki N = 186 %
Osakkeet	24,76	24,69	24,73
Osakerahasto	25,71	27,16	26,34
Korkorahasto	3,81	4,94	4,30
Yhdistelmärahasto	7,62	9,88	8,60
Indeksirahasto	24,76	19,75	22,58
Joukkolainat	0,00	0,00	0,00
Kiinteistö-/asunto-kohteet	2,86	2,47	2,69
Sijoitus-/ säästövakuutus	2,86	4,94	3,76
Eläkesäästämisen tuotteet	0,95	1,23	1,08
Joku muu	6,67	4,94	5,91
Yhteensä	100,00	100,00	100,00

Taulukossa 33 on esitetty likviditeetin vaikutusta ei-sijoittavien vastaajien sijoituspäätökseen, jos he aloittaisivat sijoittamisen. Taulukosta käy ilmi, että niistä vastaajista jotka pitivät likviditeettiä tärkeänä asiana, 14,29 % sijoittaisi osakkeisiin. Sen sijaan yksikään vastaajista, joiden mielestä likviditeetti ei ole tärkeä tekijä, ei sijoittaisi osakkeisiin. Suurin joukko likviditeettiä tärkeänä pitävistä vastaajista sijoittaisi yhdistelmärahastoihin (42,86 %), kun taas toisessa ryhmässä kukaan ei sijoittaisi kyseiseen sijoituskohteeseen. Huomattavaa on, että puolet (50 %) likviditeettiä ei niin tärkeänä asiana pitävistä vastaajista sijoittaisi kiinteistö- tai asuntokohteisiin, kun taas likviditeettiä tärkeänä pitävistä vastaava osuus oli vain 28,57 %. Sijoitus- ja säästövakuutuksiin taas sijoittaisi 16,67 % likviditeettiä ei niin tärkeänä pitävistä, kun taas toisesta ryhmästä kukaan ei sijoittaisi kyseiseen kohteeseen.

Taulukko 33. Likviditeetin vaikutus ei-sijoittavien vastaajien valintaan

	Likviditeetti on tärkeä asia n = 7 %	Likviditeetti ei ole tärkeä asia n = 6 %	Kaikki N = 13 %
Osakkeet	14,29	0,00	7,69
Osakerahasto	14,29	16,67	15,38
Korkorahasto	0,00	0,00	0,00
Yhdistelmärahasto	42,86	0,00	23,08
Indeksirahasto	0,00	16,67	7,69
Joukkolainat	0,00	0,00	0,00
Kiinteistö-/asuntokohteet	28,57	50,00	38,46
Sijoitus-/säästövakuutus	0,00	16,67	7,69
Eläkesäästämisen tuotteet	0,00	0,00	0,00
Joku muu	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	100,00	100,00	100,00

5.3 Demografisten, sosiaalisten ja psykologisten tekijöiden analysointi

Demografiset tekijät

Opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin kuului selvittää, missä määrin demografiset tekijät vaikuttavat nuoren aikuisen sijoituskohteen valintaan. Iän vaikutusta jo sijoittavan aikuisen sijoituskohteen valintaan on kuvattu taulukossa 34. Kuten taulukosta nähdään, suurin joukko 18–20-vuotiaista vastaajista sijoitti osakkeisiin, osakerahastoihin ja sijoitus- tai säästövakuutuksiin. Iältään 21–23-

vuotiaista vastaajista suurin joukko sijoitti osakkeisiin (32,61 %), toiseksi eniten indeksirahastoihin (26,09 %) ja kolmanneksi eniten osakerahastoihin (21,74 %). Myös 24–26-vuotiaiden vastaajien joukossa suosituimmat sijoituskohteet olivat osakerahastot, osakkeet sekä indeksirahastot. “Joku muu” -vaihtoehdon valinnoita oli 24–26-vuotiaissa enemmän kuin muissa ikäryhmissä (7,23 %), mutta myös 21–23-vuotiaiden keskuudessa kyseinen vaihtoehto oli yllättävän suosittu (6,25 %). Osakkeisiin, osakerahastoihin ja indeksirahastoihin sijoittamisen into näkyi myös 27–30-vuotiaissa sijoittajissa, mutta kyseisessä ikäryhmässä sijoitussuhde eri sijoituskohteisiin oli jakautunut muita ikäryhmiä tasaisemmin eri sijoituskohteisiin. Taulukosta huomataan muun muassa, että 27–30-vuotiaista jo 6,25 % sijoitti kiinteistö- tai asuntokohteisiin, kun taas esimerkiksi 18–23-vuotiaat eivät sijoittaneet lainkaan kyseisiin kohteisiin.

Taulukko 34. Iän vaikutus sijoittajien sijoituskohteisiin

	18 - 20 -vuotiaat n = 9 %	21 - 23 -vuotiaat n = 46 %	24 - 26 -vuotiaat n = 83 %	27 - 30 -vuotiaat n = 48 %	Kaikki N = 186 %
Osakkeet	22,22	32,61	25,30	16,67	24,73
Osakerahasto	22,22	21,74	26,51	31,25	26,34
Korkorahasto	11,11	2,17	2,41	8,33	4,30
Yhdistelmärahasto	11,11	8,70	7,23	10,42	8,60
Indeksirahasto	11,11	26,09	25,30	16,67	22,58
Joukkolainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kiinteistö-/asuntokohteet	0,00	0,00	2,41	6,25	2,69
Sijoitus-/ säästövakuutus	22,22	2,17	2,41	4,17	3,76
Eläkesäästämisen tuotteet	0,00	0,00	1,20	2,08	1,08
Joku muu	0,00	6,52	7,23	4,17	5,91
Yhteensä	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Taulukossa 35 on esitetty iän vaikutusta ei-sijoittavien vastaajien sijoituskohteen valintaan. Taulukosta nähdään, että mikäli 18–20-vuotias vastaaja sijoittaisi johonkin, hän sijoittaisi yhdistelmärahastoon (100%). 21–23-vuotiaista vastaajista hieman alle puolet (42,86 %) sijoittaisi kiinteistö- tai asuntokohteisiin, ja loput sijoittaisivat joko osakkeisiin, osakerahastoihin, indeksirahastoihin tai sijoitus- ja säästövakuutuksiin. 27–30-vuotiaista vastaajista myös 40 % sijoittaisi kiinteistö- tai asuntokohteisiin, ja jopa 40 % sijoittaisi yhdistelmärahastoihin. Loput 20 % sijoittaisivat osakerahastoihin. Ei-sijoittavien vastaajien joukossa ei ollut yhtään 24–26-vuotiaista aikuisia.

Taulukko 35. Iän vaikutus ei-sijoittavien vastaajien valintaan

	18 - 20 -vuotiaat n = 1 %	21 - 23 -vuotiaat n = 7 %	24 - 26 -vuotiaat n = 0 %	27 - 30 -vuotiaat n = 5 %	Kaikki N = 13 %
Osakkeet	0,00	14,29	0,00	0,00	7,69
Osakerahasto	0,00	14,29	0,00	20,00	15,38
Korkorahasto	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhdistelmärahasto	100,00	0,00	0,00	40,00	23,08
Indeksirahasto	0,00	14,29	0,00	0,00	7,69
Joukkolainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kiinteistö-/asuntokohteet	0,00	42,86	0,00	40,00	38,46
Sijoitus-/säästövakuutus	0,00	14,29	0,00	0,00	7,69
Eläkesäästämisen tuotteet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Joku muu	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	100,00	100,00	0,00	100,00	100,00

Taulukossa 36 on esitetty sukupuolen vaikutusta sijoittavien vastaajien sijoituskohteeseen. Muun sukupuolisia tai "en halua vastata" -vaihtoehdon valinnoita ei ollut yhtään kappaletta. Kuten taulukosta nähdään, miehistä noin neljäsosa sijoitti joko osakerahastoihin (26,97 %) tai osakkeisiin (26,97 %), siinä missä myös naisista 25,77 % sijoitti osakerahastoihin ja 22,68 % osakkeisiin. Selvin ero naisten ja miesten valitsemien sijoituskohteiden välillä nähdään yhdistelmärahastoissa, sillä naisista 11,34 % sijoitti kyseiseen kohteeseen, kun miehillä osuus oli 5,62 %. Sen sijaan miehistä suurempi osa (8,99 %) sijoitti "Joku muu" -vaihtoehtoon, kun naisilla vastaava osuus oli 3,09 %.

Taulukko 36. Sukupuolen vaikutus sijoittajien sijoituskohteisiin

	Nainen n = 97 %	Mies n = 89 %	Muu n = 0 %	En halua vastata n = 0 %	Kaikki N = 186 %
Osakkeet	22,68	26,97	0,00	0,00	24,73
Osakerahasto	25,77	26,97	0,00	0,00	26,34
Korkorahasto	5,15	3,37	0,00	0,00	4,30
Yhdistelmärahasto	11,34	5,62	0,00	0,00	8,60
Indeksirahasto	21,65	23,60	0,00	0,00	22,58
Joukkolainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kiinteistö-/asuntokohteet	3,09	2,25	0,00	0,00	2,69
Sijoitus-/ säästövakuutus	5,15	2,25	0,00	0,00	3,76
Eläkesäästämisen tuotteet	2,06	0,00	0,00	0,00	1,08
Joku muu	3,09	8,99	0,00	0,00	5,91
Yhteensä	100,00	100,00	0,00	0,00	100,00

Taulukossa 37 taas esitetään ei-sijoittavien vastaajien sukupuolen vaikutusta sijoituskohteen valintaan, jos kyseiset vastaajat aloittaisivat sijoittamisen. Kuten taulukosta huomataan, melkein kaikki ei-sijoittavat vastaajat olivat naisia. Naisista 33,33 % sijoittaisi kiinteistö- tai asuntokoh-

teisiin, ja myös kyselyyn vastannut ei-sijoittava mies sijoittaisi kyseiseen sijoituskohteeseen. Neljäsosa ei-sijoittavista naisista sijoittaisi yhdistelmärahastoon, ja loput sijoittaisivat osake- tai indeksirahastoon tai suoriin osakkeisiin.

Taulukko 37. Sukupuolen vaikutus ei-sijoittavien vastaajien valintaan

	Nainen n = 12 %	Mies n = 1 %	Muu n = 0 %	En halua vastata n = 0 %	Kaikki N = 13 %
Osakkeet	8,33	0,00	0,00	0,00	7,69
Osakerahasto	16,67	0,00	0,00	0,00	15,38
Korkorahasto	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhdistelmärahasto	25,00	0,00	0,00	0,00	23,08
Indeksirahasto	8,33	0,00	0,00	0,00	7,69
Joukkolainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kiinteistö-/asuntokohteet	33,33	100,00	0,00	0,00	38,46
Sijoitus-/säästövakuutus	8,33	0,00	0,00	0,00	7,69
Eläkesäästämisen tuotteet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Joku muu	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	100,00	100,00	0,00	0,00	100,00

Taulukossa 38 on esitetty elämäntilanteen vaikutusta sijoittavien vastaajien sijoituskohteen valintaan. Osakkeet, osakerahastot ja indeksirahastot olivat suosittuja sijoituskohteita kaikkien eri elämäntilanteiden kohdalla, lukuun ottamatta osa-aikatyössä olevia vastaajia, joista yksikään ei sijoittanut osakkeisiin. Taulukosta nähdään, että kokoaikatyössä olevat ja opiskelijat olivat ainoat ryhmät, jotka sijoittivat sijoitus- ja säästövakuutuksiin, eläkesäästämisen tuotteisiin tai korko- ja yhdistelmärahastoihin. Mielenkiintoinen ilmiö on, että jopa 20 % osa-aikatyössä olevista ja vastavasti 25 % työttömistä sijoitti "Joku muu" -vaihtoehtoon. Näyttää myös siltä, että kokoaikatyössä olevat ja opiskelijat sijoittivat laajemmin erilaisiin sijoituskohteisiin, kuin muussa elämäntilanteessa elävät vastaajat.

Taulukko 38. Elämäntilanteen vaikutus sijoittajien sijoituskohteisiin

	Kokoaikatyö n = 84 %	Osa-aikatyö n = 5 %	Opiskelija n = 86 %	Työtön n = 4 %	Yrittäjä n = 0 %	Vanhempain-		Joku muu n = 3 %	Kaikki N = 186 %
						vapaa n = 4 %			
Osakkeet	23,81	0,00	26,74	25,00	0,00	25,00		33,33	24,73
Osakerahasto	26,19	60,00	24,42	25,00	0,00	25,00		33,33	26,34
Korkorahasto	3,57	0,00	5,81	0,00	0,00	0,00		0,00	4,30
Yhdistelmärahasto	11,90	0,00	6,98	0,00	0,00	0,00		0,00	8,60
Indeksirahasto	23,81	20,00	20,93	25,00	0,00	25,00		33,33	22,58
Joukkolainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00	0,00
Kiinteistö-/asunto-kohteet	3,57	0,00	1,16	0,00	0,00	25,00		0,00	2,69
Sijoitus-/ säästövakuutus	2,38	0,00	5,81	0,00	0,00	0,00		0,00	3,76
Eläkesäästämisen tuotteet	1,19	0,00	1,16	0,00	0,00	0,00		0,00	1,08
Joku muu	3,57	20,00	6,98	25,00	0,00	0,00		0,00	5,91
Yhteensä	100,00	100,00	100,00	100,00	0,00	100,00		100,00	100,00

Taulukossa 39 on esitetty ei-sijoittavien vastaajien elämäntilanteiden vaikutus sijoituskohteen valintaan, jos vastaajat sijoittaisivat. Ei-sijoittavat vastaajat olivat joko kokoaikatyössä, osa-aikatyössä tai opiskelijoita. Taulukosta nähdään, että puolet (50 %) kokoaikatyössä olevista sijoittaisi yhdistelmärahastoon, ja loput sijoittaisivat joko osakerahastoon tai kiinteistö- ja asunto-kohteisiin. Myös osa-aikatyössä oleva vastaaja sijoittaisi kiinteistö- tai asunto-kohteeseen. Opiskelijoiden kohdalla sijoituskohteiden hajonta on laajempaa. Yli kolmasosa (37,50 %) opiskelijoista sijoittaisi kiinteistö- tai asunto-kohteisiin, ja loput sijoittaisivat osake-, yhdistelmä- tai indeksirahastoihin, osakkeisiin tai sijoitus- ja säästövakuutuksiin.

Taulukko 39. Ei-sijoittavien vastaajien elämäntilanteen vaikutus valintaan

	Kokoaikatyö n = 4 %	Osa-aikatyö n = 1 %	Opiskelija n = 8 %	Työtön n = 0 %	Yrittäjä n = 0 %	Vanhempain-		Joku muu n = 0 %	Kaikki N = 13 %
						vapaa n = 0 %			
Osakkeet	0,00	0,00	12,50	0,00	0,00	0,00		0,00	7,69
Osakerahasto	25,00	0,00	12,50	0,00	0,00	0,00		0,00	15,38
Korkorahasto	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00	0,00
Yhdistelmärahasto	50,00	0,00	12,50	0,00	0,00	0,00		0,00	23,08
Indeksirahasto	0,00	0,00	12,50	0,00	0,00	0,00		0,00	7,69
Joukkolainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00	0,00
Kiinteistö-/asunto-kohteet	25,00	100,00	37,50	0,00	0,00	0,00		0,00	38,46
Sijoitus-/säästövakuutus	0,00	0,00	12,50	0,00	0,00	0,00		0,00	7,69
Eläkesäästämisen tuotteet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00	0,00
Joku muu	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00	0,00
Yhteensä	100,00	100,00	100,00	0,00	0,00	0,00		0,00	100,00

Taulukossa 40 on esitetty koulutustaustan vaikutusta sijoittavien vastaajien sijoituskohteen valintaan. Taulukosta käy ilmi, että ammattikorkeakoulun (AMK) käyneiden tai siellä yhä opiskelleiden vastaajaryhmä sijoitti kaikkiin muihin sijoituskohteisiin paitsi joukkolainoihin, kun taas muissa koulutustaustoissa on havaittavissa useampi sijoituskohde, johon kukaan vastaaja ei sijoittanut. Tästä voidaan yleisesti havaita, että korkeammin koulutetut vastaajat valitsivat sijoituskohteikseen monipuolisemmin erilaisia sijoituskohteita, kun taas matalammin koulutetut keskittyivät yleisempiin sijoituskohteisiin. Tähän tulokseen on kuitenkin suhtauduttava varauksella nuorimpien kohderyhmään kuuluvien aikuisten pienen vastausmäärän vuoksi. ”Joku muu” -vaihtoehtoon sijoittavien suhteellinen määrä oli korkein (12,50 %) ammattikoulutaustaisten vastaajien kohdalla, mutta kyseinen vastaajaryhmä oli myös melko pieni.

Taulukko 40. Koulutustaustan vaikutus sijoittajien sijoituskohteisiin

	Peruskoulu n = 4 %	Lukio n = 33 %	Ammattikoulu n = 8 %	AMK n = 97 %	YAMK n = 0 %	Yliopisto n = 44 %	Muu n = 0 %	Kaikki N = 186 %
Osakkeet	25,00	27,27	12,50	23,71	0,00	27,27	0,00	24,73
Osakerahasto	25,00	30,30	37,50	26,80	0,00	20,45	0,00	26,34
Korkorahasto	0,00	9,09	0,00	4,12	0,00	2,27	0,00	4,30
Yhdistelmärahasto	0,00	12,12	12,50	8,25	0,00	6,82	0,00	8,60
Indeksirahasto	25,00	15,15	25,00	22,68	0,00	27,27	0,00	22,58
Joukkolainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kiinteistö-/asuntokohteet	0,00	0,00	0,00	5,15	0,00	0,00	0,00	2,69
Sijoitus-/ säästövakuutus	0,00	3,03	0,00	3,09	0,00	6,82	0,00	3,76
Eläkesäästämisen tuotteet	0,00	0,00	0,00	1,03	0,00	2,27	0,00	1,08
Joku muu	25,00	3,03	12,50	5,15	0,00	6,82	0,00	5,91
Yhteensä	100,00	100,00	100,00	100,00	0,00	100,00	0,00	100,00

Taulukossa 41 on esitetty koulutustaustan vaikutus ei-sijoittavien vastaajien sijoituskohteen valintaan, jos he aloittaisivat sijoittamisen. Taulukosta käy ilmi, että kaksi kolmasosaa (66,67 %) lukion käyneistä tai siellä yhä opiskelleista vastaajista sijoittaisi kiinteistö- tai asuntokohteisiin, ja loput (33,33 %) sijoittaisivat yhdistelmärahastoihin. Ammattikoulussa opiskeleva tai opiskellut vastaaja sen sijaan sijoittaisi osakerahastoihin (100 %). Yliopistotaustaisista vastaajista puolet (50 %) sijoittaisi kiinteistö- tai asuntokohteisiin, ja puolet (50 %) yhdistelmärahastoihin. Ammattikorkeakoulutaustaiset vastaajat ilmoittivat sijoittavansa edellä mainittujen lisäksi osakkeisiin, indeksirahastoihin tai sijoitus- ja säästövakuutuksiin. AMK-taustaisten vastaajien monipuolisemmat sijoitusvalinnat voivat johtua kuitenkin myös siitä, että heitä oli ei-sijoittavissa vastaajissa enemmän kuin muun koulutustaustan edustajia.

Taulukko 41. Koulutustaustan vaikutus ei-sijoittavien vastaajien valintaan

	Peruskoulu n = 0 %	Lukio n = 3 %	Ammattikoulu n = 1 %	AMK n = 7 %	YAMK n = 0 %	Yliopisto n = 2 %	Muu n = 0 %	Kaikki N = 13 %
Osakkeet	0,00	0,00	0,00	14,29	0,00	0,00	0,00	7,69
Osakerahasto	0,00	0,00	100,00	14,29	0,00	0,00	0,00	15,38
Korkorahasto	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhdistelmärahasto	0,00	33,33	0,00	14,29	0,00	50,00	0,00	23,08
Indeksirahasto	0,00	0,00	0,00	14,29	0,00	0,00	0,00	7,69
Joukkolainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kiinteistö-/asuntokohteet	0,00	66,67	0,00	28,57	0,00	50,00	0,00	38,46
Sijoitus-/säästövakuutus	0,00	0,00	0,00	14,29	0,00	0,00	0,00	7,69
Eläkesäästämisen tuotteet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Joku muu	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	100,00	100,00	100,00	0,00	100,00	0,00	100,00

Taulukossa 42 on esitetty vuosiansiotulojen vaikutusta sijoittavien vastaajien sijoituskohteen valintaan. Suurin joukko (27,85 %) alle 20 000 euroa vuodessa tienavista sijoitti osakerahastoihin. Vuodessa 20 001 – 50 000 euroa tienavista suurin joukko sijoitti joko osakerahastoihin (25,26 %) tai indeksirahastoihin (25,26 %). 50 001 – 100 000 euroa vuodessa tienavista suurin joukko ja samalla kolmasosa (33,33 %) sijoitti suoriin osakkeisiin. Taulukosta nähdään, että peräti 8,33 % 50 001 – 100 000 euroa vuodessa tienavista sijoitti kiinteistö- tai asuntokohteisiin, kun vastaava osuus 20 001 – 50 000 euroa vuodessa tienavista oli 3,16 % ja alle 20 000 euroa tienavista 1,27 %. Samankaltainen ilmiö nähdään ”Joku muu” -vaihtoehdon kohdalla, sillä mitä korkeampi tulotaso vastaajien ryhmässä oli, sen suurempi osuus sijoitti johonkin muuhun sijoituskohteeseen. Taulukosta havaitaan se, että 50 001 – 100 000 euroa vuodessa tienavat kohdensivat varansa eniten juuri normaalisti korkeariskisimpiin kohteisiin, kuten osakkeisiin. Tämä kyseinen vastaajaryhmä ei kuitenkaan sijoittanut lainkaan sijoitus- ja säästövakuutuksiin tai eläkesäästämisen tuotteisiin, kun taas muut vastaajaryhmät sijoittivat varojaan myös niihin.

Taulukko 42. Vuosiansiotulojen vaikutus sijoittajien sijoituskohteisiin

	Alle 20 000 € n = 79 %	20 001 - 50 000 € n = 95 %	50 001 - 100 000 € n = 12 %	Yli 100 000 € n = 0 %	Kaikki N = 186 %
Osakkeet	26,58	22,11	33,33	0,00	24,73
Osakerahasto	27,85	25,26	25,00	0,00	26,34
Korkorahasto	6,33	2,11	8,33	0,00	4,30
Yhdistelmärahasto	7,59	10,53	0,00	0,00	8,60
Indeksirahasto	20,25	25,26	16,67	0,00	22,58
Joukkolainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kiinteistö-/asuntokohteet	1,27	3,16	8,33	0,00	2,69
Sijoitus-/ säästövakuutus	3,80	4,21	0,00	0,00	3,76
Eläkesäästämisen tuotteet	1,27	1,05	0,00	0,00	1,08
Joku muu	5,06	6,32	8,33	0,00	5,91
Yhteensä	100,00	100,00	100,00	0,00	100,00

Taulukossa 43 on esitetty vuosiansiotulojen vaikutusta ei-sijoittavien vastaajien sijoituskohteen valintaan, jos he aloittaisivat sijoittamisen. Ei-sijoittavien joukossa oli vain alle 20 000 euroa ja 20 001 – 50 000 euroa vuodessa tienaavia vastaajia. Alle 20 000 euroa vuodessa sijoittavista 44,44 % sijoittaisi kiinteistö- tai asuntokohteisiin, ja loput sijoittaisivat sijoitus- ja säästövakuutuksiin, indeksi-, yhdistelmä- tai osakerahastoihin tai suoriin osakkeisiin. Vuodessa 20 001 – 50 000 euroa tienaavista sen sijaan puolet (50 %) sijoittaisi yhdistelmärahastoihin, ja loput sijoittaisivat osakerahastoihin (25 %) tai kiinteistö- tai asuntokohteisiin (25 %). Taulukosta nähdään, että yli 50 000 euroa vuodessa tienaavat vastaajat sijoittivat jo johonkin sijoituskohteeseen, koska heitä ei ei-sijoittavien vastaajien joukossa ollut.

Taulukko 43. Vuosiansiotulojen vaikutus ei-sijoittavien vastaajien valintaan

	Alle 20 000 € n = 9 %	20 001 - 50 000 € n = 4 %	50 001 - 100 000 € n = 0 %	Yli 100 000 € n = 0 %	Kaikki N = 13 %
Osakkeet	11,11	0,00	0,00	0,00	7,69
Osakerahasto	11,11	25,00	0,00	0,00	15,38
Korkorahasto	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhdistelmärahasto	11,11	50,00	0,00	0,00	23,08
Indeksirahasto	11,11	0,00	0,00	0,00	7,69
Joukkolainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kiinteistö-/asuntokohteet	44,44	25,00	0,00	0,00	38,46
Sijoitus-/säästövakuutus	11,11	0,00	0,00	0,00	7,69
Eläkesäästämisen tuotteet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Joku muu	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	100,00	100,00	0,00	0,00	100,00

Taulukossa 44 on esitetty talouden koon vaikutusta sijoittavien vastaajien sijoituskohteen valintaan. Kuten taulukosta nähdään, osakkeet, osakerahastot ja indeksirahastot olivat yleisiä sijoituskohteita kaikkien eri talouskokojen keskuudessa. Mielenkiintoinen ilmiö on, kuinka sijoituskohteiden painopiste siirtyy enemmän kiinteistö- ja asuntokohteisiin, mitä suuremmasta taloudesta on kyse. Vanhempien kanssa asuvista 0 % sijoitti kiinteistö- tai asuntokohteisiin, ja yksin asuvista vastaava osuus on 1,23 %. Kahden hengen taloudessa asuvista vastaajista jo 3,85 % sijoitti kiinteistö- tai asuntokohteisiin, kun useamman kuin kahden hengen taloudessa asuvien vastaajien keskuudessa osuus nousi jo 8,33 prosenttiin. Taulukosta nähdään myös, että useamman kuin kahden hengen taloudessa asuvat sijoittivat pelkästään melko perinteisiin sijoituskohteisiin, kuten indeksi-, yhdistelmä- ja osakerahastoihin sekä osakkeisiin, kun taas muun kokoiset taloudet sijoittivat paljon myös muihin kohteisiin. Yllättävää on, että jopa 6,67 % vanhempien kanssa asuvista vastaajista sijoitti sijoitus- ja säästövakuutuksiin, kun taas esimerkiksi yksin asuvien joukossa vastaava osuus oli 2,47 %, ja kahden hengen taloudessa asuvien keskuudessa 5,13 %.

Taulukko 44. Talouden koon vaikutus sijoittajien sijoituskohteisiin

	Yksin asuva n = 81 %	Asuu vanhempien kanssa n = 15 %	Kahden hengen talous n = 78 %	Useamman kuin kahden hengen talous n = 12 %	Kaikki N = 186 %
Osakkeet	25,93	20,00	24,36	25,00	24,73
Osakerahasto	27,16	33,33	24,36	25,00	26,34
Korkorahasto	4,94	6,67	3,85	0,00	4,30
Yhdistelmärahasto	8,64	6,67	7,69	16,67	8,60
Indeksirahasto	22,22	20,00	23,08	25,00	22,58
Joukkolainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kiinteistö-/asunto-kohteet	1,23	0,00	3,85	8,33	2,69
Sijoitus-/ säästövakuutus	2,47	6,67	5,13	0,00	3,76
Eläkesäästämisen tuotteet	1,23	0,00	1,28	0,00	1,08
Joku muu	6,17	6,67	6,41	0,00	5,91
Yhteensä	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Taulukossa 45 taas on kuvattu talouden koon vaikutusta ei-sijoittavien vastaajien sijoituspäätökseen, jos he aloittaisivat sijoittamisen. Taulukosta nähdään, että yksin asuvista vastaajista puolet (50 %) sijoittaisivat kiinteistö- tai asunto-kohteisiin, kun taas loput sijoittaisivat osakerahastoihin (25 %) tai sijoitus- ja säästövakuutuksiin (25 %). Vanhempien kanssa asuva vastaaja sen sijaan sijoittaisi yhdistelmärahastoon (100 %), ja useamman kuin kahden hengen taloudessa asuva sijoittaisi osakerahastoon (100 %). Kahden hengen taloudessa asuvista 42,86 % sijoittaisi kiinteistö- tai asunto-kohteisiin, ja 28,57 % sijoittaisi yhdistelmärahastoihin. Kahden hengen taloudessa asuvien joukossa oli ainoat vastaajat, jotka sijoittaisivat indeksirahastoon (14,29 %) tai osakkeisiin (14,29 %).

Taulukko 45. Talouden koon vaikutus ei-sijoittavien vastaajien valintaan

	Yksin asuva n = 4 %	Asuu vanhempien kanssa n = 1 %	Kahden hengen talous n = 7 %	Useamman kuin kahden hengen talous n = 1 %	Kaikki N = 13 %
Osakkeet	0,00	0,00	14,29	0,00	7,69
Osakerahasto	25,00	0,00	0,00	100,00	15,38
Korkorahasto	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhdistelmärahasto	0,00	100,00	28,57	0,00	23,08
Indeksirahasto	0,00	0,00	14,29	0,00	7,69
Joukkolainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kiinteistö-/asunto-kohteet	50,00	0,00	42,86	0,00	38,46
Sijoitus-/säästövakuutus	25,00	0,00	0,00	0,00	7,69
Eläkesäästämisen tuotteet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Joku muu	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Taulukossa 46 on esitetty, kuinka lasten määrä vaikuttaa sijoittavien vastaajien sijoituskohteen valintaan. Osakkeisiin suoraan tai välillisesti sijoittavien osuus oli korkea sekä niiden vastaajien, joilla on lapsia, että niiden vastaajien, joilla ei ole lapsia, joukossa. Huomattavaa tuloksissa on se, että kiinteistö- tai asuntokohteisiin sijoitti 11,11 % vastaajista joilla on lapsia, kun taas lapsettomien vastaajien kohdalla kiinteistö- tai asuntokohteisiin sijoittavien osuus oli vain 2,26 %. Sijoitus- ja säästövakuutuksiin, eläkesäästämisen tuotteisiin ja "Joku muu" -vaihtoehtoon ei sijoittanut yksikään vastaajista, joilla on lapsia, kun taas lapsettomista vastaajista kyseisiin kohteisiin sijoitti yhteensä noin 11,29 %.

Taulukko 46. Lasten vaikutus sijoittajien sijoituskohteisiin

	Vastaajalla on lapsia n = 9 %	Vastaajalla ei ole lapsia n = 177 %	Kaikki N = 186 %
Osakkeet	22,22	24,86	24,73
Osakerahasto	33,33	25,99	26,34
Korkorahasto	0,00	4,52	4,30
Yhdistelmärahasto	11,11	8,47	8,60
Indeksirahasto	22,22	22,60	22,58
Joukkolainat	0,00	0,00	0,00
Kiinteistö-/asuntokohteet	11,11	2,26	2,69
Sijoitus-/ säästövakuutus	0,00	3,95	3,76
Eläkesäästämisen tuotteet	0,00	1,13	1,08
Joku muu	0,00	6,21	5,91
Yhteensä	100,00	100,00	100,00

Taulukossa 47 on vastaavasti esitetty lasten vaikutusta ei-sijoittavien vastaajien sijoituspäätökseen, jos he aloittaisivat sijoittamisen. Vastaaja, jolla on lapsi, sijoittaisi osakerahastoon (100 %). Suurin joukko (41,67 %) lapsettomista vastaajista sijoittaisi kiinteistö- tai asuntokohteisiin, ja neljäsosa (25 %) yhdistelmärahastoihin. Loput sijoittaisivat osakkeisiin, sijoitus- ja säästövakuutuksiin, tai indeksi- tai osakerahastoon.

Taulukko 47. Lasten vaikutus ei-sijoittavien vastaajien valintaan

	Vastaajalla on lapsia n = 1 %	Vastaajalla ei ole lapsia n = 12 %	Kaikki N = 13 %
Osakkeet	0,00	8,33	7,69
Osakerahasto	100,00	8,33	15,38
Korkorahasto	0,00	0,00	0,00
Yhdistelmärahasto	0,00	25,00	23,08
Indeksirahasto	0,00	8,33	7,69
Joukkolainat	0,00	0,00	0,00
Kiinteistö-/asuntokohteet	0,00	41,67	38,46
Sijoitus-/säästövakuutus	0,00	8,33	7,69
Eläkesäästämisen tuotteet	0,00	0,00	0,00
Joku muu	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	100,00	100,00	100,00

Sosiaaliset ja psykologiset tekijät

Eri sosiaalisten ja psykologisten tekijöiden on tutkittu vaikuttavan sijoittajien sijoituspäätösten tekoon, kuten teoriaosassa on mainittu. Taulukossa 48 on kuvattu perheiden sijoittamisen vaikutusta vastaajien sijoittamiseen. Kuten taulukosta nähdään, suurin osa (88,52 %) vastaajista, joiden perheenjäsenet sijoittavat johonkin muualle kuin käyttötilille, sijoittivat itsekin. Vastaavasti suurin osa (86,96 %) vastaajista, joiden perheenjäsenet eivät sijoita, sijoittivat kuitenkin itse. Perheen sijoittamisella ei siis näytä olevan suurta vaikutusta vastaajien sijoittamiseen, eikä näin ollen sijoituspäätösten tekoon.

Taulukko 48. Perheen sijoittamisen vaikutus vastaajien sijoittamiseen

	Perheenjäsenet sijoittavat n = 61 %	Perheenjäsenet eivät sijoita n = 23 %	Ei tietoa perheenjäsenien sijoittamisesta n = 14 %	Kaikki N = 98 %
Vastaaja sijoittaa	88,52	86,96	78,57	86,73
Vastaaja ei sijoita	11,48	13,04	21,43	13,27
Yhteensä	100,00	100,00	100,00	100,00

Taulukossa 49 on kuvattu perheen sijoitussuosittelujen vaikutusta sijoittavien vastaajien sijoituskohteiden valintaan. Osakkeet, osakerahastot ja indeksirahastot olivat yleisimpiä sijoituskohteita sekä

niiden vastaajien joukossa, joiden perheessä on kannustettu sijoittamiseen, että niiden vastaajien joukossa, joiden perheessä ei ole kannustettu sijoittamaan. Taulukosta nähdään kuitenkin, että vastaajista joiden perheessä on kannustettu sijoittamaan, jopa 7,23 % sijoitti sijoitus- ja säästövakuutuksiin. Niistä vastaajista, joiden perheessä ei ole kannustettu sijoittamaan, vastaava osuus oli vain 0,97 %.

Taulukko 49. Perheen kannustamisen vaikutus sijoittajien sijoituskohteisiin

	Perheessä kannustettu sijoittamaan n = 83 %	Perheessä ei ole kannustettu sijoittamaan n = 103 %	Kaikki N = 186 %
Osakkeet	22,89	26,21	24,73
Osakerahasto	24,10	28,16	26,34
Korkorahasto	6,02	2,91	4,30
Yhdistelmärahasto	8,43	8,74	8,60
Indeksirahasto	22,89	22,33	22,58
Joukkolainat	0,00	0,00	0,00
Kiinteistö-/asunto-kohteet	1,20	3,88	2,69
Sijoitus-/ säästövakuutus	7,23	0,97	3,76
Eläkesäästämisen tuotteet	0,00	1,94	1,08
Joku muu	7,23	4,85	5,91
Yhteensä	100,00	100,00	100,00

Taulukossa 50 on kuvattu perheen kannustuksen vaikutusta ei-sijoittavien vastaajien sijoituspäätökseen, jos he aloittaisivat sijoittamisen. Taulukosta nähdään, että vastaajista joiden perheessä on kannustettu sijoittamaan, kolmasosa (33,33 %) sijoittaisi osakerahastoihin ja kolmasosa (33,33 %) kiinteistö- tai asunto-kohteisiin. Loput sijoittaisivat joko osakkeisiin (16,67 %) tai indeksirahastoihin (16,67 %). Sen sijaan vastaajista joiden perheessä ei ole kannustettu sijoittamaan, noin puolet (42,86 %) sijoittaisi yhdistelmärahastoihin ja noin puolet (42,86 %) kiinteistö- ja asunto-kohteisiin. Loput 14,29 % sijoittaisi sijoitus- ja säästövakuutuksiin. Valinnat eroavat siis jonkin verran toisistaan vastaajien kesken.

Taulukko 50. Perheen kannustuksen vaikutus ei-sijoittavien vastaajien valintaan

	Perheessä kannustettu sijoittamaan n = 6 %	Perheessä ei ole kannustettu sijoittamaan n = 7 %	Kaikki N = 13 %
Osakkeet	16,67	0,00	7,69
Osakerahasto	33,33	0,00	15,38
Korkorahasto	0,00	0,00	0,00
Yhdistelmärahasto	0,00	42,86	23,08
Indeksirahasto	16,67	0,00	7,69
Joukkolainat	0,00	0,00	0,00
Kiinteistö-/asuntokohteet	33,33	42,86	38,46
Sijoitus-/säästövakuutus	0,00	14,29	7,69
Eläkesäästämisen tuotteet	0,00	0,00	0,00
Joku muu	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	100,00	100,00	100,00

Taulukossa 51 on esitetty, kuinka ystävät vaikuttavat vastaajien sijoittamiseen. Kuten taulukosta nähdään, suurin osa (89,58 %) vastaajista, joiden ystäväpiirissä sijoittaminen on usein keskustelunaiheena, sijoitti johonkin sijoituskohteeseen. Myös suurin osa (84 %) vastaajista, joiden ystäväpiirissä sijoittaminen ei ole usein keskustelunaiheena, sijoitti johonkin sijoituskohteeseen. Kun kuitenkin verrataan ei-sijoittavia vastaajia keskenään, näyttää ystäväpiiri vaikuttavan hieman enemmän vastaajan sijoittamiseen, kuin perheen sijoittaminen (vrt. Taulukko 49). Vastaajista, joiden ystäväpiirissä sijoittaminen on usein keskustelunaiheena, 10,42 % ei sijoittanut mihinkään, kun taas 16 % vastaajista, joiden ystäväpiirissä ei keskusteltu sijoittamisesta usein, ei sijoittanut mihinkään kohteeseen.

Taulukko 51. Ystävien vaikutus sijoittamiseen

	Sijoittaminen on keskustelunaiheena ystäväpiirissä n = 48 %	Sijoittaminen ei ole keskustelunaiheena ystäväpiirissä n = 50 %	Kaikki N = 98 %
Vastaaja sijoittaa tällä hetkellä	89,58	84,00	86,73
Vastaaja ei sijoita tällä hetkellä	10,42	16,00	13,27
Yhteensä	100,00	100,00	100,00

Taulukossa 52 on esitetty, kuinka se, mistä sijoittaja hakee tietoa ja suosituksia sijoittamiseen liittyen, vaikuttaa sijoituskohteiden valintaan. Taulukosta nähdään, että noin puolet (40 %) vastaajista, jotka hakivat tietoa pankin sijoitusneuvojalta, sijoittivat osakerahastoihin, ja noin puolet (40 %) korkorahastoihin. Loput 20 % sijoittivat sijoitus- ja säästövakuutuksiin. Mielenkiintoista on se, että suhteellisesti suurin osakkeisiin ja osakerahastoihin sijoittavien osuus oli niiden sijoittajien keskuudessa, jotka hakivat tietoa sosiaalisesta mediasta ja uutisista. Näistä kolmasosa (31,71 %) sijoitti osakkeisiin, ja kolmasosa (31,71 %) osakerahastoihin. Sosiaalisesta mediasta ja uutisista tietoa hakevat sijoittivat myös kattavammin eri kohteisiin kuin muut. Kirjoista ja lehdistä tietonsa hakevista sijoittajista kolmasosa (30,43 %) sijoitti indeksirahastoihin, ja suhteellinen osuus on melko suuri verrattuna muualta tietonsa hakeviin. Taulukosta nähdään myös mielenkiintoinen seikka, sillä jostain muualta tietonsa hakevista sijoittajista melkein neljäsosa (23,08 %) sijoitti ”Joku muu” -sijoitusvaihtoehtoon, kun kyseinen sijoitusvaihtoehto muualta tietonsa hakevien sijoittajien keskuudessa oli huomattavasti pienempi. Kun tarkastellaan sijoitus- ja säästövakuutuksiin sijoittamista, huomataan, että pankin sijoitusneuvojaa kuuntelevien lisäksi perheeltä ja ystäviltä tietoa hakevien joukossa on suhteellisen korkea sijoitus- ja säästövakuutuksiin sijoittavien joukko (8,57 %).

Taulukko 52. Tiedonhaun ja suositusten lähteen vaikutus sijoittajien sijoituskohteisiin

	Pankin sijoitusneuvoja n = 5 %	Pankkien ja muiden sijoituspalveluyritysten verkkosivut n = 69 %	Sosiaalinen media ja uutiset n = 41 %	Perhe ja ystävät n = 35 %	Kirjat ja lehdet n = 23 %	Joku muu n = 13 %	Kaikki N = 186 %
Osakkeet	0,00	26,09	31,71	22,86	21,74	15,38	24,73
Osakerahasto	40,00	23,19	31,71	25,71	26,09	23,08	26,34
Korkorahasto	40,00	2,90	2,44	8,57	0,00	0,00	4,30
Yhdistelmärahasto	0,00	13,04	7,32	2,86	4,35	15,38	8,60
Indeksirahasto	0,00	27,54	17,07	20,00	30,43	15,38	22,58
Joukkolainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kiinteistö-/asunto-kohteet	0,00	4,35	2,44	0,00	4,35	0,00	2,69
Sijoitus-/ säästövakuutus	20,00	1,45	2,44	8,57	4,35	0,00	3,76
Eläkesäästämisen tuotteet	0,00	0,00	2,44	0,00	0,00	7,69	1,08
Joku muu	0,00	1,45	2,44	11,43	8,70	23,08	5,91
Yhteensä	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Taulukossa 53 taas on esitetty, millä tavalla tiedonhaun ja suositusten lähteet vaikuttavat ei-sijoittavien vastaajien sijoituspäätökseen, jos he aloittaisivat sijoittamisen. Pankin sijoitusneuvojalta tietoa hakevista vastaajista puolet (50 %) sijoittaisi yhdistelmärahastoihin, ja puolet (50 %) kiinteistö- ja asunto-kohteisiin. Sijoitus- ja säästövakuutusten kohdalla huomataan samanlainen ilmiö

ei-sijoittavien vastaajien sekä sijoittavien vastaajien välillä: kyseisiin sijoituskohteisiin sijoittaminen oli yleisempää niiden sijoittajien keskuudessa, jotka hakivat tietoa perheeltä ja ystäviltä, verrattuna muihin. Niistä vastaajista, jotka hakivat tietoa ja suosituksia perheeltä ja ystäviltä, peräti kolmasosa (33,33 %) sijoittaisi sijoitus- ja säästövakuutuksiin, kun taas muualta tietoa hakevat eivät sijoittaisi niihin lainkaan.

Taulukko 53. Tiedonhaun ja suositusten lähteen vaikutus ei-sijoittavien valintaan

	Pankin sijoitusneuvoja n = 2 %	Pankkien ja sijoituspalveluy- ritysten verkkosivut n = 5 %	Sosiaalinen media ja uutiset n = 2 %	Perhe ja ystävät n = 3 %	Kirjat ja lehdet n = 1 %	Joku muu n = 0 %	Kaikki N = 13 %
Osakkeet	0,00	20,00	0,00	0,00	0,00	0,00	7,69
Osakerahasto	0,00	20,00	50,00	0,00	0,00	0,00	15,38
Korkorahasto	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhdistelmärahasto	50,00	20,00	50,00	0,00	0,00	0,00	23,08
Indeksirahasto	0,00	0,00	0,00	33,33	0,00	0,00	7,69
Joukkolainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kiinteistö-/asunto-kohteet	50,00	40,00	0,00	33,33	100,00	0,00	38,46
Sijoitus-/säästövakuutus	0,00	0,00	0,00	33,33	0,00	0,00	7,69
Eläkesäästämisen tuotteet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Joku muu	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	0,00	100,00

Psykologiin tekijöihin kuului sijoittajien uskomukset, kuten uskomukset omasta sijoitusosaamisesta. Vastaajilta kysyttiinkin, minkä taseisia sijoittajia he kokevat olevansa. Taulukossa 54 on kuvattu tämän koetun sijoitusosaamisen vaikutusta sijoituskohteen valintaan. Osakkeet, osakerahastot ja indeksirahastot olivat suosituimpia sijoituskohteita kaikkien osaamistasojen keskuudessa. Tuloksista kuitenkin havaitaan, että suoriin osakkeisiin sijoittavien osuus kasvaa, kun siirrytään aloittelevista sijoittajista (21,13 % osakesijoittajia) osaaviin sijoittajiin (28,57 % osakesijoittajia). Taulukosta nähdään myös, että mitä osaavampi sijoittaja vastaaja mielestään on, sitä pienempi osuus kyseisistä vastaajista sijoitti yhdistelmärahastoihin. Aloittelevista sijoittajista 11,27 % sijoitti kyseiseen sijoituskohteeseen, kun osaavien sijoittajien vastaajissa vastaava määrä oli vain 2,86 %. Korkorahastoissa on havaittavissa sama ilmiö, sillä 5,63 % aloittelevista sijoittajista sijoitti korkorahastoihin, mutta vain 2,86 % osaavista sijoittajista sijoitti kyseiseen sijoituskohteeseen.

Taulukko 54. Koetun sijoitusosaamisen vaikutus sijoittajien sijoituskohteisiin

	Aloitteleva sijoittaja n = 71 %	Keskittason sijoittaja n = 80 %	Osaava sijoittaja n = 35 %	Kaikki N = 186 %
Osakkeet	21,13	26,25	28,57	24,73
Osakerahasto	29,58	23,75	25,71	26,34
Korkorahasto	5,63	3,75	2,86	4,30
Yhdistelmärahasto	11,27	8,75	2,86	8,60
Indeksirahasto	21,13	21,25	28,57	22,58
Joukkolainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Kiinteistö-/asunto-kohteet	1,41	3,75	2,86	2,69
Sijoitus-/ säästövakuutus	2,82	5,00	2,86	3,76
Eläkesäästämisen tuotteet	1,41	1,25	0,00	1,08
Joku muu	5,63	6,25	5,71	5,91
Yhteensä	100,00	100,00	100,00	100,00

5.4 Kulujen vaikutuksen analysointi

Opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin kuului selvittää, missä määrin kulut vaikuttavat nuoren aikuisen sijoituskohteen valintaan. Tätä pyrittiin kyselyssä tarkastelemaan muun muassa skenaariokysymyksen avulla, joka on esitetty kertaalleen kyselyn vastaustuloksissa. Vastaajien tuli valita mielestään parempi vaihtoehto kahden eri rahaston välillä: toisessa oli matala hallinnointipalkkio ja matalampi tuotto-odotus, kun taas toisessa oli korkea hallinnointipalkkio ja korkeampi tuotto-odotus. Tämän valinnan, eli kulujen ja tuotto-odotuksen vaikutusta sijoittavien vastaajien sijoituskohteen valintaan, on kuvattu taulukossa 55.

Taulukosta huomataan eroavaisuus indeksirahastoihin sijoittavien keskuudessa. Niistä, jotka olisivat skenaariossa valinneet matalamman hallinnointipalkkion ja tuotto-odotuksen rahaston, neljäsosa (24,81 %) sijoitti indeksirahastoihin. Sen sijaan vastaajista, jotka olisivat skenaariossa valinneet korkeamman hallinnointipalkkion ja tuoton rahaston, sijoitti indeksirahastoihin 16,98 %. Osakerahastojen kohdalla ilmiö kääntyy toisin päin. Korkeamman hallinnointipalkkion ja korkeamman tuoton rahaston skenaariossa valinneista noin kolmasosa (33,96 %) sijoitti osakerahastoihin, kun taas matalamman hallinnointipalkkion ja tuoton rahaston skenaariossa valinneista osakerahastoihin sijoittavien osuus oli pienempi, noin viidesosa (23,31 %).

Taulukko 55. Kulujen ja tuotto-odotuksen suhteen vaikutus sijoittajien sijoituskohteisiin

	Valinta: Matalampi hallinnointipalkkio, matalampi tuotto n = 133 %	Valinta: Korkeampi hallinnointipalkkio, korkeampi tuotto n = 53 %	Kaikki N = 186 %
Osakkeet	25,56	22,64	24,73
Osakerahasto	23,31	33,96	26,34
Korkorahasto	3,01	7,55	4,30
Yhdistelmärahasto	9,02	7,55	8,60
Indeksirahasto	24,81	16,98	22,58
Joukkolainat	0,00	0,00	0,00
Kiinteistö-/asunto-kohteet	3,01	1,89	2,69
Sijoitus-/ säästövakuutus	2,26	7,55	3,76
Eläkesäästämisen tuotteet	1,50	0,00	1,08
Joku muu	7,52	1,89	5,91
Yhteensä	100,00	100,00	100,00

Taulukossa 56 on esitetty, kuinka kulut ja tuotto-odotus vaikuttavat ei-sijoittavien vastaajien sijoituspäätökseen, jos he aloittaisivat sijoittamisen. Kuten taulukosta nähdään, niistä vastaajista, jotka olisivat rahastoskenaariossa valinneet matalan hallinnointipalkkion ja tuoton rahaston, sijoittaisi indeksirahastoihin 14,29 %. Sen sijaan yksikään korkeamman hallinnointipalkkion ja tuoton rahaston valinneista ei sijoittaisi indeksirahastoihin.

Matalan hallinnointipalkkion ja tuoton rahaston valinneista vajaa kolmasosa (28,57 %) sijoittaisi osakerahastoihin, ja toinen vajaa kolmasosa (28,57 %) yhdistelmärahastoihin. Sen sijaan suurin osa (66,67 %) vastaajista, jotka valitsisivat korkean hallinnointipalkkion ja tuoton rahaston, sijoittaisi kiinteistö- ja asunto-kohteisiin.

Taulukko 56. Kulujen ja tuotto-odotuksen suhteen vaikutus ei-sijoittavien valintaan

	Valinta: Matalampi hallinnointipalkkio, matalampi tuotto n = 7 %	Valinta: Korkeampi hallinnointipalkkio, korkeampi tuotto n = 6 %	Kaikki n = 13 %
Osakkeet	0,00	16,67	7,69
Osakerahasto	28,57	0,00	15,38
Korkorahasto	0,00	0,00	0,00
Yhdistelmärahasto	28,57	16,67	23,08
Indeksirahasto	14,29	0,00	7,69
Joukkolainat	0,00	0,00	0,00
Kiinteistö-/asunto-kohteet	14,29	66,67	38,46
Sijoitus-/säästövakuutus	14,29	0,00	7,69
Eläkesäästämisen tuotteet	0,00	0,00	0,00
Joku muu	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	100,00	100,00	100,00

Kustannusten vaikutusta sijoituspäätökseen voidaan tarkastella myös taulukon 57 avulla, jossa on esitetty viiden eri tekijän vaikutusta sijoittajien sijoituskohteen valintaan. Kuten luvun 5.1 kuviosta 10 nähtiin, suurin osa vastaajista valitsi sijoitusinstrumentin kustannukset ja niiden suuruuden kahden tärkeimmän tekijän joukkoon sijoituskohdetta valittaessa. Taulukosta 57 nähdään, että yli neljäsosa (27,21 %) vastaajista, jotka pitivät kustannuksia ja niiden suuruutta tärkeimpänä tekijänä sijoituskohdetta valittaessa, sijoitti osakerahastoihin. Seuraavaksi suurin osa (23,81 %) sijoitti osakkeisiin, ja indeksirahastoihin sijoitti noin viidesosa (21,09 %). Sen sijaan esimerkiksi eläkesäästämisen tuotteisiin sijoitti hyvin pieni osa (1,36 %) vastaajista, joiden mielestä kustannukset ovat tärkeä tekijä.

Kun tarkastellaan taulukkoa 57 muiden tekijöiden osalta, huomataan, että sijoittamisen vaivattomuus näyttää houkuttavan vastaajia rahastosijoittamiseen. Jopa kolmasosa (30,77 %) vastaajista, jotka valitsivat sijoittamisen vaivattomuuden kahden tärkeimmän tekijän joukkoon, sijoitti osakerahastoihin, kun taas suoriin osakkeisiin sijoitti vain 16,92 % kyseisestä vastaajaryhmästä. Osakerahastojen ohella myös indeksirahastot olivat suosituimpien sijoituskohteiden joukossa (24,62 %) kyseisessä ryhmässä. Suurin osa sekä sijoitusinstrumentin tuttuutta tärkeimpänä tekijänä pitävistä vastaajista että sijoituskohteen tuoton historiallisen kehitystä tärkeimpänä tekijänä pitävistä vastaajista sijoitti osakkeisiin.

Taulukko 57. Viiden eri tekijän vaikutus sijoittajien sijoituskohteisiin

	Sijoittamisen vaivattomuus n = 65 %	Kustannukset ja niiden suuruus n = 147 %	Sijoitusinstrumentin tuttuus n = 79 %	Sijoituskohteen tuoton historiallinen kehitys n = 49 %	Sijoituskohteen vastuullisuus n = 32 %	Kaikki N = 372 %
Osakkeet	16,92	23,81	32,91	26,53	21,88	24,73
Osakerahasto	30,77	27,21	21,52	24,49	28,13	26,34
Korkorahasto	7,69	4,76	3,80	2,04	0,00	4,30
Yhdistelmärahasto	10,77	8,16	7,59	8,16	9,38	8,60
Indeksirahasto	24,62	21,09	21,52	26,53	21,88	22,58
Joukkolainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kiinteistö-/asunto-kohteet	3,08	2,72	1,27	4,08	3,13	2,69
Sijoitus-/ säästövakuutus	1,54	4,08	3,80	4,08	6,25	3,76
Eläkesäästämisen tuotteet	0,00	1,36	1,27	0,00	3,13	1,08
Joku muu	4,62	6,80	6,33	4,08	6,25	5,91
Yhteensä	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

6 Johtopäätökset

Tutkimustulosten perusteella nuorten aikuisten sijoitusmaailmassa näyttäisi olevan käynnissä osake-, osakerahasto-, ja indeksirahastosijoittamisen trendi, sillä kyseisiin sijoituskohteisiin sijoitti suurin joukko vastaajista. Vastaajien joukko vastasi siis yleisesti suomalaisten nuorten aikuisten sijoitusintoa, sillä Lehdon (2020) mukaan nuoret aikuiset ovat innostuneet osake- ja rahastosijoittamisesta 2020-luvulla ennenkuulumattomalla tavalla, kuten aiemmin on mainittu. Seuraavaksi esitelläänkin johtopäätökset siitä, mitkä tekijät näyttäisivät ohjaavan eniten 18–30-vuotiaan aikuisen sijoituskohteen valintaa tutkimustulosten perusteella, eli etsitään ratkaisua opinnäytetyön tutkimusongelmaan. Johtopäätöksiä tarkastellessa täytyy kuitenkin ottaa huomioon, että ristiintaulukointien avulla saatujen tulosten perusteella ei voida vetää suoria johtopäätöksiä syy-seuraussuhteista, mutta voidaan kuitenkin havaita yhteyksiä eri tekijöiden välillä. Tässä osassa johtopäätöksiä rakennetaan ainoastaan sijoittaviin vastaajiin kohdistuvista tutkimustuloksista. Ei-sijoittavien eli sijoittamista vasta harkitsevien vastaajien määrä oli niin pieni, että heihin kohdistuvista tutkimustuloksista ei voida vetää kunnollisia johtopäätöksiä.

Portfolioteorian ja sijoittajaprofiloinnin näkökulmien vaikutus sijoituskohteen valintaan

Tulosten perusteella perinteisten sijoitusteorioiden pohjalta syntyneet näkökulmat pitävät enemmän ja vähemmän paikkansa myös todellisessa sijoituselämässä. Vastausten perusteella voidaan

todeta, että sijoitusteorioissa paljon käsitelty riskinsietokyky näyttää olevan yhteydessä nuorten aikuisten sijoituspäätöksiin jonkin verran. Tutkimustuloksista käy nimittäin ilmi, että korkean riskinsietokyvyn vastaajista suurempi osa sijoitti suoriin osakkeisiin ja ”Joku muu” -vaihtoehtoon kuin matalampien riskinsietokykyjen vastaajista. Selvästi suosituin ”Joku muu” -vaihtoehdon sijoituskohteista oli vastaajien keskuudessa kryptovaluutat, joita ei opinnäytetyössä käsitelty. Kuten Kauppilan ja muiden (2020, 40) teoksesta käy ilmi, osakkeet ovat tavallisesti finanssisijoituskohteista korkeariskisimpiä. Näin ollen on loogista, että korkean riskinsietokyvyn vastaajat sijoittivat osakkeisiin. Vastaavasti korkorahastoihin sijoittavien määrä oli sitä suurempi, mitä matalampi sijoittajan riskinsietokyky oli, mikä puoltaa Elon ja Saarhelon (2018, 13) väitettä siitä, että mitä matalampi riskinsietokyky sijoittajalla on, sen varmempiin kohteisiin hänen kannattaa sijoittaa. Toisaalta riskinsietokyky ei vaikuttanut samalla kaavalla osakerahastoihin sijoittaviin, joten riskinsietokyky näyttää ohjaavan sijoittajan toimintaa tiettyjen sijoituskohteiden valinnassa.

Sijoittajan markkinoiden seuraaminen ohjaa Huovisen (2020) mukaan sijoittajan päätöksentekoa. Tutkimustulosten mukaan tämä pitää paikkansa. Sijoituskohteet poikkesivat nimittäin huomattavasti toisistaan, kun verrattiin markkinoita aktiivisesti seuraavia ja itsenäisesti sijoituspäätöksiä tekeviä sijoittajia sellaisiin, jotka eivät seuranneet markkinoita lainkaan ja tekivät sijoituspäätöksensä ammattilaisen avustuksella. Aktiiviset markkinoiden seuraajat ja itsenäiset sijoittajat nimittäin olivat innokkaita poimimaan osakkeita itsenäisesti, ja kolmasosa tällaisista sijoittajista sijoittikin osakkeisiin. Vastaavasti taas sijoittajat, jotka tekivät päätökset ammattilaisen kanssa eivätkä seuranneet markkinoita lainkaan, sijoittivat enemmän helppokäyttöisiin rahastoihin ja sijoitus- ja säästövakuutuksiin, joissa ei tarvitse olla jatkuvasti ajan tasalla markkinoiden suhteen. Tämä tukee Saarelan (2014, 74) ajatusta siitä, että mitä kokeneempi sijoittaja on ja mitä aktiivisemmin hän seuraa markkinoita, sitä enemmän hän on valmis ottamaan riskejä sijoituspäätöksissään. Rahastojen korkeaa suosiota kokemattomampien sijoittajien keskuudessa voidaan mahdollisesti selittää sillä, että heitä auttavat ammattilaiset suosittelevat heille vaivattomia ja yksinkertaisia sijoituskohteita, mitä perinteiset rahastot yleensä ovat.

Riskinsietokyky ja markkinoiden seuraamisen aktiivisuus näyttivät siis vaikuttavan nuorten aikuisten sijoituskohteiden valintaan kaikkein selkeimmällä tavalla. Sen sijaan sijoitusteorioissa erittäin tärkeinä pidetyt asiat, kuten sijoituskokemus vuosissa, sijoitushorisontti ja likviditeetti tuottivat hieman epämääräisiä ja vaihtelevia tuloksia vastaajien keskuudessa. Tuloksista käy esimerkiksi

ilmi, että mitä kokeneemmista sijoittajista oli sijoitusvuosien perusteella kyse, sitä pienempi osa sijoitti korkeariskisiin osakkeisiin. Yli 10 vuotta sijoittaneista yksikään ei sijoittanut osakkeisiin, vaan kokeneimmista suurin joukko sijoitti sijoitus- ja säästövakuutuksiin. 0–4 vuotta sijoittaneista vastaajista suhteellisesti suurin osuus sijoitti osakkeisiin ja osakerahastoihin, mikä on varsin erikoinen ilmiö. Myös sijoittajaprofiloinnissa tärkeäksi katsottu tekijä, sijoitushorisontti, antoi hyvin risti-riitaisia vastauksia. Tulosten perusteella näyttää siltä, että nuoret aikuiset eivät välttämättä tule ajatelleeksi sijoitushorisonttia sijoituspäätöksiä tehdessään, sillä esimerkiksi sijoittajista, joiden sijoitushorisontti oli 2–5 vuotta, suurempi osa sijoitti pitkäaikaisiin sijoitus- ja säästövakuutuksiin kuin sijoitushorisontiltaan yli 10 vuotta olevat sijoittajat. Myöskään likviditeetillä ei näyttänyt olevan suurta vaikutusta sijoituspäätösten tekoon sijoittavien vastaajien keskuudessa.

Sammaliston ja Asunmaan (2021, 141) mukaan sijoitustavoite eli -tarkoitus on otettava huomioon sijoituspäätöksiä tehdessä ja eri kohteita valittaessa. Tässä tutkimuksessa ei paljastunut kovin suurta eroa sijoituskohteissa, kun vastaajien sijoituskohteita verrattiin heidän sijoitustavoitteeseensa. Kuitenkin mielenkiintoinen ilmiö, joka aineistosta nousi esiin on se, että pari vastaajaa eivät olleet tarkemmin edes ajatelleet sijoitustavoitettaan tai tarkoitustaan, vaan sijoittivat lähinnä mielenkiinnosta. Nämä vastaajat, joilla ei ollut tarkempaa tarkoitusta sijoittamiselle, sijoittivat indeksi- ja yhdistelmärahastoihin, eli vaivattomiin ja yksinkertaisiin sijoituskohteisiin. Onkin mielenkiintoista pohtia, mikä asia vaikuttaa siihen, miksi yksilö sijoittaa ilman suurempaa päämäärää. Tähän voidaan mahdollisesti löytää vastauksia sosiaalisista tekijöistä, joita tarkastellaan tässä kappaleessa myöhemmin.

Demografisten, sosiaalisten ja psykologisten tekijöiden vaikutus sijoituspäätökseen

Demografisilla, sosiaalisilla ja psykologisilla tekijöillä on vaikutusta ihmisten valintoihin ja päätöksentekoon, kuten aiemmin on mainittu. Demografisiin tekijöihin kuuluva ikä näyttää tutkimuksen tulosten mukaan vaikuttavan nuorten aikuisten sijoituskohteiden valintaan näkökulmaa avartavalla tavalla. Tutkimustuloksista käy ilmi, että vanhempi ikäluokka sijoitti laajemmin erilaisiin sijoituskohteisiin kuin hieman nuorempi ikäluokka. Sijoituskohteiden monimuotoisuus näkyi 24–30-vuotiaiden sijoittajien kohdalla, kun taas 18–23-vuotiaat vastaajat sijoittivat suppeammin eri kohteisiin. Tämä voi selittyä kokemuksella, sillä mitä vanhempi ihminen on, sitä enemmän hän on ehtinyt luultavasti kerryttää kokemusta sijoitusasioista itselleen. Iän vaikutus näkyi erityisesti myös

kiinteistö- ja asuntokohteisiin sijoittavien kohdalla, sillä mitä vanhemmista sijoittajista oli kyse, sitä suuremmalla osalla oli kiinteistö- ja asuntokohteita sijoitussalkussaan. Tuloksissa oli havaittavissa myös muihin, hieman erikoisempiin sijoituskohteisiin sijoittamisen trendi 21–26-vuotiaiden keskuudessa, sillä näiden ikäryhmien kohdalla ”Joku muu” -vaihtoehtoon sijoittaneiden osuus oli korkeampi kuin muissa ikäryhmissä. Tuloksista voidaan kaiken kaikkiaan vetää johtopäätös, että ikä vaikuttaa kokemuksen kautta sijoituskohteiden valintaan niin, että vanhempi ja kokeneempi sijoittaja uskaltaa ja osaa sijoittaa myös epätavallisempiin kohteisiin.

Sijoituskohteiden monipuolisempi valinta näkyi myös demografisiin tekijöihin kuuluvan koulutustaustan osalta. Tuloksista käy ilmi, että korkeammin koulutetut vastaajat sijoittivat monipuolisemmin eri sijoituskohteisiin kuin matalammin koulutetut vastaajat. Yliopisto- ja ammattikorkeakoulutaustaisten vastaajien kohdalla hajonta eri sijoituskohteiden välillä oli nimittäin paljon suurempaa kuin peruskoulu-, ammattikoulu- ja lukiotaustaisilla vastaajilla. Voidaan pohtia, joutuuko tämä ilmiö siitä, että korkeakouluympäristössä keskustellaan enemmän sijoittamisesta, ja tietoa on näin ollen helpommin saatavilla kuin matalammilla koulutusasteilla? Vai voiko olla, että korkeakoulutus mahdollistaa suurempia tuloja, jolloin varoja on mahdollista kohdistaa useampiin sijoituskohteisiin? Asiaan voi vaikuttaa moni muukin muuttuja, mutta tuloksista voidaan kuitenkin vetää se johtopäätös, että korkeammin koulutetut valitsevat sijoitussalkkuihinsa monimuotoisempia sijoituskohteita. Saarelan (2014, 71) väite siitä, että korkeammin koulutetut vastaajat ovat valmiita ottamaan enemmän riskiä sijoituksessaan kuin matalammin koulutetut vastaajat, ei tässä tutkimuksessa ja tällä vastaajamäärällä pitänyt kuitenkaan täysin paikkaansa. Tuloksista käy nimittäin ilmi, että lukiotaustaisista vastaajista suhteellisesti korkeampi osuus sijoitti osakkeisiin joko suoraan tai rahaston kautta, kuin AMK- ja yliopistotaustaisista vastaajista. Koska osakkeiden katsotaan yleensä olevan riskisimpiä sijoituksia, oli tämä tulos erikoinen.

Vastaajien vuosiansiotuloista ja niiden vaikutuksesta sijoituskohteiden valintaan käy ilmi, että korkeimmin tienaa eli 50 001 – 100 000 euroa vuodessa tienaa vastaajat kohdensivat varansa melko suurestikin korkeariskisiin sijoituksiin, kuten osakkeisiin. Kyseisen tuloluokan kohdalla sijoitettiin myös suhteessa eniten ”Joku muu” -vaihtoehtoon, kuten kryptovaluuttoihin, verrattuna muihin tuloluokkiin. Korkeimmin tienaa vastaajat sijoittivat myös suhteessa eniten kiinteistö- ja asuntokohteisiin. Erikoinen ilmiö tuloksissa oli se, että kyseinen korkeatuloisin vastaajaryhmä ei sijoit-

tanut lainkaan sijoitus- ja säästövakuutuksiin tai eläkesäästämisen tuotteisiin, kun taas matalammat tuloluokat sijoittivat myös kyseisiin kohteisiin. Sekä Halko ja muut (2010, 39) että Khan (2017, 27) totesivat, että mitä korkeammat tulot sijoittajalla on, sen enemmän hän on valmis ottamaan riskejä sijoituksissaan. Tämä näyttää osittain pitävän paikkaansa myös tässä tilanteessa, sillä korkeimmin tienaaavat kohdensivat varojaan jyrkimmin esimerkiksi osakkeisiin, eivätkä varat olleet hajautuneet yhtä monipuolisesti eri sijoituskohteisiin kuin muilla tuloluokilla. Hasselbankin ja Ooftin (2021, 58) tutkimustulokset siitä, että suhteellisen pienituloiset perheet kohdistavat suurimman osan varoistaan kulutukseen ja päivittäisiin tarpeisiin eivätkä niinkään sijoituskohteisiin, ei kuitenkaan tässä tutkimuksessa pitänyt paikkaansa. Tulosten mukaan nimittäin myös alle 20 000 euroa vuodessa tienaaavat sijoittivat varsin monipuolisesti erilaisiin sijoituskohteisiin. Toki tuloksissa täytyy ottaa huomioon valitettavan pieni vastaajamäärä, minkä vuoksi tuloksia ei voida yleistää koskemaan kaikkia nuoria aikuisia.

Talouden koko näyttää tulosten perusteella vaikuttavan erityisesti kiinteistö- ja asuntokohteisiin sijoittamiseen. Tuloksista käy nimittäin ilmi, että kiinteistö- ja asuntokohteisiin sijoittavien suhteellinen määrä nousee talouden koon kasvaessa. Vanhempien kanssa asuvista yksikään ei sijoittanut kiinteistö- ja asuntokohteisiin, kun taas suhteellinen määrä nousi, kun siirryttiin yksin asuviin, kahden hengen taloudessa asuviin ja yhä yli kahden hengen taloudessa asuviin vastaajiin. Sama ilmiö oli havaittavissa myös sijoittavien vastaajien lasten määrän kohdalla. Niistä vastaajista, joilla oli lapsia, suurempi osa sijoitti kiinteistö- ja asuntokohteisiin kuin ne vastaajat, joilla ei ollut lapsia. Dickasonin ja muiden (2019, 13005) tutkimuksessa kävi ilmi, että sellaiset henkilöt, jotka ovat vastuussa myös muiden ihmisten, kuten puolison ja lapsien taloudesta, ottavat vähemmän riskejä sijoituksissaan. Tämä ilmiö ei kuitenkaan näkynyt tämän tutkimuksen osalta.

Tutkimuksessa tarkasteltiin myös sosiaalisten tekijöiden, kuten perheen ja ystävien vaikutusta sijoituskohteiden valintaan. Tuloksista käy ilmi, että perheen sijoittamisella ei ole nykypäivänä kovin suurta vaikutusta siihen, sijoittaako nuori aikuinen itse mihinkään sijoituskohteeseen. Ainoa selvä ero näkyi tuloksissa siinä, että selkeästi suurempi osa niistä vastaajista, joiden perheessä sijoitettiin, sijoitti sijoitus- ja säästövakuutuksiin, verrattuna vastaajiin joiden perheessä ei sijoitettu. Siitä, onko sijoitus- ja säästövakuutuksiin sijoittavien perheessä sitten kannustettu sijoittamaan kyseisiin kohteisiin, ei voida vetää johtopäätöksiä. Tuloksista käy ilmi, että ystävillä näyttää olevan hieman suurempi vaikutus nuoren aikuisen sijoittamiseen kuin perheellä. Sillä, keskustellaanko

vastaajan ystäväpiirissä usein sijoitusasioista, näyttää tulosten perusteella olevan hieman suurempi merkitys vastaajan omaan sijoittamiseen kuin perheen sijoittamisella. Ystäväpiirissä sijoittamisesta keskustelu näyttää vaikuttavan hieman positiivisesti myös vastaajan sijoitusintoon.

Kun tarkastellaan, mistä nuoret aikuiset hakevat nykypäivänä eniten tietoa sijoituskohteista ja sijoitussuosituksista, huomataan että tässä suhteessa pankkien sijoitusneuvojen merkitys on laskenut. Kun vastaajilta kysyttiin, mistä he hakevat ensisijaisesti sijoitussuosituksia ja tietoa sijoituskohteista, pienin määrä vastasi lähteekseen pankin sijoitusneuvojan. Sen sijaan jopa kolmasosa vastaajista haki tietoa pankkien tai muiden sijoituspalveluita tarjoavien yritysten nettisivuilta, ja lisäksi sosiaalisesta mediasta ja uutisista tai ystäviltä ja perheeltä haettiin aktiivisesti tietoa. Tuloksista käy ilmi, että sosiaaliseen mediaan ja uutisiin eniten sijoituspäätöksissään luottavat henkilöt sijoittivat kattavammin moniin erilaisiin sijoituskohteisiin, ja erityisesti osakkeisiin suoraan tai rahaston kautta sijoittaminen oli näiden aikuisten keskuudessa suosittua. Kotlerin ja muiden (2020, 157) mukaan asenteet muovaavat ihmisten valintoja, ja asenteisiin vaikuttaa olennaisesti esimerkiksi megatrendit. Lounasmeren (2022) mukaan 2020-luku on ollutkin erityisesti osakesijoittamisen murrosaikaa. Voidaanko siis katsoa, että osakesijoittaminen on kaiken kaikkiaan jonkinlainen trendi nuorten aikuisten keskuudessa? Sosiaalisessa mediassa keskustellaan ja uutisoidaan paljon osakesijoittamisesta ja sen suosioista, ja tulosten mukaan sosiaalista mediaa ja uutisia tietolähteenään käyttävät sijoittavat sijoittavatkin nimenomaan osaketuotteisiin. Sijoittaminen yleisesti näyttää olevan nykypäivänä myös trendi nuorten keskuudessa, ja trendin mukana kulkeminen voi selittää sen, miksi esimerkiksi osa vastaajista ilmoitti sijoittavansa vain mielenkiinnosta, eli ilman tarkempaa sijoitustavoitetta tai -tarkoitusta.

Vaikka hyvin pieni osa vastaajista haki tietoa ja suoria suosituksia pankin sijoitusneuvojalta sijoituskohteita valitessaan, ei sijoitusneuvojaa ole kuitenkaan täysin unohdettu. Kun osallistujille esitettiin skenaario, jossa he saisivat pankin sijoitusneuvojalta, hyvältä ystävältä ja harrastajafoorumien harrastajasijoittajalta suoran ja hyvän sijoitusneuvon sijoittaa johonkin sijoituskohteeseen, noudattaisi suurin osa vastaajista pankin sijoitusneuvojan neuvoa. Tuloksessa on nähtävissä selkeä ristiriita edellä esitetyn johtopäätöksen kanssa. Tämä voi kuitenkin johtua siitä, että tietoa ja suosituksia nimenomaan kysellään ja haetaan kaikkialta muualta kuin pankin sijoitusneuvojalta, mutta jos ammattilainen suoraan suosittelee jotain sijoituskohdetta, luotetaan ammattilaisen sanaan enemmän kuin ystävien ja sosiaalisen median sanaan. Tämä voidaan selittää

vaivattomuudella: ystäviltä ja sosiaalisesta mediasta on helppo hakea tietoa ja kysellä suosituksia eri sijoituskohteista verrattuna siihen, että otettaisiin yhteyttä pankin sijoitusneuvojaan ja varattaisiin aika neuvotteluun. Kuitenkin, jos vaivaudutaan pankin sijoitusneuvojan juttusille ja saadaan sijoitussuositus, pidetään ammattilaisen suositusta parempana ja pätevämpänä kuin muiden suosituksia.

Tutkimuksessa tarkasteltiin myös psykologista tekijää, oppimista, sijoituskohteen valinnassa. Kotlerin ja muiden (2020, 156) mukaan oppiminen on tärkeä tekijä yksilön päätöksenteossa, koska kun yksilö oppii jonkin tuotteen toimintatavan ja käytön, ajautuu hän luultavasti tulevaisuudessakin käyttämään samaa tuotetta. Tutkimuksen tulosten mukaan tämä näyttää pitävän paikkansa myös sijoittajien päätöksenteossa. Tuloksista käy ilmi, että suurin osa sijoittajista valitsisi sijoituskohteeseen sellaisen sijoitusinstrumentin, joka on heille jo ennestään tuttu, vaikka valittavana olisi myös paremmin tuottava mutta ennestään tuntematon sijoituskohde. Nuoret aikuiset siis arvostavat sijoitusinstrumentin tuttuutta, ja ovat valmiita tinkimään tuotto-odotuksesta ja tuotosta tuttuuden kustannuksella. Tietämys on siis tärkeä tekijä sijoituskohteen valinnassa, mikä on hyvä, koska sijoittajan kannattaa aina tietää tarkasti sijoitusinstrumentti, johon on sijoittamassa. On myös mahdollista, että osake- ja indeksirahastojen sekä osakkeiden suosio on siitäkinyhtäältä korkea, että niistä on saatavilla paljon informaatiota, vertailuja ja julkaisuja.

Toinen psykologinen tekijä jota tutkimuksessa tarkasteltiin, oli sijoittajan uskomukset omasta osaamisesta. Huovisen (2017) mukaan korkea itseluottamus ja uskomus omiin kykyihin voi saada sijoittajan ottamaan enemmän riskiä sijoituksessaan ja kasvattamaan esimerkiksi osakekaupankäyntiään. Tutkimuksen tuloksissa havaitaan samansuuntainen ilmiö, sillä mitä kokeneempi ja osaavampi sijoittajaryhmä mielestään oli, sen suurempi osuus heistä sijoitti suoriin osakkeisiin, joiden voidaan katsoa olevan riskisiä sijoituskohteita. Päinvastainen ilmiö havaittiin korko- ja yhdistelmärahastojen kohdalla. Mitä kokemattomampi ja epävarmempi sijoittajaryhmä oli kyseessä, sitä suurempi osuus sijoitti korko- tai yhdistelmärahastoihin. Kokeneista sijoittajista huomattavasti pienempi osuus sijoitti kyseisiin kohteisiin. Tästä voidaan vetää johtopäätös, että mitä suuremmat uskomukset sijoittajalla on itsestään ja mitä kokeneempi hän kokee olevansa, sitä rohkeammin sijoituksissa uskalletaan ottaa myös riskiä. Päin vastoin mitä kokemattomampi ja epävarmempi sijoittaja kokee olevansa, sitä helpommin sijoitetaan riskittömämpiin sijoituskohteisiin.

Kulujen vaikutus sijoituskohteen valintaan

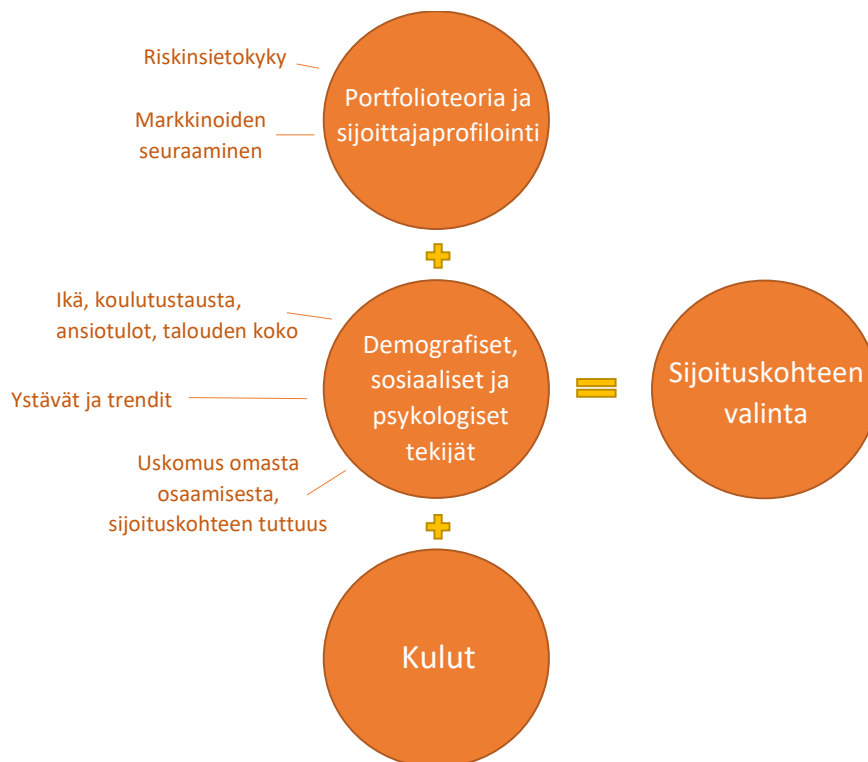
Kuten jo tiedetään, kulut pienentävät aina sijoitusten tuottoa, varsinkin jos kulut ovat liian suuret (Coco 2020). Tämän vuoksi sijoittajien kannattaisi kiinnittää kuluihin huomiota sijoituspäätöksiä tehdessään. Tutkimuksen tulosten mukaan yllättävän moni sijoittaja näyttääkin pitävän kuluja varsin tärkeänä tekijänä sijoituspäätöksiä tehdessään. Kun vastaajia pyydettiin valitsemaan viidestä annetusta tekijästä kaksi heidän mielestään tärkeintä tekijää, nousi sijoituskohteen kulut ja niiden suuruus ylivoimaisesti tärkeimmäksi tekijäksi. Kulujen merkitys nousi huomattavasti myös nykypäivän megatrendin, vastuullisuuden, edelle. Kun kuluja tärkeimpänä tekijänä pitävien vastaajien omia sijoituskohteita tarkasteltiin, huomattiin, että suurin joukko heistä sijoitti osakkeisiin, osake-rahastoihin ja indeksirahastoihin, kun taas vain pieni osa sijoitti kiinteistö- ja asuntokohteisiin. Roynisen (2018, 83) mukaan kiinteistösiioittamisessa voi muodostua yllättäviäkin kuluja, kun kohdetta on ylläpidettävä ja esimerkiksi remontoitava. Näin ollen kiinteistö- ja asuntokohteiden matala suosio on varsin ymmärrettävä ilmiö sellaisten sijoittajien joukossa, jotka pitävät kulujen suuruutta tärkeänä tekijänä sijoituskohdetta valittaessa.

Sama ilmiö tutkimustuloksissa nähtiin, kun tarkasteltiin tuoton ja kulujen suhteen vaikutusta sijoituspäätökseen rahastoskenaarion avulla. Tulokset olivat jopa yllättäviä, kun vastaajia pyydettiin valitsemaan kahdesta rahastovaihtoehdosta heidän mielestään parempi; toisessa rahastossa oli korkea hallinnointipalkkio ja korkea tuotto-odotus, kun taas toisessa oli matala hallinnointipalkkio ja matalampi tuotto-odotus. Yli kaksi kolmasosaa vastaajista olisi valinnut rahaston, jonka hallinnointipalkkio oli matala, mutta samalla myös tuotto-odotus matalampi kuin toisessa rahastossa. Kun näitä valintoja verrattiin vastaajien sijoituskohteisiin, selvisi, että kulujen pienentämisen tavoittelu tai vastaavasti tuottohakuisuus näkyi myös osittain sijoituskohteissa. Indeksirahastoihin sijoittaminen oli nimittäin suositumpaa niiden vastaajien keskuudessa, jotka päätyivät rahastoskenaariossa valitsemaan matalapalkkioisen ja matalatuottoisen rahaston paremmaksi vaihtoehdoksi. Kauppilan ja muiden (2020, 69) mukaan indeksirahastoissa on normaalisti matalammat hallinnointipalkkiot kuin muissa rahastoissa, joten tämä on hyvässä linjassa tutkimustulosten kanssa. Sen sijaan osakerahastoihin sijoittaminen oli suositumpaa niiden vastaajien keskuudessa, jotka valitsivat rahastoskenaariossa korkeapalkkioisen ja korkeatuottoisen rahaston paremmaksi vaihtoehdoksi. Heikinheimon (2021) mukaan aktiivisissa, tuottoa hakevissa rahastoissa hallinnointipalkkiot ovat

yleensä korkeampia. Kulujen suhde tuottoon näyttää siis ohjailevan nuorten aikuisten sijoituspäätöksiä etenkin rahastosijoittamisen parissa.

Yhteenveto

Tutkimuksen perusteella voidaan vetää johtopäätös, että kuluttajan käyttäytymiseen vaikuttavat näkökulmat saattavat vaikuttaa sijoittajan päätöksentekoon osittain jopa enemmän kuin perinteisten sijoitusteorioiden näkökulmat. Molemmista näkökulmista kuitenkin paljastui tekijöitä, jotka vaikuttivat selkeästi jollain tavalla sijoituskohteiden valintaan. Nämä tärkeimmät tekijät on koottu kuvioon 11, jossa on yhdistetty teoriapohjan ja tutkimuksen perusteella saatuja havaintojen tulokset.

Kuvio 11. Yhteenveto sijoituskohteen valintaan eniten vaikuttavista tekijöistä (tiedot Kotler ym. 2020, 151; Kallunki ym. 2019, 22; Saarela 2014, 74)

Perinteisten sijoitusteorioiden tekijöistä riskinsietokyky sekä markkinoiden seuraamisen aktiivisuus vaikuttivat selkeimmin sijoituskohteiden valintaan. Muut tekijät, kuten sijoitustavoite, sijoitushorisontti ja likviditeetti, tuottivat ristiriitaisia tuloksia, joista ei voida tehdä johtopäätöksiä.

Kuluttajan käyttäytymiseen vaikuttavat eli demografiset, sosiaaliset ja psykologiset tekijät näyttävät vaikuttavan sijoittajan päätöksentekoon jonkin verran. Demografisista tekijöistä ikä, koulustausta ja tulot tuottivat selkeimpiä tuloksia ja vaikutuksia sijoituskohteiden valintaan, ja talouden koko vaikutti erityisesti kiinteistö- ja asuntosijoittamiseen. Sosiaalisista tekijöistä huomataan, että ystäväpiirissä sijoittamisesta keskustelu innostaa nuoria aikuisia sijoittamaan, ja sosiaalisesta mediasta kumpuavat trendit ohjaavat jonkin verran sijoituspäätöksiä. Psykologisia tekijöitä tarkastellessa huomataan, että sijoittajan tottumukset ja oppiminen ohjaa sijoittajia sijoittamaan itselleen tuttuihin sijoituskohteisiin, ja uskomukset omasta osaamisesta taas vaikuttavat sijoittajan riskinottoon.

Kulujen merkitys sijoituskohteiden valinnassa nousi yllättävänkin merkittäväksi tekijäksi, ja tulokista käykin ilmi, että moni nuori sijoittaja on valmis tinkimään tuotto-odotuksesta matalampien kulujen toivossa. Moni sijoittaja myös valitsi kulut kahden tärkeimmän tekijän joukkoon, kun verrattiin kulujen, tietämyksen, vastuullisuuden, vaivattomuuden ja sijoituskohteen historiallisen tuoton merkitystä sijoituspäätökseen.

Kaiken kaikkiaan tutkimuksessa nousee esiin jonkinlainen trendi indeksi- ja osakerahasto- sekä osakesijoittamiseen. Sosiaalisessa mediassa kyseisistä sijoitusmuodoista puhutaan varsin paljon, joten voi olla, että nuorten aikuisten joukko seuraa sosiaalisessa mediassa kiertäviä trendejä sijoituskohteita valitessaan.

7 Pohdinta

Opinnäytetyön tulokset ja onnistuminen

Kuten jo tutkimusongelmassa määriteltiin, opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia, mitkä tekijät vaikuttavat OP Keski-Suomen 18–30-vuotiaiden asiakkaiden sekä tulevaisuudessa mahdollisten potentiaalisten asiakkaiden sijoituskohteiden valintaan, ja auttaa toimeksiantajaa näin hahmottamaan paremmin nuorten aikuisten sijoituskäyttäytymistä. Tavoitteena oli luoda laajan teoriapohjan sekä deskriptiivisen kvantitatiivisen tutkimuksen avulla toimeksiantajalle kokonaiskuva nuorten aikuisten sijoituskohteiden valintaan eniten vaikuttavista tekijöistä niin, että toimeksiantaja voi käyttää tuloksia apunaan esimerkiksi toimintansa kehittämisessä ja palveluidensa kohdentamisessa. Sijoittajan päätöksenteko ja sijoituskohteiden valinta on hyvin monimutkainen ja monimuotoinen prosessi, johon vaikuttaa useat eri asiat. Opinnäytetyössä aihetta tarkasteltiin rajattujen tutkimuskysymysten avulla, eli portfolioteorian ja sijoittajaprofiloinnin, kuluttajan käyttäytymiseen vaikuttavien tekijöiden sekä sijoitustoiminnan kulujen näkökulmasta.

Tutkimus osoitti sen, että kuluttajan käyttäytymiseen vaikuttavilla tekijöillä (demografiset, sosiaaliset ja psykologiset tekijät) voivat vaikuttaa nuoren aikuisen sijoituskohteiden valintaan yllättävänkin paljon. Tutkimustuloksissa selkeimmät yhteydet nimittäin havaittiin sijoituskohteiden ja näiden kyseisten tekijöiden välillä. Erityisesti moni demografinen tekijä, kuten ikä, koulutustausta, ansiotulot sekä talouden koko näyttivät ohjaavan eniten kohderyhmän sijoituskohteiden valintaa. Sosiaalisista tekijöistä ystävät ja ystäväpiirissä sijoitusasioista keskustelu sekä trendit näyttivät vaikuttavan sijoituskohteiden valintaan eniten. Tutkimuksessa kävi ilmi myös, että sijoittajien uskomus omasta sijoitusosaamisesta ja -kyvyistä, sekä tottuminen johonkin tiettyyn sijoituskohteeseen, ohjailevat paljonkin sijoittajien päätöksentekoa. Psykologiset tekijät näyttävät siis ohjailevan sijoittajien toimintaa aivan huomaamatta. Tältä osin tutkimustulokset siis vastaavat (Khanin 2017, 1) tutkimusta sekä Kotlerin ja muiden (2020, 144 - 154) esittelemää teoriaa.

Portfolioteorian ja sijoittajaprofiloinnin näkökulmat taas toivat melko vaihtelevia ja osin ristiriitaisiakin tuloksia aiheesta. Sijoittajien riskinsietokyky näytti ohjailevan melko selkeästi sijoituskohteiden valintaa ainakin osakkeiden ja korkorahastojen kohdalla. Korkean riskinsietokyvyn vastaajat nimittäin sijoittivat yleisemmin osakkeisiin kuin matalan riskinsietokyvyn vastaajat, ja korkorahastojen kohdalla ilmiö kääntyi toisin päin. Tämä tukee Elon ja Saarhelon (2018, 13) teoriaa siitä,

että mitä korkeampi riskinsietokyky sijoittajalla on, sen korkeariskisempiin tuotteisiin hän voi suunnata varansa. Riskinsietokyky ei näyttäytynyt yhtä loogisesti kaikkien sijoituskohteiden valinnassa, mutta nämä kohteet olivat kaikkein selkeimpiä. Myös se, seuraako sijoittaja aktiivisesti markkinoita ja tekekö hän sijoituspäätökset itsenäisesti vai ammattilaisen avustuksella, näytti vaikuttavan paljonkin vastaajien sijoituskohteiden valintaan. Tulokset ovat saman suuntaisia Saarelan (2014, 74) väitöskirjan kanssa, jonka tulosten mukaan markkinoiden seuraamisaktiivisuus näyttää vaikuttavan positiivisesti sijoittajan riskinsietokykyyn. Opinnäytetyön tutkimustuloksissa kävi nimittäin ilmi, että aktiivisesti markkinoita seuraava ja itsenäisesti sijoituspäätöksiä tekevä sijoittaja sijoitti hyvin innokkaasti osakkeisiin, jotka Kauppilan ja muiden (2020, 40) mukaan ovat sijoituskohteista riskisimpiä. Sen sijaan sijoittajat, jotka eivät seuranneet markkinoita lainkaan ja tekivät sijoituspäätöksensä ammattilaisen avulla, sijoittivat helppokäyttöisiin ja yksinkertaisiin kohteisiin, kuten rahastoihin ja sijoitus- ja säästövakuutuksiin. Riskinsietokyky ja markkinoiden seuraamisaktiivisuus vaikuttivat siis perinteisten sijoitusteorioiden näkökulmista eniten sijoituskohteiden valintaan. Yllättävä tulos oli, että kuluilla näytti olevan paljonkin vaikutusta sijoituskohteiden valinnassa.

Opinnäytetyön kokonaisuutta voidaan pitää onnistuneena, sillä aiheesta saatiin rakennettua looginen kokonaisuus aina teoriapohjasta tutkimukseen. Tämän lisäksi tutkimusongelmaan ja -kysymyksiin saatiin ratkaisut, vaikka tuloksiin täytyy suhtautua varauksella vastauskadon vuoksi. Tutkimustulokset antavat OP Keski-Suomelle kuitenkin arvokasta kuvailevaa tietoa heidän 18–30-vuotiaista asiakkaistaan sekä ikäryhmään kuuluvista mahdollisista potentiaalisista asiakkaista, ja ennen kaikkea heidän sijoituskohteidensa valinnasta.

Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Tutkimuksen luotettavuuskysymyksiin sekä eettisiin periaatteisiin tulee kiinnittää huomiota koko opinnäytetyöprosessin ajan, ja siihen pyrittiin tämänkin opinnäytetyön osalta. Tutkimuksen toteutusta ennen rakennettiin mahdollisimman kattava tietoperusta, jotta sitä voitiin käyttää apuna tutkimuksen ja kyselyn toteuttamisessa. Kyselyn toteuttamisen aikana luotettavuuteen kiinnitettiin erityistä huomiota, ja kyselyn kysymyksistä pyrittiin tekemään mahdollisimman yksiselitteisiä, väärinymmärrysten ja virhevastausten minimoimiseksi. Useammat tahot, kuten toimeksiantajan yhteyshenkilöt, testasivat kyselyn toimivuutta ennen sen jakamista kohderyhmälle. Näin

huomattiin mahdolliset epäkohdat ja virheet sekä pystyttiin takaamaan kyselylomakkeen toimivuus eri näyttöpäätteillä. Kyselyn tekovaiheessa tehtiin myös yhteistyötä toimeksiantajan kanssa, jotta lomakkeesta tuli mahdollisimman kattava. Suunnittelussa ja toteutuksessa luotettavuus otettiin siis hyvin huomioon.

Kysely lähetettiin OP Keski-Suomen toimesta sähköpostitse 1725:lle kohderyhmään kuuluvalla asiakkaalle. Kaikki asiakkaat kuuluivat OP Keski-Suomen yhteen asiakassalkkuun, jossa on ainoastaan 18–30-vuotiaita asiakkaita. Tämän lisäksi kysely jaettiin henkilökohtaisessa LinkedIn-profiilissa, jotta tavoitettiin ikäryhmään kuuluvat sijoittajat, jotka mahdollisesti voivat olla potentiaalisia asiakkaita toimeksiantajalle. Vastauksia kyselyyn saatiin 98 kappaletta, eli vastausprosentti jäi hyvin matalaksi. Tarkkaa vastausprosenttia on mahdotonta laskea, koska kysely jaettiin sekä tietyille asiakassalkulle että yleisesti verkossa, mutta joka tapauksessa vastausten määrä jäi harmillisen pieneksi. Hyvin pienen vastausprosentin vuoksi tutkimuksen tuloksia ei voida eikä niitä pidä yleistää koskemaan kaikkia OP Keski-Suomen 18–30-vuotiaita asiakkaita tai potentiaalisia sellaisia, eikä tilastollinen merkittävyys ole tuloksissa kovin hyvä. Tuloksia pitääkin tarkastella ja käsitellä suuntaa antavina, ja ne luovat toimeksiantajalle kokonaiskuvaa tutkittavasta aiheesta. Tuloksia voidaan myös käyttää jatkotutkimuksen apuna. Tulosten luotettavuutta voisi parantaa kasvattamalla vastaajamäärää, ja jakamalla kyselyä esimerkiksi suuremmalle joukolle OP Keski-Suomen asiakkaita. Vastausprosenttia voitaisiin mahdollisesti kasvattaa myös muuttamalla aineistonkeruutapaa verkkokyselystä lomakekyselyyn, jolloin kyselyyn vastattaisiin esimerkiksi sijoitusneuvontatapaamisen yhteydessä. Opinnäytetyössä tehdyt ratkaisut aineistonkeruun ja toteutuksen suhteen kuitenkin perustuivat hyvin rajalliseen aikaresurssiin, joten tällä kertaa kyselyn aukioloa tai otantaa ei voitu pidentää ja kasvattaa. Opinnäytetyön laajuuteen nähden tutkimusta voi kuitenkin käyttää apuna esimerkiksi jatkotutkimusten teossa.

Hyvään tieteelliseen käytäntöön ja eettisiin periaatteisiin kiinnitettiin myös tarkasti huomiota tutkimuksen jokaisessa vaiheessa. Tutkimus rakennettiin niin, että kyselyyn vastaajilta ei kysytty mitään arkaluonteista ja tutkimustulosten kannalta tarpeetonta asiaa. Kysymysten rakentamisessa pyrittiin siihen, että niillä saadaan vastauksia opinnäytetyön tutkimusongelmaan ja -kysymyksiin, ja siinä onnistuttiin melko hyvin. Tutkimukseen vastaaminen oli lisäksi vapaaehtoista, mikä varmisti vastaajien suostumuksen tutkimukseen osallistumiseen. Tuloksien analysoinnissa ja esittämisessä noudatettiin erityistä tarkkuutta ja rehellisyyttä, ja tulokset esitettiin sellaisina kuin ne olivat. Myös

havainnollistavat taulukot ja kuviot esitettiin niin, että ne antavat totuudenmukaisen kuvan kohteesta eivätkä vääristä tutkimustulosta.

Tutkimustulosten hyödyntäminen ja jatkokehitysmahdollisuudet

Vaikka tutkimustulokset eivät ole yleistettävissä koskemaan suurempaa joukkoa, voi toimeksiantaja parantaa asiakasymmärrystään käyttämällä hyödyksi opinnäytetyön tuloksia. Tuloksien avulla toimeksiantaja voi esimerkiksi kiinnittää huomiota asiakkaiden tarpeisiin, ja mahdollisesti kohdentaa toimintaansa ja markkinointiaan tietyille asiakasryhmille. Toimeksiantajalle merkittävä tutkimuksesta saatava tieto on myös se, että nuoret aikuiset eivät aktiivisesti hakeudu pankin sijoitusneuvojan juttusille, mutta niin tehdessään luottavat ammattilaisen neuvoihin. Tämä terävöittää pro-aktiivisen toiminnan tarpeellisuutta pankin asiakastyössä.

Tuloksia voidaan ennen kaikkea käyttää pohjana jatkotutkimuksille. Jatkotutkimuksena voisi esimerkiksi tutkia tarkemmin tässä opinnäytetyössä esiteltyjen näkökulmien vaikutusta sijoituskohteiden valintaan, esimerkiksi pelkästään sosiaalisten tekijöiden tai kustannusten näkökulmasta. Tämä opinnäytetyö antaa toimeksiantajalle kokonaiskuvan siitä, mitkä tekijät kaiken kaikkiaan vaikuttavat sijoituspäätöksen tekoon, mutta tätä aihetta voisi tarkastella myös jostakin tarkemmin rajatusta näkökulmasta. Tutkimustuloksista nousi myös esiin, että yksikään kyselyyn vastannut sijoittaja ei sijoita joukkolainoihin. Tätä ilmiötä voisi olla mielenkiintoista tutkia lisää, ja etsiä syitä siihen, miksi joukkolainat ovat niin epäsuosittuja nuorten aikuisten ikäryhmässä.

Lähteet

Alkula, T., Pöntinen, S. & Ylöstalo, P. 1994. Sosiaalitutkimuksen kvantitatiiviset menetelmät. Porvoo: WSOY.

Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset. N.d. Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry:n ohje. Viitattu 24.1.2022. <https://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULUJEN%20OPINN%C3%84YTET%C3%96IDEN%20EETTISET%20SUOSITUKSET%202020.pdf? t=1578480382>.

Anderson, N. & Tuhkanen, J. 2004. Järkevän sijoittamisen perusteet. Helsinki: Edita.

ASP -säästäminen ja ASP -laina. 2022. Julkaisu Valtiokonttorin verkkosivuilla. Viitattu 4.3.2022. <https://www.valtiokonttori.fi/palvelut/rahoitus-ja-lainapalvelut/asp-saastaminen-ja-asp-laina/#asp-saastaminen-asp-saastaminen>.

Asunnot ja asuinolot. 2021. Vuoden 2020 yleiskatsaus. Tilastokeskus. Viitattu 22.3.2022. <https://janet.finna.fi>, Tilastokeskus.

Blomster, H. 2018. Sijoittaja, testaa riskinsietokykyäsi tällä testillä. Artikkelin Salkunrakentaja -verkkosivuilla 10.1.2018. Viitattu 13.4.2022. <https://www.salkunrakentaja.fi/2018/01/sijoittaja-testaa-taalta-riskinsietokyky/>.

Coco, G. 2020. Sijoittamisen kulut – mistä kannattaa maksaa? Artikkelin Aktian verkkosivuilla 26.8.2020. Viitattu 28.3.2022. <https://www.impakti.fi/opi/sijoittamisen-kulut-mista-kannattaa-maksaa/>.

Dickason, Z., PhD., & Ferreira, S. 2019. Risk tolerance of South African investors: marital status and gender. *Gender & Behaviour*, 17, 2, 12999-13006. Viitattu 25.3.2022. <https://janet.finna.fi>, ProQuest Central.

Elo, H. & Saarhelo, J. 2018. Osakesijoittajan maailmanvalloitus. Helsinki: Alma Talent. Viitattu 9.3.2022. <https://janet.finna.fi>, Alma Talent Pro.

Eläkesäästäminen. 2021. Artikkelin Finanssiala ry:n verkkosivuilla 27.12.2021. Viitattu 22.3.2022. <https://www.finanssiala.fi/aiheet/elakesaastaminen/#/>.

Flittner, K. 2017. Uusi EU-direktiivi tuo muutoksia sijoittajansuojaan – Mitä minun tulee tietää? Artikkelin Suomen Osakesäästäjien verkkosivuilla. Viitattu 1.3.2022. <https://www.osakeliitto.fi/uutiset/uusi-eu-direktiivi-tuo-muutoksia-sijoittajansuojaan-mita-minun-tulee-tietaa/>.

Halko, M-L., Mikkola, A. & Ruuskanen, O-P. 2010. Naiset, miehet ja talous. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

Hasselbank, N. & Ooft, G. 2021. What drives investment decisions of households? Evidence from suriname. *The Journal of Developing Areas*, 55, 1, 251 - 264. Viitattu 24.3.2022. <https://janet.finna.fi>, ProQuest Central.

- Heikinheimo, H. 2021. Miten valitsen parhaan rahaston? Artikkele Sijoittaja.fi -sivustolla 23.2.2021. Viitattu 30.3.2022. <https://www.sijoittaja.fi/85668/miten-valitsen-parhaan-rahaston/>.
- Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. 9. p. Helsinki: Edita.
- Hiriyappa, B. 2008. Investment Management. Daryaganj: New Age International Ltd. Viitattu 2.2.2022. <https://janet.finna.fi>, ProQuest Ebook Central.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13. p. Helsinki: Tammi.
- Holopainen, M. & Pulkkinen, P. 2008. Tilastolliset menetelmät. 5. p. Helsinki: WSOY.
- Huovinen, H. 2020. Sijoittaja, huomioi nämä asiat sijoitussuunnitelmassa. Artikkele Salkunrakentaja-verkkosivuilla 13.4.2020. Viitattu 14.3.2022. <https://www.salkunrakentaja.fi/2020/04/sijoittaja-huomioi-nama-asiat-sijoitussuunnitelmassa/>.
- Huovinen, H. 2017. Sijoittajapsykologian tunteminen auttaa ymmärtämään tunteiden vaikutusta sijoituspäätöksiin. Artikkele Suomen Osakesäästäjien verkkosivuilla 2.6.2017. Viitattu 23.3.2022. <https://www.osakeliitto.fi/uutiset/sijoittajapsykologian-tunteminen-auttaa-ymmartamaan-tunteiden-vaikutusta-sijoituspaatoksiin/>.
- Hänninen, H. 2016. Asuntosijoittamisen riskejä – ja vinkkejä niiden hallintaan. Artikkele Sijoitusoven verkkosivuilla 29.11.2016. Viitattu 22.3.2022. <https://sijoitusovi.com/asuntosijoittamisen-riskeja-ja-niiden-hallinta/>.
- Jauhiainen, J. 2017. Kulut – ainoa varma asia sijoituksissa. Artikkele Sijoitustiedon verkkosivuilla 21.6.2017. Viitattu 28.3.2022. <https://www.sijoitustieto.fi/sijoitusartikkelit/kulut-ainoa-varma-asia-sijoituksissa>.
- Jäntti, E. 2021. Helppoa osakekauppaa: Osakesäästötili sopii myös aloittavalle sijoittajalle. Artikkele OP Median verkkosivuilla 29.10.2021. Viitattu 28.2.2022. <https://www.op-media.fi/sijoittaminen/osakesijoittaminen/osakesaastotili/>.
- Kallunki, J-P., Martikainen, M. & Niemelä, J. 2019. Ammattimainen sijoittaminen. 8. p. Helsinki: Alma Talent.
- Kananen, J. 2011. Kvantti: kvantitatiivisen opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kauppila, K., Puttonen, V. & Repo, E. 2020. Miten sijoitan rahastoihin. 6. p. Helsinki: Alma Talent.
- Khan, S. N. 2017. Financial risk tolerance: An analysis of investor's cognitive, decision-making styles and cultural effects. Journal of Finance, Accounting and Management, 8, 1, 20 - 38. Viitattu 31.1.2022. <https://janet.finna.fi>, ProQuest Accounting, Tax & Banking collection.

Kiinteistöihin sijoittavat erikoissijoitusrahastot. 2021. KTI:n erikoissijoitusrahastokatsaus, syksy 2021. Kiinteistötieto. Viitattu 21.3.2022. <https://view.taiqa.com/kti/kti-erikoissijoitusrahastokatsaus-syksy-2021#/page=1>.

Knüpfer, S. & Puttonen, V. 2018. Moderni rahoitus. Helsinki: Alma Talent. Viitattu 21.2.2022. <https://janet.finna.fi>, Alma Talent Pro.

Kotitalouksien varallisuus 2020. 2022. Suomen virallinen tilasto. Tilastokeskus. Viitattu 4.3.2022. https://tilastokeskus.fi/til/vtutk/2020/vtutk_2020_2022-03-02_fi.pdf.

Kotler, P., Armstrong, G., Harris, L. C. & He, H. 2020. Principles of marketing. Eighth European Edition. Harlow: Pearson. Viitattu 21.2.2022. <https://janet.finna.fi>, VLeBooks.

Lang, S. 2013. Oletko sinä optimisti vai pessimisti? Yhteistyöartikkeli 20.3.2012. Arvopaperi. Viitattu 23.3.2022. <https://www.arvopaperi.fi/kumppaniblogit/oletko-sina-optimisti-vai-pessimisti/27b59ea8-39cb-3fe9-88be-ac9ad9abe580>.

Lehto, N. 2021. Nuoret aikuiset innostuivat säästämään ja sijoittamaan – mitä salkuista löytyy? Artikkelit OP Median verkkosivuilla 22.4.2021. Viitattu 12.4.2022. <https://www.op-media.fi/sijoittaminen/osakesijoittaminen/nuoret-aikuiset-innostuivat-saastamaan-ja-sijoittamaan--mita-salkuista-loytyy/>.

Lehtonen, T. 2020. Nuoret aikuiset innokkaita sijoittajia. Artikkelit OP Median verkkosivuilla 27.5.2020. Viitattu 14.4.2022. <https://www.op-media.fi/sijoittaminen/osakesijoittaminen/nuoret-aikuiset-innokkaita-sijoittajia/>.

Leppiniemi, J. & Lounasmeri, S. 2000. Yritysrahoitus. Helsinki: WSOYPro. Viitattu 4.3.2022. <https://janet.finna.fi>, Alma Talent Pro.

Liitekuvio 1. Kotitalouksien rahoitusvarat. 2021. Tilastokeskuksen rahoitustilinpäiden liitekuvio. Viitattu 7.3.2022. <https://janet.finna.fi>, Tilastokeskus.

Lounasmeri, S. 2022. Sijoittajan vuosi 2022. Artikkelit Pörssisaatiön verkkosivuilla 3.1.2022. Viitattu 22.2.2022. <https://www.porssisaatio.fi/blog/2022/01/03/sijoittajan-vuosi-2022/>.

Mähkä, M. 2021. Rahastokirja vasta-alkajille ja niille jotka haluavat päästä sijoittamisessa helpolla. Helsinki: Alma Talent. Viitattu 22.4.2022. <https://janet.finna.fi>, Ellibs.

Möttölä, M. 2010. Moni tuottopalkkio irtoaa turhan helposti. Artikkelit Morningstarin verkkosivuilla 9.11.2010. Viitattu 30.3.2022. <https://www.morningstar.fi/fi/news/83190/moni-tuottopalkkio-irtoaa-turhan-helposti.aspx/>.

Nguyen, L., Gallery, G. & Newton, C. 2019. The joint influence of financial risk perception and risk tolerance on individual investment decision-making. Accounting & Finance, 59, 4, 747–771. Viitattu 14.3.2022. <https://janet.finna.fi>, EBSCOhost Business Source Elite.

Nikkinen, J. Rothovius, T. & Sahlström, P. 2002. Arvopaperisijoittaminen. Helsinki: WSOY.

OP – Amerikka Arvo. N.d. OP – Amerikka Arvo -rahaston esittely OP:n verkkosivuilla. Viitattu 28.2.2022. <https://www.op.fi/henkiloasiakkaat/saastot-ja-sijoitukset/rahastot/kaikki-rahastot/op-amerikka-arvo/>.

OP – Maltillinen. N.d. OP – Maltillinen -rahaston esittely OP:n verkkosivuilla. Viitattu 28.2.2022. <https://www.op.fi/henkiloasiakkaat/saastot-ja-sijoitukset/rahastot/kaikki-rahastot/op-maltillinen/>.

Opi osakkeet. 2021. Nasdaq OMX:n opas. Helsinki: Nasdaq OMX. Viitattu 22.2.2022. http://www.nasdaqomxnordic.com/digitalAssets/111/111023_opi-osakkeet_2021.pdf.

Osakeopas. 2017. Pörssisäätiön opas. Viitattu 22.02.2022. <https://www.porssisaatio.fi/wp-content/uploads/2017/06/Osakeopas-2017.pdf>.

Pellikka, T. 2021. Sijoitusvakuutustuotteet. Sijoituspalvelualan tutkintojen opetusmateriaali. Viitattu 22.3.2022. https://www.aaltoee.fi/media/apv/sijoitusvakuutustuotteet_v1.5.pdf.

Peltola, H., Neilimo, K., Mitronen, L. & Kuusela, H. 2022. Kaupan huiput: kun hyvä ei riitä. Helsinki: Alma Talent. Viitattu 19.4.2022. <https://janet.finna.fi>, Alma Talent Pro.

Peltonen, J. 2019. Vastuullisuus on megatrendi, joka alkaa olla valtavirtaa sijoitusanalyysissä. Artikkelikeli Viisas Raha -lehden verkkosivuilla 26.8.2019. Viitattu 4.4.2022. <https://viisaraha.fi/Oma-talous/Vastuullisuus-on-megatrendi,-joka-alkaa-olla-valtavirtaa-sijoitusanalyysiss%C3%A4>.

Pesonen, M. 2011. Säästäjästä sijoittajaksi: jokamiehen sijoitusopas. Jyväskylä: Docendo.

Pietarinen, H. 2022. OP: Osakesijoittaminen kiinnostaa aiempaa nuorempia, aktiivisesti sijoittavien naisten määrä kaksinkertaistui. Uutinen Helsingin Sanomien verkkosivuilla 6.4.2022. Viitattu 14.4.2022. <https://www.hs.fi/talous/art-2000008732262.html>.

Piilonen, T. 2017. Crouching masculinity, hidden risk. Female investors (re)constructing and negotiating gendered discourses about investing. Pro Gradu -tutkielma. Aalto University School of Business, markkinointi. Viitattu 14.3.2022. https://blogi.nordnet.fi/wp-content/uploads/sites/3/2017/03/Masters-Thesis_Piilonen_Terhi.pdf.

Puttonen, T. & Puttonen, V. 2021. Vastuullinen sijoittaminen teoriassa ja käytännössä. Aalto-yliopiston julkaisusarja Kauppa + Talous, 4. Viitattu 4.4.2022. <https://www.aalto.fi/sites/g/files/flghsv161/files/2021-10/VastuullinenSijoittaminenTeoriassa-jaK%C3%A4yt%C3%A4nn%C3%B6ss%C3%A42021.pdf>.

Roininen, P. 2018. Asunto: elämäsi tärkein sijoitus. Helsinki: Alma Talent. Viitattu 21.3.2022. <https://janet.finna.fi>, Alma Talent Pro.

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. Tutkimusongelmat. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 4.4.2022. https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L2_3_1.html.

Saarela, H. 2014. The influence of self-perceived, subjective attributes on investment behavior. Oulu: Oulun yliopisto. Väitöskirja. Oulun yliopisto, rahoituksen yksikkö. Viitattu 6.4.2022. <http://jultika.oulu.fi/files/isbn9789526205779.pdf>.

Saario, S. 2016. Miten sijoitan pörssiosakkeisiin. Helsinki: Talentum Pro. Viitattu 22.2.2022. <https://janet.finna.fi>, Alma Talent Pro.

Sadiq, M. N. & Ishlaq, H. M. 2014. The Effect of Demographic Factors on the Behavior of Investors during the Choice of Investment: Evidence from Twin Cities of Pakistan. Global Journal of Management and Business Research: C Finance, 14, 3, 47 – 56. Viitattu 13.4.2022. https://globaljournals.org/GJMBR_Volume14/7-The-Effect-of-Demographic-Factors.pdf.

Salo, M. 2016. Sijoittamisen ohjaaminen: sijoitusneuvot- ja suositukset sijoittajan päätöksenteossa. Helsinki: Talentum Media. Viitattu 2.2.2022. <https://janet.finna.fi>, Alma Talent Pro.

Sammalisto, S. & Asunmaa, A. 2021. Viisas pääsee vähemmällä taloudessakin. Helsinki: Kauppakamari. Viitattu 28.2.2022. <https://janet.finna.fi>, KauppakamariTieto: Ammattikirjasto.

Sijoittajan korko-opas. 2020. Pörssisäätiön opas. Viitattu 1.3.2022. <https://www.porssisaatio.fi/wp-content/uploads/2020/12/Sijoittajan-korko-opas-2020.pdf>.

Sijoittajan vero-opas. 2021. Pörssisäätiön opas. Viitattu 28.2.2022. <https://www.porssisaatio.fi/blog/2021/01/19/sijoittajan-vero-opas-2021/>.

Sijoittamisen ja säästämisen sanasto. N.d. Tietoisku OP:n verkkosivuilla. Viitattu 28.3.2022. <https://www.op.fi/henkiloasiakkaat/teemat/sijoittaminen/sijoittamisen-ja-saastamisen-sanasto>.

Sijoitusrahastojen pääoma kasvoi ennätyskellisesti vuonna 2021. 2022. Suomen Pankin tilasto. Viitattu 2.3.2022. <https://www.suomenpankki.fi/fi/Tilastot/saastaminen-ja-sijoittaminen/>.

Sijoitusrahasto-opas. 2015. Pörssisäätiön opas. Viitattu 28.2.2022. https://www.porssisaatio.fi/wp-content/uploads/2015/05/sijoitus_rahasto_opas_2015_b.pdf.

Silvola, H. & Landau, T. 2019. Vastuullisuudesta ylituottoa sijoituksiin. Helsinki: Alma Talent. Viitattu 4.4.2022. <https://janet.finna.fi>, Alma Talent Pro.

Simola, U. 2019. Rahastokyselyn vastaajat valmiita riskinottoon? Osakesijoitukset kirkkaasti ykkönen. Artikkelit 7.11.2019. Taloustaito. Viitattu 14.3.2022. <https://www.taloustaito.fi/Rahat/rahas-tokyselyn-vastaajat-valmiita-riskinottoon-osakesijoitukset-kirkkaasti-ykkonen/#1e5149d0>.

Sipal 747/2012. Sijoituspalvelulaki. Viitattu 14.3.2022. <https://finlex.fi>, ajantasainen lainsäädäntö.

Säästäminen, luotonkäyttö ja maksutavat. 2021. Finanssialan tutkimusraportti 1.7.2021. Viitattu 24.3.2022. https://www.finanssiala.fi/wp-content/uploads/2021/07/FA_SLM_2021_raportti.pdf.

Tavallisimmat sijoitustuotteet: Sijoitusrahastot. N.d. Tietoisku FINE:n verkkosivuilla. Viitattu 28.3.2022. <https://www.fine.fi/finanssitietoa/sijoitusasiat/tavallisimmat-sijoitustuotteet.html>.

Tervetuloa asioimaan. N.d. Keski-Suomen Osuuspankin esittely Osuuspankin verkkosivuilla. Viitattu 23.2.2022. <https://www.op.fi/web/op-keski-suomi/pankin-esittely>.

Tham, E. 2018. Social media impact on household investors and their stock markets participation. Edhec Business School. Viitattu 23.3.2022. <https://born05-thinkforward-initiative-axaxzmkc.net-dna-ssl.com/development/downloads/Tham-technical-report.pdf>.

Turtiainen, M. 2018. Sijoituspalvelut ja asiakas. Helsinki: Alma Talent Pro. Viitattu 1.3.2022. <https://janet.finna.fi>, Alma Talent Pro.

Tutkimus: Pörssiyrityksen maine on erittäin tärkeä, kun yksityissijoittaja miettii, mitä osakkeita ostaa. 2021. Artikkelin Pörssisäätiön verkkosivuilla. Viitattu 1.3.2022. <https://www.porssisaa-tio.fi/blog/2021/09/28/tutkimus-porssiyhtion-maine-on-erittain-tarkea-kun-yksityissijoittaja-miettii-mita-osakkeita-ostaa/>.

Valli, R. & Aaltola, J. 2015. Ikkunoita tutkimusmetodeihin. 1, Metodien valinta ja aineistonkeruu: viikkeitä aloittelevalla tutkijalla. 4. p. Jyväskylä: PS-kustannus.

Vapaaehtoisen eläkesäästämisen suosio kasvaa – jo joka toinen suomalainen säästää eläkevuosia varten. 2021. Artikkelin Eläketurvakeskuksen verkkosivuilla 5.5.2021. Viitattu 22.3.2021. <https://www.etk.fi/ajankohtaista/vapaaehtoisen-elakesaastamisen-suosio-kasvaa-jo-joka-toinen-suomalainen-saastaa-elakevuosia-varten/>.

Viinanen, T. 2018. Säästövakuutus sopii pitkäaikaiseen säästämiseen. Artikkelin Salkunrakentaja - verkkosivuilla 11.4.2018. Viitattu 22.3.2022. <https://www.salkunrakentaja.fi/2018/04/saastovakuutus-saastaminen-vakuutus/>.

Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Tammi. Viitattu 24.1.2022. https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/98723/Tutki-ja-mittaa_2007.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Vilpas, P. N.d. Kvantitatiivinen tutkimus. Moniste. Metropolia. Viitattu 24.1.2022. <https://users.metropolia.fi/~pervil/kvantsu/Moniste.pdf>.

Wilhelmsson, S. 2018. Sijoittaja, varo sosiaalisen median informaatioahkyä. Artikkelin Salkunrakentaja - verkkosivuilla 27.11.2018. Viitattu 24.3.2022. <https://www.salkunrakentaja.fi/2018/11/sijoittaja-varo-sosiaalisen-median-informaatioahkya/>.

Ylönen, M. 2017. Eläkesäästäminen. FINEn Vakuutus- ja rahoitusneuvonnan opas. Viitattu 6.4.2022. <https://www.fine.fi/media/julkaisut-2017/elakesaastaminen2017.pdf>.

Liitteet

Liite 1. Kyselylomake

Tutkimus: 18 - 30 -vuotiaan aikuisen sijoituspäätökseen vaikuttavat tekijät

 Pakolliset kysymykset merkitty tähdellä (*)

Hei, ja kiitos kun olet saapunut vastaamaan kyselyyni!

Olen finanssialan opiskelija Jyväskylän ammattikorkeakoulusta, ja tämä kysely on tärkeä osa opinnäytetyötäni. Opinnäytetyöni tarkoituksena on tutkia nuorten aikuisten sijoituskohteen valintaan vaikuttavia tekijöitä, ja tutkimuksen toimeksiantajana on OP Keski-Suomi.

Tutkimuksen kohderyhmään kuuluvat 18 - 30 -vuotiaat aikuiset.

Kyselyyn vastaaminen on täysin anonymiä, eikä vastauksia voida yhdistää vastaajaan.

Vastaamiseen kuluu aikaa noin 7-10 minuuttia. Voit vastata kyselyyn vain kerran, ja kysely on tehtävä kerralla loppuun. Kysely on avoinna **16.4.2022 klo 23.59** saakka.

Vastaathan kaikkiin kysymyksiin totuudenmukaisesti. Kysymykset ovat pääosin monivalintakysymyksiä, ja voit valita valmiista vastausvaihtoehdoista parhaiten itseäsi ja omaa tilannettasi kuvaavan vaihtoehdon. Muistathan painaa kyselyn lopuksi "Lähetä" -painiketta!

Sijoitatko tällä hetkellä johonkin sijoituskohteeseen? *

Sijoituskohteeksi **ei lasketa** perinteistä päivittäisten raha-asioiden hoitoon tarkoitettua käyttötiliä tai muuta tilisäästämistä.

- Kyllä
- En

Mihin seuraavista sijoitat? *

- Osakkeet
- Osakerahasto
- Korkorahasto
- Yhdistelmärahasto
- Indeksirahasto

- Joukkolainat
- Kiinteistö-/asuntokohteet (sijoitustarkoituksessa; tähän ei lasketa asuntoa, jossa itse asut)
- Sijoitus-/ säästövakuutus
- Eläkesäästämisen tuotteet
- Joku muu

Vastasi, että sijoitat tällä hetkellä johonkin muuhun. Mihin muuhun? *

Vastaa lyhyesti yhdellä tai parilla sanalla

_____ 25 merkkiä jäljellä

Vastasi, että et tällä hetkellä sijoita mihinkään sijoituskohteeseen. Jos nyt aloittaisit sijoittamisen, minkä todennäköisimmin valitsisit sijoituskohteeksesi? *

- Osakkeet
- Osakerahasto
- Korkorahasto
- Yhdistelmärahasto
- Indeksirahasto
- Joukkolainat
- Kiinteistö-/asuntokohteet (sijoitustarkoituksessa; tähän ei lasketa asuntoa, jossa itse asut)
- Sijoitus-/säästövakuutus
- Eläkesäästämisen tuotteet
- Joku muu

Vastasi, että sijoittaisit johonkin muuhun. Mihin muuhun? *

Vastaa lyhyesti yhdellä tai parilla sanalla

_____ 25 merkkiä jäljellä

Sijoituskokemus *

Tähän ei lasketa käyttötilille tallettamista

- 0-4 vuotta
- 5-9 vuotta
- 10 vuotta tai enemmän

Mitä tarkoitusta varten sijoitat? *

- Pahan päivän varalle, "sukan varteen"
- Asuntoa tai muuta suurempaa hankintaa varten
- Tavoittelen pääasiassa taloudellista riippumattomuutta
- Vaurastuakseni
- Eläkeaikaa varten
- Muu syy

Vastasi, että sijoitat "muuta syytä" varten. Mikä tämä syy on? *

_____ 40 merkkiä jäljellä

Jos nyt sijoittaisit varojasi johonkin, kuinka kauan uskot voivasi pitää niitä sidottuna kyseiseen sijoituskohteeseen? *

- Alle kaksi vuotta
- 2-5 vuotta
- 6-10 vuotta
- Yli 10 vuotta

Mikä seuraavista koet olevasi? *

- Aloitteleva sijoittaja; minulla ei ole vielä paljoa osaamista sijoittamiseen liittyen

- Keskitason sijoittaja; minulla on jo jonkin verran osaamista sijoittamiseen liittyen
- Osaava sijoittaja; minulla on jo paljon tietoa ja osaamista sijoittamiseen liittyen

Mikä seuraavista vaihtoehdoista kuvaa sinua parhaiten sijoittajana? *

- Seuraan aktiivisesti mitä sijoitusmarkkinoilla tapahtuu, ja etsin aktiivisesti tietoa sijoituskohteista. Teen sijoituspäätökseni itsenäisesti ilman ammattilaisen neuvoja.
- Seuraan mitä sijoitusmarkkinoilla tapahtuu ja etsin itse tietoa sijoituskohteista, mutta en koe oman osaamiseni riittävän lopullisen sijoituspäätöksen tekoon. Teen sijoituspäätökseni ammattilaisen avustuksella.
- Minulla ei ole aikaa tai kiinnostusta seurata markkinoita eikä etsiä itsenäisesti tietoa sijoituskohteista. Teen sijoituspäätökseni ammattilaisen avustuksella.
- Minulla ei ole aikaa tai kiinnostusta seurata markkinoita ja etsiä itse tietoa sijoituskohteista. Olen silti tehnyt sijoituspäätökseni itsenäisesti ilman ammattilaisen neuvoja.

Mikä seuraavista kuvaa riskinsietokykyäsi parhaiten? *

- Hyvin matala: En tahdo ottaa riskiä, että sijoittamani ja hankkimani pääoma pienenee markkinoiden heilahdellessa. Tyydyn pieneen tuottoon.
- Matala: Olen valmis tavoittelemaan hieman parempaa tuottoa pienellä riskillä.
- Alkuperäisen pääoman pieneminen tuoton kustannuksella ei ole ylitsepääsemätön ajatus.
- Kohtalainen: Olen valmis ottamaan riskin, että alkuperäinen pääoma pienenee lyhyellä aikavälillä, kun tavoittelen tuottoa.
- Korkea: Tavoittelen korkeaa tuottoa suurella riskillä, eikä alkuperäisen pääoman huomattava pieneminen ole ongelma keskipitkällä aikavälillä.

Mitkä seuraavista viidestä asiasta ovat omalla kohdallasi tärkeimpiä tekijöitä, kun valitset sijoituskohdettasi? *

Valitse kaksi (2) omalla kohdallasi tärkeintä tekijää

- Sijoittamisen vaivattomuus
- Kustannukset ja niiden suuruus (merkintäpalkkio, hallinnointikulut, säilytyspalkkio ym.)

- Sijoitusinstrumentin tuttuus / tietämykseni sijoituskohteesta
- Sijoituskohteen tuoton historiallinen kehitys
- Sijoituskohteen vastuullisuus

Mitä seuraavista odotat sijoitukseltasi? *

- Arvonnousua
- Säännöllistä kassavirtaa (esim. osinkoja, vuokratuloja)
- Näiden yhdistelmää

Onko sijoituskohteen nopea rahaksi muutettavuus eli likviditeetti sinulle merkityksellinen asia? *

- Kyllä
- Ei

Kuvittele, että olet valitsemassa sijoituskohteeksesi rahastoa kahden eri vaihtoehdon väliltä. Rahaston A hallinnointipalkkio on 0,2% vuodessa ja sen tuotto-odotus on kohtalainen.

Rahaston B hallinnointipalkkio on 1,5% vuodessa ja sen tuotto-odotus on varsin hyvä.

Kumman rahaston valitsisit? *

(Hallinnointipalkkiolla tarkoitetaan kuluja, jonka rahastoyhtiö veloittaa rahastosalkun hoidosta ja rahaston varojen sijoittamisesta)

- Rahasto A
- Rahasto B

Mistä/keneltä haet ensisijaisesti tietoa ja suosituksia sijoituspäätöksiä tehdessäsi? *

- Pankin sijoitusneuvojalta
-

- Pankkien tai muiden sijoituspalveluita tarjoavien tahojen verkkosivuilta
- Sosiaalisesta mediasta ja uutisista
- Perheeltä ja ystäviltä
- Kirjoista/lehdistä
- Jostain muualta

Saat pankin sijoitusneuvojalta, hyvältä ystävältäsi ja sosiaalisen median sijoitusfoorumilta kolme erilaista, mutta hyvältä vaikuttavaa sijoitusneuvoa sijoittaa johonkin sijoituskohteeseen. Kaikki sijoituskohteet ovat kuitenkin eri kohteita. Kenen neuvoa todennäköisimmin noudattaisit? *

Valitse, kenen vinkkiä todennäköisimmin noudattaisit

- Pankin sijoitusneuvojan
- Hyvän ystävän
- Sijoitusfoorumin harrastajasijoittajan

Olet sijoittanut aikaisemmin tiettyyn, sinulle tuttuun sijoituskohteeseen, jonka tuottoon olet ollut tyytyväinen. Luotettava taho suosittelee sinulle uutta sijoituskohdetta, jonka tuotto voi mahdollisesti olla korkeampi kuin vanhan sijoituskohteesi tuotto, mutta joka on sinulle sijoitusinstrumenttina täysin tuntematon. Jos sinun täytyisi valita, kumpaan sijoituskohteeseen sijoitat jatkossa, kumpaan todennäköisemmin sijoittaisit? *

- Ennestään tuttuun sijoituskohteeseen, jonka tuotto on mahdollisesti hieman matalampi
- Tuntemattomampaan sijoituskohteeseen, jonka tuotto on mahdollisesti parempi

Sijoittavatko vanhempasi tai muut perheenjäsenesi johonkin muuhun kuin käyttötilille? *

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

Onko perheessäsi kannustettu sijoittamaan varoja johonkin muuhun, kuin käyttötilille? *

- Kyllä
 Ei

Onko sijoittaminen usein keskustelun aiheena ystäväpiirissäsi? *

- Kyllä
 Ei

Lopuksi vielä muutama taustatietokysymys. Huomaa, että vastauksia **ei voida** yhdistää vastaajaan, joten voit vastata kysymyksiin huoletta. Muistathan painaa lopussa "Lähetä"-painiketta.

Syntymävuosi *

Valitse syntymävuotesi vetovalikosta

- 2004
 2003
 2002
 2001
 2000
 1999
 1998
 1997
 1996
 1995
 1994
 1993

1992

1991

Sukupuoli *

Nainen

Mies

Muu

En halua vastata

Elämäntilanne/työtilanne *

Kokoaikatyö

Osa-aikatyö

Opiskelija

Työtön

Yrittäjä

Vanhempainvapaalla

Joku muu

Koulutustausta *

Valitse korkein suorittamasi tutkinto. Mikäli olet yhä opiskelija, valitse tutkinto, jossa tällä hetkellä opiskelet.

Peruskoulu

Lukio

Ammattikoulu

Ammattikorkeakoulu (AMK)

Ylempi ammattikorkeakoulu (YAMK)

Yliopisto

Muu

Vuosiansiotulosi *

Alle 20 000 euroa

20 001 - 50 000 euroa

50 001 - 100 000 euroa

Yli 100 000 euroa

Talouden koko *

Asun yksin

Asun vanhempieni kanssa

Kahden hengen talous

Useamman kuin kahden hengen talous

Onko sinulla lapsia? *

Kyllä

Ei